ใคร...?
เป็นเจ้ากรรมนายเวร

พ.ต.อ. ประยูร ดิษฐานพงศ์ รวบรวมเรียบเรียง

ใคร...? เป็นเจ้ากรรมนายเวร
พ.ต.อ. ประยูร ดิษฐานพงศ์ : รวบรวมเรียบเรียง

ใคร...?
เป็นเจ้ากรรมนายเวร

ใคร...? เป็นเจ้ากรรมนายเวร

พ.ต.อ. ประยูร ดิษฐานพงศ์
รวบรวมเรียบเรียง

ISBN 974-7236-19-2

มูลนิธิเผยแผ่คุณธรรมเพื่อการสงเคราะห์จีจินเกาะ
คลองสาน กรุงเทพ ๑๐๖๐๐
โทร ๐๒-๔๓๗๒๑๙๖, ๐๒-๘๖๓๓๒๗๕
โทรสาร ๐๒-๘๖๓๓๒๗๖

จัดพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

พิมพ์ครั้งที่ ๑ เดือน มิถุนายน ๒๕๔๗
จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ใคร...? เป็นเจ้ากรรมนายเวร

พ.ต.อ. ประยูร ดิษฐานพงศ์
รวบรวมเรียบเรียง

มูลนิธิเผยแผ่คุณธรรมเพื่อการสงเคราะห์ จีจินเกาะ
ร่วมกับ
พุทธบริษัทผู้มีจิตศรัทธา
(มีรายชื่ออยู่ท้ายเล่ม)
สร้างหนังสือเล่มนี้แจกเป็นธรรมทาน
อุทิศเป็นพุทธบูชา เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา
(วันพุธที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๗)
วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗

วรธรรมคติ

สมาคม "เต็กก่า" จีจินเกาะ เป็นกุศลสถาน ที่ทำงานด้านการกุศลสงเคราะห์และจัดพิมพ์หนังสือธัมมะแจกจ่ายเผยแผ่มานานกว่า ๔๐ ปี แสดงความมีปัญญาเข้าใจถูกแท้ ว่าการให้ธัมมะนั้นสำคัญยิ่งกว่าให้อะไรอื่นทั้งปวง เพราะอะไรทั้งหลายที่ดีงามหาได้เกิดจากอะไรอื่นไม่ แต่เกิดจากธัมมะเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม อะไรทั้งหลายที่ไม่ดีไม่งามก็หาเกิดจากอะไรอื่นไม่ แต่เกิดจากความไม่มีธัมมะเท่านั้น

โลกปัจจุบันมีอะไรๆ ที่ไม่ดีไม่งามเกิดขึ้นมากมาย และหนักหนาขึ้นทุกทีจนกระทั่งมีคำกล่าวว่าโลกทุกวันนี้มืดน่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก นั่นก็แสดงว่าโลกทุกวันนี้ต้องการธัมมะมาก อีกนัยหนึ่งก็คือโลกทุกวันนี้ขาดธัมมะมากเกินไป จึงตกอยู่ในอันตรายร้ายแรงร้อยแปด

การปฏิบัติธรรมกันให้มากที่สุดเท่านั้นที่จะช่วยให้โลกสว่างขึ้น อันตรายลดน้อยลง คนอื่นจะเชื่อหรือไม่เชื่อ จะปฏิบัติธรรมเพียงใดหรือไม่ ไม่มีใครบังคับได้ แต่ทุกคนบังคับตัวเองได้ จึงใคร่ขอให้ช่วยกันบังคับใจตนเอง ให้มาใฝ่ธรรม ปฏิบัติธรรม ให้ยิ่งขึ้นเถิด จะเป็นการช่วยทั้งตนเอง และช่วยทั้งโลก ให้มีความสุข ความสว่างไสว ห่างไกลจากความเดือดร้อน จากภัยพิบัตินานาประการ

สมาคม "เต็กก่า" มีปรารถนาดีต่อโลก ขออนุโมทนาสาธุการอย่างยิ่ง ขอให้ธัมมะที่แจกจ่ายไปจงบังเกิดผล เจริญงอกงามในจิตใจผู้ได้พบได้เห็นทั้งปวง

ขออนุโมทนาสาธุการ อำนวยพร

ศจ. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๘

วันวิสาขบูชา

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ ได้รวบรวมเรียบเรียงขึ้นมาจัดพิมพ์ อุทิศเป็นพุทธบูชา เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา ปี ๒๕๔๗ วันวิสาขะสำคัญอย่างไร? ขอกล่าวย่อๆ ดังนี้

คำว่า **"วิสาขะ"** แปลว่า เดือน ๖ ดังนั้น วิสาขบูชา จึงแปลตรงๆ ตัวว่า การบูชาในเดือน ๖ ก็คือบูชาพระพุทธเจ้านั่นเอง เพราะวันนี้ซึ่งตรงกับวันเพ็ญ เดือน ๖ นั้น ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธองค์ถึง ๓ ประการด้วยกันคือ

๑. เป็นวันประสูติ ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีจอ ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี ที่สวนลุมพินีวัน อยู่กึ่งกลางแห่งกรุงกบิลพัสดุ์และเทวทหนคร แคว้นสักกะ ปัจจุบันเป็นจังหวัดลุมพินี ประเทศเนปาล

๒. เป็นวันตรัสรู้ ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เมืองคยา แคว้นมคธ ประเทศอินเดีย (ปัจจุบันเป็นตำบลพุทธคยา จังหวัดคยา)

๓. เป็นวันปรินิพพาน ตรงกับ วันอังคาร ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะเส็ง เมื่อพระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา ณ เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ ประเทศอินเดีย

จะสังเกตได้ว่าวันทั้ง ๓ อาจไม่ตรงกัน เป็นวันศุกร์บ้าง วันพุธบ้าง วันอังคารบ้าง ปีก็ต่างกัน เช่น ปีจอ ปีมะเส็ง ปีระกา เป็นต้น สถานที่ก็คนละทิศคนละทางกัน มีทั้งเนปาลและอินเดีย แต่วันทางจันทรคติตรงกันทั้ง ๓ ประการอย่างน่าอัศจรรย์ ได้แก่วันเพ็ญ หรือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

ด้วยเหตุนี้พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจึงถือว่า วันนี้เป็นวันสำคัญอย่างยิ่งที่พวกเราชาวพุทธควรจะได้บำเพ็ญบุญภาวนา ปฏิบัติศีล ปฏิบัติธรรม ทำใจให้สงบ ให้สุขสบาย เพื่อรำลึกถึงพระบรมศาสดา

หลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวไว้ชัดเจนว่า สำหรับคนไทยเรา

นั้นได้เริ่มประเพณีวันวิสาขบูชามาตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แล้วจากนั้นก็มีการฟื้นฟูขึ้นอย่างจริงจังอีกครั้งในยุคของรัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญที่ ๕๔ ที่ประชุมสหประชาชาติมีมติเห็นชอบให้วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญสากลของสหประชาชาติอีกวันหนึ่ง

ในฐานะที่วันนี้เป็นวันสำคัญยิ่งของพุทธศาสนิกชนทั่วโลกดังได้กล่าวไว้แล้ว สำหรับหลักธรรมที่ควรปฏิบัติในวันนี้ ความจริงไม่มีข้อกำหนดไว้ ขอเพียงให้กระทำความดี ละเว้นการประพฤติชั่ว ก็ถือว่าได้ปฏิบัติด้วยความเหมาะสมแล้วสำหรับการเป็นชาวพุทธ

แต่ถ้าจะเน้นในเรื่อง "อริยสัจ ๔" หรือความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ที่ทรงได้จากการตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง แล้วนำมาสอนเวไนยสัตว์[๑] ให้รู้เหตุผลตามความเป็นจริงของธรรมชาติ ที่สัตว์ทั้งหลายต้องเวียนว่ายตายเกิด และเหตุผลจะทำให้พ้นจากโลก ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป คือพ้นจากทุกข์ที่เรียกว่านิพพาน นั่นเอง ก็น่าจะตรงกับความสำคัญของวันนี้เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ก็ควรทำบุญตักบาตร หรือเข้าวัดฟังธรรมเท่าที่จะมีโอกาสทำได้ ตกค่ำ หากวัดที่ใกล้บ้านมีการเวียนเทียน ก็น่าจะแวะไปร่วมกิจกรรมด้วย เพราะจะทำให้เกิดปีติอิ่มเอิบเบิกบานใจมีความสุขใจอย่างบอกไม่ถูก หากไม่สามารถไปที่ไหนได้เพราะมีภารกิจมาก ก็ขอเวลาสัก ๕ หรือ ๑๐ นาที ก่อนเข้านอน เข้าไปกราบพระพุทธรูปในห้องพระ หรือบนหิ้งพระในบ้านของท่าน ทำจิตใจให้น้อมไปถึงพระพุทธองค์ที่เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว น้อมใจถึงพระคุณของพระองค์ ๓ ประการ[๒] คือ

[๑] หมายถึง สัตว์ผู้ควรแก่การแนะนำสั่งสอนได้ ได้แก่มนุษย์

[๒] (๑) บริสุทธิคุณได้แก่ความบริสุทธิ์หมดจดจากกิเลส. (๒) ปัญญาธิคุณ ได้แก่ ปัญญาที่รู้แจ้งอริยสัจ ๔ (๓) มหากรุณาธิคุณ ได้แก่ความกรุณาที่พระองค์ได้แสดงธรรมสั่งสอนเวไนยสัตว์ให้ได้ดวงตาเห็นธรรมสืบมาจนทุกวันนี้

บริสุทธิคุณ ปัญญาธิคุณ และมหากรุณาธิคุณ แล้วปวารณาตนที่จะเป็นพุทธมามกะ[๓] ที่ดี อยู่ในศีล อยู่ในธรรมตามคำสอนของพระพุทธองค์ท่านตลอดไป และขอให้เทวดาที่ประจำพระพุทธรูปได้ปกปักคุ้มครองเราให้อยู่ดีมีสุขตลอดไป แต่ไม่ใช่ว่าทำวันนี้วันเดียวพอ ขอให้ทำดีอยู่ในศีลในธรรมตลอดไป จะถือได้ว่าท่านเป็นชาวพุทธที่แท้จริง

[๓] หมายถึง ผู้ประกาศตนว่า เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา มีพิธีการผู้แสดงตนต้องจุดธูปเทียนเปล่งวาจาบูชาพระรัตนตรัย เสร็จแล้วเข้าสู่ที่ประชุมสงฆ์ ถวายพานเครื่องสักการะแก่พระอาจารย์ กล่าวคำปฏิญาณ จากนั้นฟังพระอาจารย์ให้โอวาท จบแล้วอาราธนาศีล ๕ รับศีล เสร็จแล้วถวายเครื่องไทยธรรม (ถ้ามี) กรวดน้ำเมื่อพระสงฆ์อนุโมทนา รับพรพระ เสร็จแล้วกราบพระสงฆ์ ๓ ครั้งเสร็จพิธี

คำนำ

เจ้า พระเดชนายพระคุณสุมชีวิต
กรรม ก่อเกิดผลตามติดไม่พลิกผัน
นาย มนุษย์คือบาปบุญที่ตนทำ
เวร ส่งผลในพริบพลันไม่ผันแปร
พึง ตระหนักชัดรู้ดูชีวิต
เห็น ถูกผิดคิดใคร่ครวญตัดบ่วงแห
แจ้ง ปัญญาพาขึ้นสู่ธรรมพ่วงแพ
ใจ มั่นคงไม่ท้อแท้แก้กรรมเวร

มนุษย์เราเกิดมามีผลกรรมนำหนุนอยู่ตามติด ดำเนินชีวิตไปตามกระแสแห่งกรรมจะพัดพานำทางไป มนุษย์มีหนทางไปมิใช่ด้วยพรหมลิขิต หากมีชีวิตดำเนินไปด้วยผลแห่งกรรม มีเจ้ากรรมนายเวรเป็นสารถีชักนำไปตามทางแห่งวิบาก ฉุดลากชีวิตไปตามมรรคาแห่งกรรม อันส่งผลให้เป็นไปดังนี้ไซร้ ชีวิตคนจึงขึ้นลงตามกระแสกรรม จะสูงสุดหรือตกต่ำทั้งหมดย่อมเป็นไปด้วยผลกรรมอันตนได้กระทำไว้ไม่เปลี่ยนแปลง แล้วเจ้ากรรมนายเวรของมนุษย์นั้นเป็นใครอยู่ที่ไหน ใครบ้างที่เคยพานพบที่แท้ไซร้กรรมทั้งหลาย เวรทั้งปวง ล้วนเกิดขึ้นด้วยการกระทำของเราเองเห็นชัดดังนี้ เจ้ากรรมนายเวรก็ล้วนเป็นไปและเป็นอยู่ในตัวของเราเองมีบาปบุญที่ตนทำเป็นพาหะ อันจะนำไปสู่ทิศทางอันเป็นผลที่เกิดจากการกระทำของเราเองเป็นสำคัญ ดังนั้น ขอมนุษย์ทุกผู้นามพึงตระหนักชัดรู้อยู่ในชีวิต เห็นแจ้งความถูกผิดอันพึงกระทำ แล้วน้อมนำปัญญาตัดสิ้นบ่วงแหแห่งเวรกรรม แล้วชักนำชีวิตขึ้นสู่พ่วงแพแห่งธรรม อันจะนำหนีห่างจากเจ้ากรรมนายเวรไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข ห่างหายจากทุกข์ภัยแห่งเวรกรรม แล้วเข้าถึงความสงบเลิศล้ำของชีวิต อันเป็นจุดหมาย

แห่งความสัมฤทธิ์ในธรรม

ขอโมทนาในส่วนกุศลอันเป็นผลจากความวิริยะพากเพียรในการเรียบเรียงรวบรวมหัวข้อธรรม เพื่อชักนำให้มนุษย์มีปัญญา พาเห็นแจ้งเพื่อความเปลี่ยนแปลงของมรรคาชีวิตมนุษย์ โดยฉุดช่วยให้พ้นจากบ่วงเวรบ่วงกรรม นำพาให้พ้นจากทุกข์ข่วงเข็ญ ไปสู่ความสงบเย็นอันเป็นเป้าหมายของมนุษย์ทุกผู้นาม ขอผู้ที่ได้รับส่วนแห่งธรรมทานนี้ จงมีมานะศึกษาค้นคว้าเพื่อให้บังเกิดมีปัญญา นำพาขึ้นสู่นาวาแห่งธรรม เพื่อฝ่าข้ามโอฆะ[๔] สังสารไปสู่ฝั่งแห่งความบรรลุรู้โดยทั่วหน้ากัน

ขออนุโมทนาอำนวยพร

พระเต้าจี้

ลิขิตคำไว้ ณ สมาคมเผยแผ่คุณธรรม “เต็กก่า” จีจินเกาะ

วันพฤหัสบดีที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

---

[๔] หมายถึง ห้วงน้ำคือ การเวียนว่ายตายเกิด กิเลสอันเป็นดุจกระแสน้ำหลากท่วมใจสัตว์ มี ๔ คือ กาม ภพ ทิฏฐิ อวิชชา

อารัมภบท

ทุกครั้งที่เรามีความทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นทุกข์จากการเจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์จากความยากจน คับแค้นใจสิ้นหวังในชีวิต ทุกข์จากความโศกเศร้าเสียใจ ทุกข์จากต้องพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่ปรารถนา ต้องประสบสิ่งที่ไม่น่าพอใจไม่ปรารถนา หรือจะเป็นทุกข์จากเรื่องใดๆ ก็ตาม ยังมีคนอีกจำนวนมากมักจะเชื่อและเข้าใจกันว่า เป็นเพราะเจ้ากรรมนายเวรมาตามล้างตามผลาญ ทำให้เราต้องได้รับทุกข์เช่นนั้น จึงต้องไปสะเดาะเคราะห์บ้าง แก้กรรมบ้าง ตัดกรรมบ้าง ไปบนบานศาลกล่าวสร้างพระประธานบ้าง ไปกราบไหว้ทำบุญอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้บ้าง เพื่อไม่ให้มาตามล้างตามผลาญเรา และจะไม่ต้องได้รับทุกข์เช่นนั้นอีก

ความเข้าใจความเชื่อหรือการกระทำเช่นนั้นถูกต้องแล้วหรือ? เป็นการรู้ผิด เข้าใจผิด และเชื่อกันมาอย่างผิดๆ จึงต้องทำตามกันไปอย่างผิดๆ ไม่ว่าจะเป็นทุกข์หรือมีความสุขที่เราประสบกันอยู่ทุกวันนี้ มันเป็นผลมาจากกรรมมีบุญกับบาป ที่เราได้ทำเอาไว้ในอดีตชาติต่างหาก ถ้าอดีตชาติทำกรรมดีเอาไว้ แรงกระแสของกรรมดีก็ส่งผลให้มาเกิดในที่ดีมีความสุข ถ้าทำกรรมชั่วเอาไว้ แรงกระแสแห่งกรรมชั่วก็จะซัดส่งพาไปให้เกิดในที่ไม่ดี ต้องลำบากมีความทุกข์

เจ้ากรรม หมายถึง กรรมที่เราได้กระทำลงไปแล้ว จะให้ผลอย่างแน่นอน ไม่มีสิ่งใดไปห้าม หรือไปหยุดการให้ผลของกรรมได้เลย ถ้าทำกรรมดี กรรมดีให้ผล ให้ได้รับผลของกรรมดี ทำกรรมชั่ว กรรมชั่วก็ให้ผล ให้ได้รับผลของกรรมชั่ว กรรมที่ตามให้ผลไม่ว่าดีหรือชั่ว จะให้ผลอย่างตรงไปตรงมา นี้แหละเรียกว่า เจ้ากรรม ทำกรรมดี ก็มีเจ้ากรรมที่ดี ให้ได้รับผลที่ดี ทำกรรมชั่วก็มีเจ้ากรรมที่ชั่วที่ไม่ดี ให้ได้รับผลที่ไม่ดี ใครเป็นผู้ทำกรรมคนนั้นก็เป็นเจ้าของกรรม จึงเป็นเจ้ากรรมเองคนอื่นจะมาเป็นเจ้ากรรมของคนนั้นไม่ได้

นายเวร หมายถึง การเป็นศัตรูกัน คิดอาฆาตพยาบาทปองร้ายแก้แค้นกัน ของคนสองฝ่าย ฝ่ายที่มีความอาฆาตพยาบาทคิดปองร้ายได้ชื่อว่าเป็นผู้ก่อเวร จึงเป็นนายเวร เราอาฆาตพยาบาทคิดปองร้ายจะแก้แค้น เราก็เป็นเจ้าของเวร เป็นนายเวรเอง ไม่มีใครมาเป็นนายเวรให้เรา ถ้าเราไม่อาฆาตพยาบาท ไม่คิดปองร้าย หรือให้อภัยเขาเราก็ไม่มีเวร ไม่ต้องเป็นนายเวร ถ้าเรามีความอาฆาตพยาบาทคิดปองร้าย และแก้แค้นได้สำเร็จ เราเป็นผู้ทำบาปด้วยก่อเวรด้วย และบาปที่เราทำนั้นก็จะเป็นเจ้ากรรมฝ่ายชั่วของเราต่อไปอีก

ดังนั้น ทั้งเจ้ากรรมและนายเวรมีจริง มีใครเคยพบเห็นบ้างไหม? ไม่มีแน่ เพราะไม่มีเป็นรูปร่างหรือเป็นตัวตนตามที่คนส่วนมากเข้าใจกันว่าถือมีด ถือดาบ ถือหอก คอยตามล้างตามผลาญเราแต่อย่างใด หรือเข้าใจว่าเจ้ากรรมนายเวรนี้เมื่อทำบุญกรวดน้ำอุทิศไปให้แล้วกรรมเวรก็หมดกันไป เป็นการเข้าใจผิด เจ้ากรรมนายเวรนี้ก็คือตัวเรานี่เองที่เป็นผู้ทำขึ้นมาเองมีบุญบาปเป็นตัวนำไป จึงไม่จำเป็นอะไรที่จะต้องไปกราบไหว้ไปทำบุญ แล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญให้เจ้ากรรมนายเวรที่ไหนอีกแล้ว มันไม่เกิดผลอะไรเลย

แต่ถ้าเรายังเชื่อตามที่เขาบอก ต้องทำบุญกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญไปให้เขา ก็จะทำให้เรากลัวเจ้ากรรมนายเวร เมื่อเรากลัวเจ้ากรรมนายเวร จะทำให้จิตเศร้าหมอง การทำบุญขณะที่จิตเศร้าหมองก็ไม่เป็นบุญ และถ้าตายขณะจิตเศร้าหมองก็จะไปสู่ทุคติ

ที่คนรุ่นเก่าๆ ที่เขากล่าวกันว่า คนที่ทำชั่วทำบาป จะมีเจ้ากรรมนายเวรคอยตามล้างตามผลาญนั้น มันเป็นเพียงกลอุบายอย่างหนึ่ง เพื่อให้คนกลัวไม่กล้าทำชั่วทำบาปเท่านั้นเอง

ด้วยเหตุที่คนส่วนมากยังไม่รู้ ไม่เข้าใจเรื่องของเจ้ากรรมนายเวรได้อย่างถูกต้องนี้เอง หนังสือเล่มนี้ จึงได้รวบรวมเรื่องเกี่ยวกับกรรม ความเป็นมาของกรรม ประเภทของกรรม การให้ผลของกรรม เพื่อจะ

ได้รู้ว่า เจ้ากรรมนายเวรนั้นอยู่ตรงไหน เป็นอย่างไรกันแน่ มีตัวตน หรือมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร คอยถืออาวุธตามล้างตามผลาญเรา ทำให้การดำเนินชีวิตของเราล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จจริงหรือไม่? ต้องไปกราบไหว้ ไปทำบุญกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร แล้วการดำเนินชีวิตของเราจะได้ดีขึ้นเช่นนั้นหรือ? และยังได้นำเรื่องจิต การจำแนกประเภทของจิต วิถีจิตความเป็นไปของจิตตามหลักของพระอภิธรรมมากล่าวไว้ด้วย อาจจะเข้าใจยากสักหน่อย แต่จำเป็นจริงๆ ที่ต้องกล่าวถึง เพื่อจะได้รู้ความเป็นไป รู้หน้าที่ รู้การทำงานของจิตในขณะที่ได้รับอารมณ์ทางทวารทั้ง ๖ เพราะจิตเกิดขึ้นแต่ละขณะนั้น มีเหตุปัจจัยและหน้าที่ต่าง ๆ กันไปตามกิจของเขา จะได้รู้ว่าจิตดวงใดเป็นตัวที่รู้ หรือบันทึกบุญบาปที่เราได้ทำเอาไว้ และเป็นตัวส่งผลให้ผู้เป็นเจ้าของกรรมได้รับผลในชาติปัจจุบัน ในชาติหน้า หรือในชาติต่อๆ ไป ได้พยายามเขียนให้อ่านได้เข้าใจง่ายๆ ที่สุดแล้ว ถ้าหากอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ ขอให้อ่านหลายๆ เที่ยวจะเข้าใจได้ดีขึ้น

ข้าพเจ้ามีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งสูงสุดในชีวิตนี้ไปจนกว่าจะจากโลกนี้ไป ปรารถนาจะให้พระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ดำรงถาวรตั้งมั่นคงอยู่กาลนานต่อไปอีกจนกว่าพระพุทธศาสนานี้จะสิ้นไป จึงได้พยายามค้นคว้ารวบรวมเรื่อง ***“ใคร...? เป็นเจ้ากรรมนายเวร”*** ขึ้นมา เพื่อให้ผู้ที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ศึกษาหาความรู้ จะได้รู้ถูกเข้าใจถูก และนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องต่อไป

อานิสงส์ผลบุญของหนังสือเล่มนี้ หากจะบังเกิดขึ้น ก็ขอจงบังเกิดมีแก่บิดามารดาของข้าพเจ้าที่ล่วงลับไปแล้วทุกภพทุกชาติ ไปจนถึงครูอาจารย์ผู้เขียนตำราไว้ให้ได้ใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ประกอบในการเขียน ซึ่งได้อ้างอิงไว้ในบรรณานุกรมท้ายเล่มนี้แล้ว และด้วยเดชะแห่งบุญกุศลนี้ ขอสรรพสัตว์จงประสบความสุขสำราญโดยทั่วกัน

ผู้ที่มีน้ำใจศรัทธาเลื่อมใสในพระไตรรัตน์ คือพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติชอบ มีเจตจำนงใคร่จะพ้นจากกองทุกข์ ขอจงพ้นทุกข์จากอบายภูมิ และจงบรรลุถึงพระนิพพานในอนาคตกาลด้วยเทอญ

พ.ต.อ.ประยูร ดิษฐานพงศ์
๑๒๖๕ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๗๕
ถนนจรัญสนิทวงศ์ บางพลัด กทม.๑๐๗๐๐
โทร ๐๒-๔๓๓๒๗๒๙, ๐๒-๔๒๔๖๗๓๖.

สารบัญ

ใคร...?
เป็นเจ้ากรรมนายเวร

“ โยม กรวดน้ำอย่าลืมอุทิศส่วนบุญให้เจ้ากรรมนายเวรด้วยน่ะ ”

พอสิ้นเสียงของพระภิกษุสมภารเจ้าวัดวัย ๖๐ เศษเงียบลง เสียง **ยะถา วาริวะหา ปูรา ปะริปูเรนติ สาคะรัง เอวะเมวะ อิโต ทินนัง เปตานัง...** ก็ดังขึ้น ญาติโยมที่มาร่วมทำบุญกันบนศาลาการเปรียญในวันนั้น ต่างก็ตั้งใจกรวดน้ำกันอย่างจริงจัง ปากก็ขมุบขมิบจะว่าอะไรบ้างก็ฟังไม่ถนัด แต่เข้าใจว่าคงกล่าวคำกรวดน้ำกัน อาจจะกล่าวคำอุทิศส่วนบุญให้กับเจ้ากรรมนายเวรด้วยก็ได้ ตามที่สมภารเจ้าวัดท่านได้เตือนไว้ก่อนแล้ว

เมื่อพระท่านสวด **ยะถา** จบ ทุกคนก็กรวดน้ำเสร็จ แล้วพระท่านก็สวด **สัพพี ติโย วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุมาเต ภะวัตวันตะรา โย...**ต่อ เพื่อให้พรแก่ญาติโยม หรือที่เราเรียกกันว่า รับพรจากพระนั่นเอง พอพระให้พรจบ ต่างก็ก้มลงกราบพระ เป็นการเสร็จพิธี บ้างก็ลุกขึ้นทักทายกัน บ้างก็นั่งพักตามสบาย ทุกคนต่างก็มีหน้าตายิ้มแย้มสดใส ท่าทางสบายใจอิ่มบุญกันทั่ว ข้าพเจ้าก็พลอยปลื้มใจอิ่มบุญไปด้วย

แต่ว่า...ยังมีเรื่องที่สงสัยอยู่ในใจเรื่องหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าไม่รู้จริงๆ เพราะยังเป็นเด็กอยู่ และไม่มีใครเคยเล่าให้ฟังมาก่อน ด้วยความอยากรู้อยากฟัง จึงได้ถามหญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งที่นั่งอยู่ใกล้ๆ ว่า คุณน้าครับ เจ้ากรรมนายเวรที่หลวงพ่อท่านบอกให้เรากรวดน้ำไปให้ด้วยนั้น เป็น

ใครกันครับ?

คุณน้าก็ตอบว่า *ก็เป็นเจ้ากรรมนายเวรนั่นแหละ ถ้าเราทำบาป เขาก็จดจำไว้แล้วจะตามล้างตามผลาญเรา ทำให้มีอันเป็นไปต่างๆ นานา ถ้ายังทำเราไม่ได้ เขาก็จะจองเวรเราต่อไปอีกจนกว่าจะเล่นงานเราได้ ดังนั้นเมื่อเราทำบุญแล้วก็จะต้องอุทิศส่วนบุญไปให้เขาด้วย เขาจะไม่ต้องมาเบียดเบียนตามล้างตามผลาญหรือตามอาฆาตจองเวรเราอีก*

ข้าพเจ้าฟังแล้ว ทำให้เกิดจินตนาการขึ้นมาทันทีว่า เจ้ากรรมนายเวรนี้ต้องเป็นผู้ที่มีหน้าตาดุร้ายมาก คงถือมีด ถือดาบ ถือหอก คอยไล่ฆ่าไล่ฟันไล่แทงทำร้ายคนที่ทำบาปเป็นแน่ เพราะเพียงแต่เอ่ยชื่อเจ้ากรรมนายเวรเท่านั้นแหละ ต่างก็พากันกลัวนักกลัวหนา แต่ยังไม่สิ้นสงสัยจึงถามต่อไปอีกว่า *แล้วรูปร่างเขาเป็นอย่างไร เคยเห็นไหม เขาอยู่ที่ไหนล่ะครับ?*

คุณน้าก็ตอบทันทีเช่นกันว่า *น้าก็ไม่เคยเห็นเหมือนกัน แต่เขาพูดกันมาอย่างนี้ น้าก็บอกเท่าที่รู้นี่แหละ*

เมื่อยังไม่กระจ่างจึงได้เข้าไปกราบพ่อหลวงท่านที่บอกให้กรวดน้ำให้เจ้ากรรมนายเวรนั่นแหละ แล้วถามท่านว่า *พ่อหลวงครับ ผมไม่รู้จริงๆ อยากรู้ว่า เจ้ากรรมนายเวรที่พ่อหลวงว่านั้นเป็นใครหรือครับ?*

พ่อหลวงท่านยิ้ม แล้วตอบทันทีอย่างฉะฉานสมกับเป็นสมภารเจ้าวัดว่า *มนุษย์เราทำบาปกันเอาไว้มาก ผลของการทำบาปหรือทำกรรมชั่วนั่นแหละเกิดเป็นเจ้ากรรมขึ้นมา แล้วคอยตามล้างตามผลาญเล่นงานเราอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีอันเป็นไปต่างๆ นานา ตามกรรมที่เราได้กระทำลงไป เช่นเราฆ่าเขาตาย เจ้ากรรมเขาจะทำให้เราถูกฆ่าตายเช่นกัน เราทำให้เขาแขนขาดเจ้ากรรมก็จะทำให้เราแขนขาดเหมือนกัน แต่ถ้าเราทำบุญแล้ว อุทิศส่วนบุญกุศลไปให้เขาด้วย เขาก็จะเมตตาต่อเรา ทำให้เรื่องที่ร้ายๆ จะทุเลาลงได้บ้าง ถ้าหากว่าเราทำบุญแล้วไม่อุทิศส่วนบุญไปให้เขา เขาก็คอยตามล้างตามผลาญเล่นงานเรา ถ้าเล่นงานเรา*

ยังไม่ได้ ก็จะอาฆาตจองเวรเราต่อไปอีก เราจึงเรียกเขาว่าเป็นเจ้ากรรมนายเวร

ฟังแล้วก็ยังสงสัยอยู่อีก ถ้าเป็นจริงเช่นนั้นแสดงว่า เจ้ากรรมนายเวรต้องมีตัวตนและเขาอยู่ที่ไหน? แต่ก็ไม่ได้ถามใคร เก็บความสงสัยตรงนี้เอาไว้ตลอดมา คิดว่าจะต้องหาโอกาสศึกษาให้มีความรู้ถูกเข้าใจถูกให้ได้ นี่คือจุดเริ่มต้นที่เกิดขึ้นของเรื่องนี้ จนกระทั่งข้าพเจ้าเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพ มาอาศัยอยู่ที่วัดระฆัง คณะ ๑ กับหลวงอา (มหาพิน กิตติปาโล ปธ. ๙) ต่อมาท่านได้ไปเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสที่วัดมหาธาตุ สมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นที่ พระราชเมธี เมื่อข้าพเจ้าศึกษาจบเข้ารับราชการแล้ว มีเวลาว่างก็แวะไปเยี่ยมเยียนรับใช้และสนทนาธรรมกับหลวงอาเป็นประจำ ได้ถามถึงเรื่องเจ้ากรรมนายเวรที่ยังสงสัยอยู่เป็นเวลามานานหลายปี หลวงอาท่านฟังแล้วก็ไม่ได้พูดหรืออธิบายเรื่องเจ้ากรรมนายเวรให้ฟังแต่อย่างใด ได้ให้หนังสือเรื่อง กรรม กับ คู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะ ๙ ปริจเฉทให้ข้าพเจ้า บอกให้ไปอ่านดู ถ้าสงสัยเรื่องอะไรให้มาถาม พอมีเวลาว่างก็อ่านเรื่องกรรม จบแล้วมาอ่านคู่มือการศึกษาพระอภิธรรม พอเริ่มแค่ปริจเฉทที่ ๑ เรื่องเกี่ยวกับจิตเท่านั้นเอง มันไม่ใช่เข้าใจง่ายๆ อย่างที่คิดเอาไว้เสียแล้ว สับสนวุ่นวายพอดู พระอภิธรรมนี้ช่างยากจริงๆ จำก็ไม่ค่อยได้ นอกจากทำความเข้าใจแล้ว ยังต้องจำให้ได้อีก ทั้งเวลาที่จะมาศึกษากันจริงๆ ก็มีน้อย จึงต้องใช้เวลาว่างอ่านอยู่หลายเที่ยว ทำความเข้าใจอยู่นานพอสมควร เรื่องที่ไม่เข้าใจก็ไปถามหลวงอา พอมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพระอภิธรรมบ้างแล้ว หลวงอาได้อธิบายทีละเรื่องตั้งแต่เรื่องของจิต เจตสิก รูป นิพพาน และบัญญัติจนเข้าใจ จึงทำให้คิดได้ว่าทีแรกที่หลวงอาท่านไม่ได้พูดหรืออธิบายเรื่องเจ้ากรรมนายเวรให้เราฟัง เพียงแต่ส่งหนังสือให้เราไปอ่านเองนั้น ก็เพราะเรายังไม่มีความรู้เรื่องธรรมมาก่อน ถึงจะอธิบายอย่างไรเราก็คงไม่เข้าใจแน่ จึงให้หนังสือไปอ่านให้พอรู้เรื่องบ้าง พอเรามีความรู้

บ้างแล้วหลวงอาท่านจึงได้อธิบายให้ฟังจึงรู้ว่า เจ้ากรรมนายเวรเป็นใคร? เสียดายที่เสียเวลาโง่ไปนานหลายปี แต่ก็ดีเหมือนกัน ในช่วงเวลาที่ไม่รู้ว่าเจ้ากรรมนายเวรเป็นใครนั้น ทำให้มีความรู้สึกกลัวเจ้ากรรมนายเวร ไม่กล้าทำบาปทำอกุศล แต่ครั้นมารู้ว่า เจ้ากรรมนายเวรเป็นใครแล้ว ก็ไม่กลัวเจ้ากรรมนายเวรอีกแล้ว แต่กลัวบาปกลัวอกุศลกรรมมากกว่าเจ้ากรรมทีเดียวมาจนถึงทุกวันนี้

ก่อนที่จะพูดถึงเรื่อง เจ้ากรรมนายเวรว่า เจ้ากรรมคือใคร? นายเวรคือใคร? อยู่ที่ไหน? เขาจะมาอาฆาตจองเวรตามล้างตามผลาญเล่นงานเราจริงหรือไม่? เหตุใดจึงเรียกว่าเจ้ากรรมนายเวรนั้น เราจะต้องรู้เรื่องของคำว่า ***กรรม*** และคำว่า ***เจ้า*** เสียก่อน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ***เจ้ากรรม*** เมื่อรู้และเข้าใจเรื่องของเจ้าและกรรมแล้ว ก็จะเข้าใจเรื่องของเจ้ากรรมนายเวรได้ง่ายขึ้น การที่จะให้รู้และเข้าใจนี้ เราจะต้องศึกษาจากคำสอนของพระพุทธเจ้า

กรรม คืออะไร ?

พระพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ มีปรากฏอยู่ใน อัฏฐสาลินีอรรถกถาว่า ***เจตนาหัง ภิกขะเว กัมมัง วะทามิ*** แปลว่า ภิกษุทั้งหลายเรา (ตถาคต) กล่าวว่า ***เจตนานั่นแหละเป็นตัวกรรม*** เมื่อมีเจตนาแล้วบุคคลย่อมทำกรรมโดยทางกาย ทางวาจา และทางใจ

เมื่อ ***เจตนา*** เป็นตัวกรรม เรามาดูความหมายของ ***เจตนา*** ว่าหมายความว่าอย่างไร?

เจตนา หมายถึง ความตั้งใจ หรือความต้องการที่เกิดขึ้นในจิตใจให้กระทำการตามที่ตั้งใจ หรือตามความต้องการ ทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ ทั้งทางดีคือบุญ และทางชั่วคือบาป นั่นแหละเป็นตัวกรรม

ดังนั้นจะเห็นว่า กรรมมี ๒ อย่าง คือกุศลกรรม หรือกุศลเจตนา เป็นเจตนาในทางที่ดี เป็นการทำดี (เป็นบุญ) กับ อกุศลกรรม หรืออกุศลเจตนา เป็นเจตนาในทางที่ไม่ดี เป็นการทำชั่ว (เป็นบาป)

จิตของคนเรานี้ถ้ากล่าวตามสภาพ ตามลักษณะของจิตแล้ว จิตมีเพียง ๑ เพราะจิตมีสภาวะลักษณะรับรู้อารมณ์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น (จิตเป็นตัวรู้ สิ่งที่จิตรู้นั้นเป็นอารมณ์) แต่เมื่อจำแนกตามอาการที่รู้ ตามประเภทที่รู้ คือรู้ในเรื่องกาม[๕] ที่เป็นบุญเป็นบาป รู้ในเรื่องรูปฌาน รู้ในเรื่องอรูปฌาน และรู้ในเรื่องนิพพานเหล่านี้แล้ว จิตก็มีจำนวนนับอย่างพิศดารได้ถึง ๑๒๑ ดวง (จะกล่าวว่า ๑๒๑ อย่าง หรือ ๑๒๑ ชนิดก็ได้) ถ้านับโดยย่อก็ได้ ๘๙ ดวง และจำแนกเป็นประเภทตามอาการที่รู้นั้นได้ ๔ ประเภท คือ

๑. กามาวจรจิต (เป็นจิตที่ยังติดอยู่ ยังหลงอยู่ในกามตัณหา คือเป็นจิตที่ส่วนมากท่องเที่ยววนเวียนอยู่ในกามภูมิ ที่ต้องเวียนว่ายตายเกิดตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย เป็นอยู่อย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด) มี ๕๔ ดวง

๒. รูปาวจรจิต (เป็นจิตประเภทที่ถึงระดับชั้นรูปฌาน พอใจที่จะไปเกิดเป็นรูปพรหม เป็นจิตที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูปภูมิ) มี ๑๕ ดวง

๓. อรูปาวจรจิต (เป็นจิตประเภทที่ถึงซึ่งอรูปฌาน พอใจที่จะไปเกิดเป็นอรูปพรหมที่มีแต่จิตไม่มีรูป คือเป็นจิตที่ท่องเที่ยวเกี่ยวข้องอยู่ในอรูปภูมิ) มี ๑๒ ดวง

๔. โลกุตตรจิต(เป็นจิตประเภทที่กำลังพ้นและพ้นจากโลกทั้งสาม คือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรูปภูมิ) มี ๘ ดวง หรือ ๔๐ ดวง

รวมเป็น ๘๙ ดวง หรือโดยพิศดาร ๑๒๑ ดวง

ที่เพิ่มขึ้นมานี้ เพิ่มขึ้นที่โลกุตตรจิตแห่งเดียวเท่านั้น โลกุตตรจิต ๘ ดวงนี้ ถ้าประกอบด้วยฌานด้วยแล้ว จิตแต่ละดวงก็แจกได้เป็น ๕ ตาม

---

[๕] กาม หมายถึง ความใคร่ ความอยาก ความปรารถนา สิ่งที่น่าปรารถนา กามมี ๒ คือ (๑) กิเลสกาม กิเลสที่ทำให้มีความอยาก (๒) วัตถุกาม วัตถุอันน่าปรารถนา

ชั้นตามประเภทของฌาน ซึ่งมี ๕ ชั้น ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน และปัญจมฌาน

วิธีคิด เอาโลกุตตรจิต ๘ ดวง คูณ กับฌานทั้ง ๕ ชั้น คงได้ ๘ x ๕ = ๔๐ ดวง ส่วนกามาวจรจิตก็ดี รูปาวจรจิตก็ดี หรืออรูปาวจรจิตก็ดีมีจำนวนคงที่ ไม่มีการเพิ่มให้มากขึ้นแต่อย่างใด

ทีนี้เรามาดูว่าจิตทั้ง ๘๙ ดวงนั้น แยกเป็นประเภทใดบ้าง? แต่ละประเภทเป็นเจตนาทางใด? เมื่อกล่าวตามหลักทางพระอภิธรรม จำแนกโดยชาติเภทนัยแล้ว (เป็นการแยกประเภทของจิตโดยชาติ) ก็มี ๔ ชาติ คือ

- **ชาติอกุศล**
- **ชาติกุศล**
- **ชาติวิบาก** และ
- **ชาติกิริยา** จะขอกล่าวให้รู้เพียงย่อๆ ดังนี้

ชาติอกุศล ได้แก่จิต ๑๒ ดวง ล้วนเป็นจิตที่ไม่ดี ไม่งาม เป็นจิตที่ชั่ว ที่หยาบ ที่เป็นบาป ที่มีโทษ ให้ผลเป็นความทุกข์ นำเกิดในทุคติภูมิ ส่วนมากคนเราเมื่อมีอารมณ์มากระทบ ไม่ได้พิจารณาให้ซึ้งถึงสภาพของความเป็นจริง จึงจัดเป็นอกุศลจิต หรือที่กล่าวกันว่าเป็นรากเหง้าใหญ่ของกิเลส มี ๓ ประการด้วยกัน ประกอบด้วย

- โลภมูลจิต ๘ ดวง คือความโลภ ความอยากได้
- โทสมูลจิต ๒ ดวง คือความโกรธคิดประทุษร้าย และ
- โมหมูลจิต ๒ ดวง คือความหลง ความไม่รู้ตามความเป็นจริง

เนื่องจากอกุศลจิตทั้ง ๑๒ ดวงนี้ เป็นผลนำเกิดอีก จึงจัดเป็นตัวกรรมฝ่ายอกุศล

ชาติกุศล ได้แก่จิต ๒๑ ดวง ล้วนเป็นจิตที่ดีงาม ที่ฉลาด สะอาด ไม่เศร้าหมอง ปราศจากโทษ ให้ผลเป็นความสุขในอนาคต เกิดในสุคติมนุษย์ และเทวดา ชาติกุศลจิต ๒๑ ดวงนี้ ประกอบด้วย

- มหากุศลจิต ๘ ดวง เป็นจิตที่ดีงาม ไม่เศร้าหมอง ให้ผลเป็น

ความสุข จึงจัดเป็นตัวกรรมฝ่ายกุศล

- มหัคคตกุศลจิต ๙ ดวง เป็นจิตที่ประกอบด้วยปัญญาให้เกิดกุศลฌานจิต มีปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน และปัญจมฌาน ให้ผลเป็นความสุข ที่จะนำไปเกิดเป็นพรหมในพรหมโลก เป็นกุศลกรรมยังเป็นโลกียจิตอยู่ จึงจัดเป็นตัวกรรมฝ่ายกุศล และ

- โลกุตตรกุศลจิต ๔ ดวง เป็นจิตของพระอรหันต์ที่พ้นจากกิเลสแล้ว พ้นจากการเกิดดับ เป็นผลของกุศล เป็นเจตนาที่ทำลายภพชาติมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ไม่ก่อให้เกิดผลในอนาคตอีก จึงไม่จัดเป็นตัวกรรม ดังนั้นในชาติกุศล คงมีเพียง *มหากุศลจิต ๘ ดวง* กับ *มหัคคตกุศลจิต ๙ ดวงเท่านั้น* ที่จัดเป็นตัวกรรม เพราะยังไม่พ้นจากสังสารวัฏ คือการเวียนว่ายตายเกิด

ชาติวิบาก ได้แก่จิต ๓๖ ดวง ล้วนแต่เป็นจิตที่เป็นผลของกรรม (คือผลของบาปและผลของบุญ) ได้แก่

- อกุศลวิบาก ๗ ดวง
- อเหตุกกุศลวิบาก ๘ ดวง
- มหาวิบาก ๘ ดวง
- มหัคคตวิบาก ๙ ดวง และ
- โลกุตตรวิบาก ๔ ดวง

เจตนาในชาติวิบากจิตทั้ง ๓๖ ดวงนี้ ก็ไม่จัดเป็นตัวกรรม เพราะเจตนาในวิบากจิตนั้น เป็นผลของกรรม ไม่ใช่ตัวกรรม ไม่สามารถที่จะให้มีผลอะไรอีกแล้ว

ชาติกิริยา ได้แก่จิต ๒๐ ดวง ล้วนแต่เป็นจิตที่ไม่เป็นบุญและไม่เป็นบาป ทั้งไม่ใช่ผลของบาปหรือผลของบุญด้วย เป็นจิตที่สักแต่ว่ากระทำเท่านั้นเอง ได้แก่

- อเหตุกกิริยา ๓ ดวง
- มหากิริยา ๘ ดวง และ

- มหัคคตกิริยา ๙ ดวง

เจตนาในชาติกิริยาจิตทั้ง ๒๐ ดวงนี้ ก็ไม่จัดเป็นตัวกรรม เพราะเจตนาในกิริยาจิตนั้น เป็นจิตที่สักแต่ว่ากระทำ[๖] ไม่เป็นบุญและไม่เป็นบาป จึงไม่อาจก่อให้เกิดผลอย่างใดขึ้นมาได้ (ไม่มีผลนำเกิด) จึงไม่จัดเป็นตัวกรรมในที่นี้อีกเช่นกัน

เจตนาที่จัดเป็นกรรมนั้น ก็หมายถึงเฉพาะแต่กรรมในวัฏฏะ คือ กรรมที่ถ้าทำลงไปแล้วจะต้องทำให้มาเวียนว่ายตายเกิดอีก มีจิตอยู่ ๒๙ ดวง ได้แก่

- เจตนาในชาติอกุศล คือ **อกุศลจิต ๑๒ ดวง**

- เจตนาในชาติกุศล ได้แก่ **มหากุศลจิต ๘ ดวง** และ

- เจตนาใน**มหัคคตกุศลจิตอีก ๙ ดวง** นอกนั้นไม่จัดเป็นตัวกรรม

ย้อนกลับไปดูชาติอกุศล หรืออกุศลจิต ๑๒ ดวง

อกุศลจิต ๑๒ ดวง ซึ่งเป็นจิตที่ไม่ดี ไม่งามนี้ อันได้แก่ **โลภมูลจิต ๘ ดวง โทสมูลจิต ๒ ดวง และโมหมูลจิต ๒ ดวง รวมอกุศลจิตมี ๑๒ ดวง** อธิบายให้พอเข้าใจได้ดังนี้

- **โลภมูลจิต** มาจากเหตุของความอยากได้ ความต้องการ ความเพลิดเพลินติดใจชอบใจในอารมณ์ มีโลภะเป็นตัวนำ มีจำนวน ๘ ดวง ได้แก่

๑. โลภมูลจิตดวงที่ ๑ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน (หมายถึงไม่มีการชักชวน ทั้งทางกายด้วยการแสดงท่าทางชักชวน ทางวาจาก็ไม่มีการพูดชักชวน ข่มขู่บังคับ และทางใจก็ไม่มีการชักนำ ไม่มีการคิดนึกทางใจก่อน เพื่อให้เห็นเป็นเรื่องสนุกสนานเพลิดเพลิน จนเกิดโลภจิตขึ้น) เกิดพร้อมด้วยความดีใจถึงกับมีปีติอิ่มเอิบใจ ประกอบด้วยความเห็นผิด (เห็นว่า กรรม ผลของกรรม บุญบาป นรกสวรรค์ไม่มี

---

[๖] เป็นจิตที่สักแต่ว่ากระทำนี้ หมายถึง เป็นจิตของบุคคลที่พ้นจากกิเลสแล้ว เป็นจิตของพระอรหันต์ ที่พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด กระทำก็ไม่มีกิเลส จึงไม่เป็นบุญไม่เป็นบาป เมื่อไม่เป็นบุญไม่เป็นบาป ก็ไม่มีผลนำเกิด

ชาติที่แล้ว ชาติหน้าไม่มี ทำแล้วไม่เห็นมีผลอะไรเกิดขึ้นๆ เป็นต้น) เป็นจิตที่มีกำลังกล้าเข้มแข็ง

๒. โลภมูลจิตดวงที่ ๒ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน (หมายถึงมีการชักชวนทั้งทางกาย ด้วยการแสดงท่าทางชักชวน หรือมีการบังคับถึงกับทำร้าย ทางวาจา ด้วยการพูดชักชวนเกลี้ยกล่อมหรือยุยงแดกดัน ข่มขู่ และทางใจ เกิดการคิดนึกก่อนว่า เป็นเรื่องสนุกสนานเพลิดเพลิน จนเกิดโลภจิตชักจูง) เกิดพร้อมด้วยความดีใจถึงกับมีปีติอิ่มเอิบใจ ประกอบด้วยความเห็นผิด (เห็นว่า กรรม ผลของกรรม บุญบาป นรกสวรรค์ไม่มี ชาติที่แล้ว และชาติหน้าไม่มี ทำแล้วไม่เห็นมีผลอะไรเกิดขึ้นๆ เป็นต้น) เป็นจิตที่มีกำลังอ่อนไม่เข้มแข็ง

๓. โลภมูลจิตดวงที่ ๓ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวนพร้อมด้วยความดีใจถึงกับมีปีติอิ่มเอิบใจ ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด (ทำไปด้วยความไม่รู้ว่าผิด)

๔. โลภมูลจิตดวงที่ ๔ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจถึงกับมีปีติอิ่มเอิบใจ ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด (ทำไปด้วยความไม่รู้ว่าผิด)

๕. โลภมูลจิตดวงที่ ๕ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆ (ดีใจเพียงเล็กน้อย) ประกอบด้วยความเห็นผิด (เป็นมิจฉาทิฏฐิ[๗] คือความเห็นผิดจากความเป็นจริง)

๖. โลภมูลจิตดวงที่ ๖ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆ (ดีใจเพียงเล็กน้อย) ประกอบด้วยความเห็นผิด (เป็นมิจฉาทิฏฐิ)

---

[๗] ความเห็นที่จัดเป็นมิจฉาทิฏฐิมี ๑๐ อย่าง (๑) เห็นว่าการให้ทานไม่มีผลจริง (๒) การบูชาไม่มีผลจริง (๓) การเคารพบูชาไม่มีผลจริง (๔) ผลวิบากของกรรมดีกรรมชั่วไม่มีจริง (๕) โลกนี้ไม่มีจริง (๖) โลกหน้าไม่มีจริง (๗) คุณของมารดาไม่มีจริง (๘) คุณของบิดาไม่มีจริง (๙) พวกโอปปาติกะ คือพวกที่เกิดทันที ได้แก่เทวดา ไม่มีจริง (๑๐) สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจนบรรลุมรรคผลนิพพาน รู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเองแล้ว สอนให้ผู้อื่นรู้ตามได้ด้วยไม่มีจริง

๗. โลภมูลจิตดวงที่ ๗ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆ (ดีใจเพียงเล็กน้อย) ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด (ทำไปด้วยความไม่รู้ว่าผิด)

๘. โลภมูลจิตดวงที่ ๘ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆ (ดีใจเพียงเล็กน้อย) ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด (ทำไปด้วยความไม่รู้ว่าผิด)

- **โทสมูลจิต** มาจากเหตุของความไม่ชอบ เสียใจ กลุ้มใจ รำคาญใจ หงุดหงิด โกรธ เกลียดกลัว ทำร้าย สรุปว่าจิตไม่อยากได้ในอารมณ์นั้นๆ มีความโกรธความเกลียดเป็นมูลเหตุ เป็นจิตที่มีโทสะเป็นตัวนำ มีจำนวน ๒ ดวง ได้แก่

๑. โทสมูลจิตดวงที่ ๑ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความเสียใจ ประกอบด้วยความโกรธ

๒. โทสมูลจิตดวงที่ ๒ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความเสียใจ ประกอบด้วยความโกรธ

- **โมหมูลจิต** มาจากเหตุของความหลง ความงมงาย ความไม่รู้เหตุผล ความไม่รู้ตามความเป็นจริง มีโมหะเป็นตัวนำ *(โมหะกับอวิชชามีความหมายอย่างเดียวกัน) โมหะนี้เป็นรากเหง้าแห่งบาปอกุศลทั้งปวงเกิดขึ้นเพราะการพิจารณาไม่ละเอียดลึกซึ้งถึงความเป็นจริงของอารมณ์นั้นๆ)* มีจำนวน ๒ ดวง ได้แก่

๑. โมหมูลจิตดวงที่ ๑ เป็นจิตที่หลงเกิดขึ้นพร้อมกับความเฉยๆ (เพราะไม่รู้) ประกอบด้วยความสงสัย[๘] ลังเลไม่แน่ใจ ตัดสินใจไม่ได้

---

[๘] สงสัยนี้ หมายถึงความสงสัยในธรรม ๘ ประการ ได้แก่ (๑) สงสัยว่าพระพุทธเจ้าไม่มีตัวตนจริง น่าจะสมมติขึ้นมา (๒) สงสัยในพระธรรมว่า มรรค ผล นิพพาน มีจริงหรือ? นำออกจากทุกข์ได้จริงหรือ? (๓) สงสัยว่าผลแห่งทานที่ถวายแด่สงฆ์นั้นมีจริงหรือ? (๔) สงสัยในศีล สมาธิ ปัญญาว่ามีจริงหรือ? (๕) สงสัยว่าชาติก่อนมีจริงหรือ? (๖) สงสัยว่าชาติหน้ามีจริงหรือ? (๗) สงสัยว่าอดีตและอนาคตมีจริงหรือ? (๘) สงสัยว่าธรรมที่เป็นเหตุเป็นผลอาศัยกันเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปโดยไม่ขาดสายนั้น (ปฏิจจสมุปบาทธรรม) มีจริงหรือ?

๒. โมหมูลจิตดวงที่ ๒ เป็นจิตที่หลงเกิดพร้อมกับความเฉยๆ (เพราะไม่รู้)ประกอบด้วยความฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปในอารมณ์ต่างๆ คิดมาก คิดไปเรื่อยๆ ไม่มุ่งมั่นจริงจังในสิ่งที่คิดนั้น

มหากุศลจิต ๘ ดวง เป็นจิตที่ไม่เศร้าหมอง ไม่เร่าร้อน เป็นจิตที่ดีที่งาม ที่ฉลาด ที่สะอาด ที่ปราศจากโทษ และให้ผลเป็นความสุข ยังเป็นปัจจัยก่อให้เกิดกุศลของฌานจิต อภิญญา มรรค ผล ทั้งยังเป็นปัจจัยให้ถึงพระนิพพานได้อีกด้วย มี ๘ ดวง ได้แก่

๑. มหากุศลจิตดวงที่ ๑ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความยินดี ประกอบด้วยปัญญา

๒. มหากุศลจิตดวงที่ ๒ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน พร้อมด้วยความยินดี ประกอบด้วยปัญญา

๓. มหากุศลจิตดวงที่ ๓ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน เกิดพร้อมด้วยความยินดี ไม่ประกอบด้วยปัญญา

๔. มหากุศลจิตดวงที่ ๔ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน เกิดพร้อมด้วยความยินดี ไม่ประกอบด้วยปัญญา

๕. มหากุศลจิตดวงที่ ๕ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน เกิดพร้อมด้วยความเฉยๆ ประกอบด้วยปัญญา

๖. มหากุศลจิตดวงที่ ๖ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน เกิดพร้อมด้วยความเฉยๆ ประกอบด้วยปัญญา

๗. มหากุศลจิตดวงที่ ๗ เป็นจิตที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีการชักชวน เกิดพร้อมด้วยความเฉยๆ ไม่ประกอบด้วยปัญญา

๘. มหากุศลจิตดวงที่ ๘ เป็นจิตที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน เกิดพร้อมด้วยความเฉยๆ ไม่ประกอบด้วยปัญญา

มหัคคตกุศลจิต ๙ ดวง

มาดูที่มาของมหัคคตจิต ๙ ดวงมาจากไหนเสียก่อน **มหัคคตจิต** เป็นจิตที่ประเสริฐเข้าถึงความเป็นใหญ่ ที่ประกอบด้วยปัญญา คือข่มกิเลสไว้ได้นาน ๆ เป็นจิตที่ให้เกิดกุศลฌานจิต เป็นจิตที่เป็นฌาน ที่ได้ฌาน ที่ถึงฌาน เป็นกุศลกรรม ยังเป็นโลกียจิตอยู่ ให้ผลเป็นความสุขนำเกิดเป็นพรหม ได้เสวยพรหมสมบัติในพรหมโลก เกิดขึ้นสืบต่อกันได้เป็นเวลานาน เป็นรูปพรหม อรูปพรหม ที่มีอายุยืนยาวกว่าสัตว์อื่นทั้งหลาย

จิตที่ประกอบด้วยมหัคคตะนี้ เรียกว่า มหัคคตจิต มี ๒๗ ดวง เป็นรูปาวจรจิต ๑๕ ดวง เป็นอรูปาวจรจิต ๑๒ ดวง

รูปาวจรจิตนี้ เป็นจิตที่ถึงรูปฌาน เป็นจิตที่โดยมากท่องเที่ยวอยู่ในรูปภูมิ ถ้ากล่าวตามประเภทแห่งฌานแล้ว มี ๕ ฌาน ได้แก่ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน และปัญจมฌาน

ฌานทั้ง ๕ นี้ เมื่อกล่าวตามชาติเภท คือตามประเภทของจิตอีก ๓ ได้แก่ กุศล วิบาก และกิริยาแล้ว นั่นก็คือ ฌานทั้ง ๕ ต่างก็มี กุศล วิบาก และกิริยา รวม ๓ ดวง ก็เท่ากับเอาฌานทั้ง ๕ x ๓ (ประเภทของจิต อีก ๓ คือ กุศล วิบาก และกิริยา) = ๑๕ ดวง หรือเป็นรูปาวจรกุศลจิต ๕ ดวง เป็นรูปาวจรวิบากจิต ๕ ดวง เป็นรูปาวจรกิริยาจิต ๕ ดวง นั่นหมายถึงเป็นรูปาวจรจิต ๑๕ ดวงนั่นเอง

ส่วนอรูปาวจรจิต เป็นจิตประเภทที่ถึงซึ่งอรูปฌาน พอใจที่จะเป็นอรูปพรหม หรือเป็นจิตที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูปภูมิ จิตประเภทนี้มีจำนวน ๑๒ ดวง อรูปาวจรจิตนี้ ถ้ากล่าวโดยประเภทแห่งอารมณ์มี ๔ ดวง แล้วจำแนกตามประเภทแห่งชาติมี ๔ ฌาน ได้แก่ อากาสานัญจายตนฌาน วิญญาณัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน และเนวสัญญานาสัญญายตนฌาน

อรูปฌานทั้ง ๔ นี้จำแนกโดยชาติ อีก ๓ คือ กุศล วิบาก และกิริยา

นั่นก็คือ อรูปฌานทั้ง ๔ ดังกล่าวแล้วต่างก็มี อรูปาวจรกุศลจิต อรูปาวจรวิบากจิต และ อรูปาวจรกิริยาจิต อย่างละ ๓ ด้วย ก็เท่ากับเอาอรูปฌานทั้ง ๔ x ๓ (กุศล วิบาก และ กิริยา) = ๑๒ จึงเป็นอรูปาวจรจิต ๑๒

มหัคคตจิตจำแนกโดยชาติเภท

- **มหัคคตกุศลจิต ๙ ดวง** เป็นชาติกุศล
- มหัคคตวิบากจิต ๙ ดวง เป็นชาติวิบาก
- มหัคคตกิริยาจิต ๙ ดวง เป็นชาติกิริยา

มหัคคตจิต ๒๗ ดวงนี้ เป็นรูปาวจรจิต ๑๕ ดวง เป็นอรูปาวจรจิต ๑๒ ดวงดังได้กล่าวมาแล้ว ที่เป็น***มหัคคตกุศลจิต ๙ ดวง***นี้ จัดเป็นตัวกรรม แม้จะเป็นจิตที่ประกอบด้วยปัญญา เป็นจิตที่เป็นฌาน ข่มกิเลสไว้ได้นานก็จริง แต่ยังเป็นโลกียจิตอยู่ ยังไม่พ้นไปจากการเวียนว่ายตายเกิด ให้ผลเป็นความสุข นำเกิดเป็นพรหม เป็นอรูปพรหม ในพรหมโลก

ส่วนมหัคคตวิบากจิต เป็นจิตที่เป็นผลของรูปาวจรกุศลจิตที่ตกแต่งมาให้เป็นจิตของรูปพรหม จึงไม่มีผล และมหัคคตกิริยาจิต ก็เป็นจิตโดยเฉพาะของพระอรหันต์ที่เข้ารูปฌาน ก็ไม่มีผลนำเกิดเช่นกัน จึงไม่จัดเป็นตัวกรรม

ดังนั้น เจตนาที่เป็นตัวกรรม มีอยู่ ๒๙ ดวง ที่สร้างภพสร้างชาติ ถ้าเป็นตัวกรรมที่ดี ก็นำให้เกิดในภพชาติที่ดี ถ้าเป็นตัวกรรมที่ไม่ดีก็นำให้เกิดในภพชาติที่ไม่ดี ตรงจุดนี้มีคนสงสัยว่า เรารู้ได้อย่างไรว่า เราจะไปเกิดที่ดีหรือไม่ดี จะมีความทุกข์หรือเป็นความสุข? การที่เรารู้เช่นนี้ก็ด้วยอำนาจโลกวิทู คือปัญญาของพระพุทธเจ้าที่รู้แจ้งโลก รู้แจ้งในเรื่องของกรรม เรื่องผลของกรรมของสัตว์ที่เกิดมาทุกๆ ภูมิ

พระพุทธเจ้าได้บรรลุจุตูปปาตญาณ หรือทิพพจักขุญาณ (ตาทิพย์ รู้ชัดและเห็นจุติปฏิสนธิความเกิดความตายของสัตว์ทั้งหลายทั้งชั้นสูงและชั้นต่ำ ที่เรียกกันว่าตาทิพย์) วิชชาที่ ๒ ในคืนวันเพ็ญ ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

ในมัชฌิมยาม ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ เห็นสัตว์ผู้กำลังจุติ กำลังเกิดทั้งชั้นต่ำและชั้นสูง งามและไม่งาม เกิดดีและเกิดไม่ดี ด้วยตาทิพย์อันบริสุทธิ์เหนือมนุษย์ รู้ชัดถึงหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า หมู่สัตว์ที่ประกอบกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต มีความเห็นผิด ชักชวนผู้อื่นทำตามความเห็นผิด พวกเขาหลังจากตายไปแล้ว จะไปเกิดในอบายเป็นความทุกข์ แต่ผู้ที่ประกอบกายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต มีความเห็นถูกชักชวนผู้อื่นให้ทำตามความเห็นถูกตามความเป็นจริง พวกเขาหลังจากตายไปแล้ว จะไปเกิดสุคติโลกสวรรค์[๙] นั่นก็คือ รู้แจ้งในเรื่องของกรรมผลของกรรมของสัตว์ทั้งหลายว่า ใครทำกรรมไว้อย่างไร ได้รับผลของกรรมอย่างนั้น

ประเภทของกรรม กรรมจำแนกตามลักษณะในการให้ผลได้ ๓ ประเภท คือ

๑. กรรมตามหน้าที่ หรือกิจการงานของกรรม

๒. กรรมตามความหนักเบา หรือลำดับการให้ผลของกรรม

๓. กรรมตามลำดับเวลาของการให้ผล

กรรมแต่ละประเภท อธิบายให้พอเข้าใจได้ดังนี้

๑. กรรมตามหน้าที่ หรือกิจการงานของกรรม หมายถึงหน้าที่ของกรรมที่จะต้องกระทำ มี ๔ อย่างด้วยกัน คือ

(๑) ชนกกรรม เป็นกรรมที่ทำหน้าที่ ทำให้เกิด หรือนำสัตว์ไปเกิด และมีผลถึงปวัตติกาล (ตั้งแต่เกิดออกมาแล้วจนกระทั่งตาย) หมายความว่า สัตวโลกเมื่อตายไปแล้วจะกำหนดรูปร่างลักษณะของสัตว์ตามภพภูมิที่นำไปเกิดนั้น ต้องมีอวัยวะต่างๆ เกิดขึ้นให้ครบถ้วนสมบูรณ์

---

[๙] พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๙. เล่ม ๑๒ หน้า ๔๒ ข้อ ๕๓.

พร้อมประสาทสัมผัส การได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส จับต้องสัมผัสรู้สึกได้ แล้วยังต้องให้สัตว์นั้นรักษาภพชาติของตนจนกว่าจะพ้นจากภพภูมินั้นๆ ไปอยู่ในภพภูมิใหม่ เป็นหน้าที่ของชนกกรรมที่ทำให้เกิดขึ้นในภพภูมิใหม่ ให้เป็นไปตามลักษณะของภพภูมิตามผลของอดีตกรรม ไม่ว่าจะเป็นทุคติหรือสุคติ

(๒) อุปถัมภกกรรม เป็นกรรมที่ทำหน้าที่ตามมาสนับสนุนหรือส่งเสริมกุศลกรรมหรืออกุศลกรรม ตามที่ชนกกรรมนำเกิดขึ้นตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งจุติจากภพภูมินั้นๆ ที่เรียกว่า ปวัตติกาล ให้ได้รับความสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ตามสมควรแก่กรรมที่ได้ทำมาแต่อดีตชาติ

กรรมที่สนับสนุนหรือส่งเสริมนี้ มีทั้งฝ่ายกุศล (บุญ) ซึ่งเป็นฝ่ายดี และฝ่ายอกุศล (บาป) ซึ่งเป็นฝ่ายไม่ดี

(๒).๑. อุปถัมภกกรรมฝ่ายกุศล ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้กุศลกรรมส่งผลให้ดียิ่งๆขึ้นเช่นในอดีตชาติเขาชอบทำบุญสั่งสมไว้ เป็นคนไม่โกรธ ใจดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น มาปัจจุบันชาติกุศลนั้นนำส่งมาให้เกิดเป็นมนุษย์อีก เขาก็จะมีอุปนิสัยอันดีงามดังกล่าวตามมาเป็นอุปนิสัยของเขาในชาตินี้อีก แล้วอุปถัมภกกรรมก็จะเป็นตัวสนับสนุนส่งเสริมให้เขาทำความดีทำบุญกุศลเพิ่มมากขึ้นไปอีก

(๒).๒. อุปถัมภกกรรมฝ่ายอกุศล ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้อกุศลกรรมส่งผลให้เลวร้ายต่ำทรามลง เช่นในอดีตชาติเขาทำอกุศลกรรมสั่งสมไว้ เช่น เป็นคนชอบลักทรัพย์ ปัจจุบันชาติมาเกิดเป็นมนุษย์อีก เขาก็จะมีนิสัยเดิมของเขาที่ชอบลักทรัพย์ในอดีตชาติตามมาเป็นนิสัยในชาตินี้ ทำให้เป็นคนชอบลักทรัพย์อีก แล้วอุปถัมภกกรรมก็จะคอยส่งเสริมสนับสนุนให้เขาลักทรัพย์อยู่เรื่อยๆ และจะสนับสนุนส่งเสริมเพิ่มความรุนแรงของการลักทรัพย์ขึ้นไปอีกถึงขั้นวิ่งราวทรัพย์ หรือชิงทรัพย์ทีเดียว

สรุปว่า อุปถัมภกกรรมนี้ทำหน้าที่

- เป็นตัวสนับสนุนส่งเสริม คอยช่วยเหลือให้สัตว์นั้นกระทำในสิ่งที่เป็นอุปนิสัยเดิมให้คงอยู่ตลอดไป ไม่คำนึงว่าจะเป็นความดีหรือความชั่ว จึงเป็นการเพิ่มความรุนแรงของบุญและบาปให้มากขึ้นไปอีก

- ช่วยสนับสนุนส่งเสริมชนกกรรม ที่ยังไม่มีโอกาสให้ผล ให้มีโอกาสส่งผล

- ช่วยสนับสนุนส่งเสริมชนกกรรมที่กำลังให้ผลอยู่นั้น ให้มีกำลังในการให้ผลนั้นมากยิ่งขึ้นไปอีก

- ช่วยสนับสนุนส่งเสริมรูปนามที่เป็นวิบากของชนกกรรม ให้เจริญและตั้งอยู่ได้นาน เช่นคนที่หมดอายุขัยแล้วยังไม่ตาย ก็เพราะอุปถัมภกกรรม คอยสนับสนุนส่งเสริมให้อยู่ต่อไปอีก ยังไม่ให้ตาย ถ้าเป็นกรรมดี (เป็นบุญ) ก็จะอยู่อย่างมีความสุข สุขภาพดี ถ้าเป็นกรรมชั่ว (เป็นบาป) ก็จะอยู่อย่างเป็นทุกข์ สุขภาพไม่ดี เช่นเจ็บไข้ได้ป่วย มีอาการหนัก ทานอาหารไม่ได้ ฯ ต้องทุกข์ทรมาน เป็นต้น

(๓) **อุปปีฬกกรรม** เป็นกรรมที่ทำหน้าที่คอยเบียดเบียนกรรมฝ่ายตรงข้ามกับตน โดยเบียดเบียนสุขหรือทุกข์ที่กรรมอื่นทำให้เกิด ไม่เปิดโอกาสให้กรรมอื่นส่งผล จะเป็นผู้ให้ผลเสียเอง มีลักษณะค่อยไปอย่างช้าๆ ไม่เด็ดขาดทันที การเบียดเบียนนี้ มี ๓ ประการด้วยกัน คือ

- เบียดเบียนขัดขวางชนกกรรม เพื่อไม่ให้มีโอกาสได้ส่งผล

- เบียดเบียนชนกกรรมที่มีโอกาสส่งผลอยู่แล้ว ให้มีกำลังลดน้อยถอยลง ได้ผลไม่เต็มที่

- เบียดเบียนผลที่ได้รับอยู่ คือรูปนามที่เกิดจากชนกกรรมนั้นให้เสื่อมถอย ไม่ให้เจริญต่อไป หรือไม่ให้อยู่ได้นาน

อุปปีฬกกรรมนี้ มีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล

(๓).๑. อุปปีฬกกรรมฝ่ายกุศล ทำหน้าที่คอยเบียดเบียนอกุศลหรือกรรมชั่วที่กำลังให้ผลเป็นความทุกข์อยู่ มีโอกาสก็จะเข้าเบียด

เบียนความทุกข์นั้นทันที

(๓).๒. อุปปีฬกกรรมฝ่ายอกุศลทำหน้าที่คอยเบียดเบียนกุศลกรรมหรือความดี ที่กำลังให้ผลเป็นความสุขอยู่ มีโอกาสก็จะเข้าทำหน้าที่ตัดรอนความสุขนั้นทันที

(๔) อุปฆาตกกรรม หรือ อุปัจเฉทกรรม เป็นกรรมที่ทำหน้าที่ตัดรอนกรรมอื่นๆ และผลของกรรมอื่นให้สิ้นลง เป็นการตัดรอนที่เฉียบขาดรุนแรงมาก ให้ขาดสะบั้นไปเลย มีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล

(๔).๑. อุปฆาตกกรรมฝ่ายกุศล ทำหน้าที่เข้าไปตัดรอนอกุศลกรรม พร้อมทั้งผลของอกุศลกรรมชั่วร้ายที่กำลังให้ผลอยู่ ให้สิ้นลงโดยเด็ดขาดไม่มีเหลือ

(๔).๒. อุปฆาตกกรรมฝ่ายอกุศล ทำหน้าที่เข้าไปตัดรอนกุศลกรรม พร้อมทั้งผลของกุศลกรรม ความดีที่กำลังให้ผลอยู่ ให้สิ้นขาดสะบั้นลง

๒. กรรมตามความหนักเบา หรือลำดับการให้ผลของกรรม พระพุทธเจ้าได้จัดประเภทของกรรม ตามลำดับความหนักเบาไว้อย่างมีระเบียบโดยที่ไม่มีใครจะไปยับยั้งหรือขัดขวางการส่งผลของกรรมไว้ได้เลย กรรมทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวแล้ว มีลำดับการให้ผลตามลำดับความหนักเบาไว้ ๔ ระดับด้วยกัน ดังนี้

(๑) ครุกรรม กรรมหนัก แรงมาก มีพลังสูง

(๒) อาสันนกรรม กรรมที่กระทำในขณะใกล้ตาย

(๓) อาจิณณกรรม กรรมที่กระทำอยู่เสมอๆ เป็นประจำ

(๔) กฏัตตากรรม กรรมที่สักแต่ว่ากระทำหรือกรรมเล็กน้อย

กรรมแต่ละระดับ จะขออธิบายย่อๆ พอเข้าใจได้ดังนี้

(๑) ครุกรรม คือกรรมหนัก หมายความว่าเป็นกรรมที่แรงมาก มีกำลังมาก ส่งผลรุนแรงมาก ต้องส่งให้ได้รับผลก่อนกรรมอื่นๆ ทั้งนั้น ถ้าเป็นฝ่ายกุศล ก็ให้ผลดีเป็นความสุข ถ้าเป็นฝ่ายอกุศล ก็ให้

ผลไม่ดีที่เป็นความทุกข์ ให้โทษเป็นทุกข์ที่หนักมาก แม้แต่กรรมอื่นๆ ก็ไม่สามารถที่จะมาสกัดขัดขวางหรือเข้ามายับยั้งห้ามการให้ผลของครุกรรมได้เลย ครุกรรมหรือกรรมหนักนี้จะต้องเป็นครุกรรมที่หนักที่สุด จึงจะสามารถให้ผลก่อนครุกรรมที่มีกำลังอ่อนกว่า และต้องให้ผลในชาติที่ ๒ คือชาติหน้าอย่างแน่นอน

กรรมที่จัดเป็นครุกรรมหรือกรรมหนักนี้ มีทั้ง ***อกุศลกรรม*** และ ***กุศลกรรม***

(๑).๑. ครุกรรมฝ่ายกุศลกรรม หมายถึงเป็นกรรมหนัก เป็นบุญที่มีกำลังมาก สามารถส่งผลให้อย่างแรงกล้า จะให้ผลแก่เจ้าของกรรมเป็นอันดับแรก ให้เจ้าของกรรมไปปฏิสนธิในสุคติต่อไปอย่างแน่นอน จะไม่มีกรรมใดมาขัดขวางหรือยับยั้งได้ ได้แก่ รูปกุศล ๕ กับ อรูปกุศล ๔ ที่เรียกกันว่า มหัคคตกุศล ๙ ประการ อันได้จากการเจริญฌาน มี

- รูปกุศล ๕ ได้แก่ ปฐมฌานกุศล ทุติยฌานกุศล ตติยฌานกุศล จตุตถฌานกุศล และปัญจมฌานกุศล โดยได้จากการปฏิบัติเจริญฌาน ทำฌานจิตให้เกิดขึ้น อาศัยการเพ่งบัญญัติอารมณ์ จนอัปปนาจิตเกิดขึ้น ได้แก่การเพ่งกสิณ ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ ฯลฯ เป็นต้น ตั้งแต่วันที่ได้ปฐมฌานกุศลเป็นต้นไปจนถึงปัญจมฌาน อันเป็นรูปกุศลสูงสุด จะมีอภิญญาจิตเกิดขึ้นอันเป็นอานิสงส์ของปัญจมฌาน สามารถมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ได้

กรรมนี้จะให้ผลก่อนกรรมอื่น ส่งผลที่เร็วและรุนแรง โดยปกติจะให้ผลในชาติต่อไป (ชาติที่ ๒) ให้เจ้าของกรรมต้องได้รับผลของกรรมนี้

- อรูปกุศล ๔ ได้แก่ อากาสานัญจายตนกุศล วิญญาณัญจายตนกุศล อากิญจัญญายตนกุศล และเนวสัญญานาสัญญายตนกุศล เป็นการบำเพ็ญต่อจากรูปกุศล ๕ เพิกถอนรูป โดยการเพ่งอากาศอันหาที่สุดมิได้ (อากาสานัญจายตนกุศล) ไปเป็นอรูปกุศลขั้นแรก ต่อไปก็เพิกอากาศเสียมากำหนดใหม่เอาวิญญาณเป็นอารมณ์ตัวเพ่ง(วิญญาณัญจายตนกุศล)

ต่อไปก็เป็นอรูปฌานที่ ๓ โดยการเพิกถอนทุกอย่างจากอารมณ์ (อากิญ-จัญญายตนกุศล) อรูปฌานกุศลขั้นที่ ๔ ทำให้จิตละเอียดลงไปอีกจนได้เนวสัญญานาสัญญายตนกุศล อันเป็นฌานกุศลสูงสุดที่เป็นครุกรรมนำไปปฏิสนธิ ด้วยปฏิสนธิวิญญาณ โดยไม่มีกรรมชรูปร่วมด้วย เป็นภูมิอันสูงสุดที่เรียกว่า ภวัคคภูมิ (ภูมิขั้น ๓๑)

(๑).๒. ครุกรรมฝ่ายอกุศล หมายถึงกรรมที่เป็นบาปหนัก มีกำลังมากสามารถส่งผลให้เจ้าของกรรมไปปฏิสนธิในทุคติภูมิ[๑๐] แน่นอนในชาติหน้า มี ๒ ประการด้วยกัน คือ

(๑).๒.๑. นิยตมิจฉาทิฏฐิกรรม หมายถึง ความเห็นผิดอย่างแรงที่ไม่เชื่อในเหตุในผลของเจตนาในการทำบุญทำบาปทั้งหลายว่าทำอะไรก็ตาม ผลที่ได้รับย่อมไม่มี (ไม่เชื่อผล) สัตว์ทั้งหลายที่กำลังเป็นไปอยู่นี้ ไม่ได้อาศัยเนื่องมาจากเหตุ (ไม่มีเหตุ) เห็นว่าการกระทำของสัตว์ทั้งหลายนั้น ไม่เป็นบุญไม่เป็นบาปแต่อย่างใด (ไม่เชื่อทั้งเหตุทั้งผล) เช่น การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ทำชั่วต่างๆ ไม่มีเหตุไม่มีผลนำเกิด มันเกิดขึ้นเอง

(๑).๒.๒. ปัญจอนันตริยกรรม เป็นเจตนาในการทำบาปอย่างแรง ๕ ประการด้วยกันได้แก่

- มาตุฆาต (ฆ่ามารดา)
- ปิตุฆาต (ฆ่าบิดา)
- อรหันตฆาต (ฆ่าพระอรหันต์)
- โลหิตุปบาท (ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงกับพระโลหิตห้อ)
- สังฆเภท (ยุยงสงฆ์ให้แตกแยก)

พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่า นิยตมิจฉาทิฏฐินั้นมีโทษรุนแรงมาก

---

[๑๐] ทุคติภูมิ ได้แก่ สัตว์นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉาน แต่ถ้าปฏิสนธิจากผลของครุกรรมฝ่ายอกุศลแล้ว จะต้องไปปฏิสนธิเป็นสัตว์นรกอย่างเดียว ดังเช่น พระเทวทัตที่ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงกับพระโลหิตห้อ เป็นต้น

กว่าปัญจอนันตริยกรรมมากมายนัก เพราะความเห็นผิดนี้จะติดตัวไปในอนันตรชาติต่อไปอันหาที่สุดมิได้ ทั้งหมดหวังที่จะบรรลุมรรค ผล นิพพานด้วย

ผู้ที่กระทำอนันตริยกรรมทั้ง ๕ ประการนี้ เป็นกรรมที่รุนแรงมาก ให้ผลรุนแรงมาก เพราะเป็นกรรมหนัก ไม่มีกรรมใดที่จะมาขัดขวางหรือยับยั้งผลของอนันตริยกรรมได้เลย แม้จะทำบุญมากมายสักเพียงก็ตาม ก็ไม่สามารถมาสกัดขัดขวางหรือยับยั้งการส่งผลได้เลย

(๒) อาสันนกรรม คือกรรมที่กระทำในขณะที่ใกล้จะตาย กระชั้นชิดกับเวลาที่ใกล้จะตาย หมายความว่า ในเวลาใกล้จะตายได้กระทำสิ่งที่ดี(เป็นบุญ) หรือสิ่งที่ชั่ว(เป็นบาป) ไว้ หรือแม้แต่ระลึกถึงสิ่งที่ดี สิ่งที่ชั่ว กรรมนั้นจะปรากฏเป็นผลเกิดขึ้นในอารมณ์ของผู้ตายในขณะจะสิ้นชีวิต ก็เรียกว่าเป็นอาสันนกรรม มีอำนาจส่งผลให้ได้รับต่อไป เป็นอันดับรองลงมาต่อจากครุกรรม

อาสันนกรรมนี้จะส่งให้ได้รับผลก่อนตาย ก็ต่อเมื่อไม่มีครุกรรม หมายความว่า ผู้นั้นไม่เคยกระทำครุกรรม มีแต่อาสันนกรรมนี้ อาสันนกรรมนี้ก็ให้ผลก่อนอาจิณณกรรมและกฎัตตากรรม

อาสันนกรรมมีทั้งฝ่ายกุศล และอกุศล

(๒).๑. อาสันนกรรมฝ่ายกุศล เป็นกรรมที่ผู้นั้นกำลังกระทำอยู่เป็นกุศล หรือเป็นบุญ เช่นกำลังไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างพระพุทธรูป สร้างศาลาการเปรียญ สร้างโบสถ์วิหาร หรือกำลังสวดมนต์ ปฏิบัติธรรมอยู่ ขณะนั้นจิตเป็นกุศล เกิดตายขึ้นในขณะนั้นอย่างกะทันหัน อาสันนกรรมนี้ก็ส่งผลไปปฏิสนธิในสุคติทันที ถ้าไม่มีครุกรรม

(๒).๒. อาสันนกรรมฝ่ายอกุศล เป็นกรรมที่ผู้นั้นกระทำอยู่เช่นกัน แต่เป็นอกุศลหรือเป็นบาป เช่น กำลังไปล่าสัตว์ กำลังฆ่าผู้อื่น หรือกำลังทำการชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ถูกยิงตาย หรือประสพอุบัติเหตุถึงแก่ความตายในขณะนั้น หรือในเวลาที่ใกล้เคียงกัน ขณะนั้นจิตของ

เขาเป็นอกุศล เป็นบาป อาสันนกรรมนี้ก็ส่งผลไปปฏิสนธิในทุคติทันที ถ้าไม่มีครุกรรม

(๓) อาจิณณกรรม คือกรรมที่กระทำอยู่เป็นเนืองนิจ เป็นการสั่งสมเอาไว้เป็นประจำ จะพอกพูนติดอยู่ในสันดานของผู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกาย ทางวาจา หรือแม้แต่คิดอยู่ในใจ ทั้งทางที่เป็นกุศล และอกุศลก็ตาม ตลอดไปจนถึงการกระทำเหล่านั้นจะเป็นอาชีพหรือไม่ก็ตาม ถ้าทำอยู่เป็นประจำแล้วก็นับเป็นอาจิณณกรรมทั้งสิ้น กรรมนี้มีกำลังอ่อนกว่าเป็นอันดับ ๓ แต่จะส่งผลอยู่เสมอๆ

อาจิณณกรรมนี้ ตามปกติแล้วจะให้ผลอยู่เสมอๆ ในปวัตติกาล คือในช่วงเวลาตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งตาย เว้นแต่ผู้ใกล้จะตายนั้นไม่เคยทำครุกรรม และไม่มีอาสันนกรรมแล้ว อาจิณณกรรมนี้ก็จะส่งให้ได้รับผลในชาติที่ ๒ ไปเกิดเป็นเทวดา มนุษย์ หรืออบาย ตามควรแก่กรรมที่ตนได้กระทำไว้

อาจิณณกรรมนี้ มีทั้งฝ่ายกุศล และอกุศล

(๓).๑. อาจิณณกรรมฝ่ายกุศล กุศลกรรมที่ทำอยู่เสมอๆ ทั้งทางกาย วาจา และใจนี้ เช่น ทำบุญถวายอาหารใส่บาตรตอนเช้าเป็นประจำทุกวัน ตั้งใจรักษาศีล ๕ ศีล ๘ หรือศีลอุโบสถ ให้บริสุทธิ์อยู่เสมอๆ สวดมนต์ไหว้พระ บำเพ็ญภาวนาสมถกรรมฐาน หรือวิปัสสนากรรมฐานอยู่เสมอๆ เป็นประจำจนชินเป็นเรื่องปกติธรรมดา เป็นการสะสมเพิ่มพูนบุญกุศล

(๓).๒. อาจิณณกรรมฝ่ายอกุศลเป็นอกุศลกรรมที่ทำอยู่เสมอๆ เช่นกัน แต่เป็นการทำบาปทำอกุศล เช่น ฆ่าวัว ฆ่าควาย ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ส่งให้ทางตลาดขายบ้าง ฆ่าเองขายเองบ้าง หรือคนขายปลาที่ทุบหัวปลาจนตายนำออกขายในตลาดฯ อยู่ประจำ หรือหากินด้วยการพูดจาโกหกหลอกลวงผู้อื่นทุกๆ วันจนติดเป็นนิสัย แม้จะเป็นอาชีพในการทำมาหากินก็ไม่มีการยกเว้นให้

(๔) กฏัตตากรรม เป็นกรรมเล็กน้อย ที่ทำโดยไม่มีเจตนา ไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่เต็มใจทำ เป็นเหตุให้การกระทำนั้นมีเจตนาอ่อน แต่ก็ยังถือว่าเป็นกรรมอยู่ มีความหมายถึงกรรม ๒ ประการด้วยกันคือ

ประการที่ ๑ หมายถึงกรรมที่กระทำในปัจจุบันนี้ แต่การกระทำอกุศลกรรมนั้นไม่ครบองค์ประกอบ หรือองค์แห่งเจตนา จึงไม่เข้าถึงกรรมประเภทครุกรรม อาสันนกรรม หรืออาจิณณกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ยุงกัดก็ใช้มือปัดไล่ยุง แต่บังเอิญไปถูกยุงตาย หรือมดไต่ขึ้นตามแข้งขา ตั้งใจใช้มือปัดให้ออกไป แต่มดเกิดตาย อย่างนี้เป็นต้น ขาดองค์ประกอบของการฆ่าสัตว์ แต่ก็ยังให้ผลอยู่อีกต่อไป

องค์ประกอบของการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จะถือว่าเป็นบาปต้องเข้าองค์ประกอบ ๕ ประการด้วยกันคือ (๑) สัตว์นั้นเป็นสัตว์ที่มีชีวิต (๒) ขณะที่จะฆ่า รู้ว่าสัตว์นั้นยังมีชีวิตอยู่ (๓) มีเจตนา(ตั้งใจ) มีจิตคิดจะฆ่าสัตว์นั้น (๔) กระทำเพียรพยายามเพื่อฆ่าสัตว์นั้น (๕) สัตว์นั้นถึงแก่ความตายเพราะความเพียรในการฆ่านั้น

ประการที่ ๒ หมายถึงกรรมที่ได้กระทำมาแล้วในชาติก่อนๆ ได้แก่อปราปริยเวทนียกรรม อันเป็นกรรมที่คอยติดตามให้ผลในชาติที่ ๓ เป็นต้นไป ยังติดตามมาให้เกิดผลอยู่

เมื่อไม่มีครุกรรม อาสันนกรรม หรืออาจิณณกรรม ที่จะให้ผลแล้ว ก็เป็นกฏัตตากรรมนี้แหละจะเป็นผู้ให้ผลไปปฏิสนธิในทุคติหรือสุคติตามกรรมของตนที่ได้กระทำไว้

กฏัตตากรรมนี้ มี ๒ ฝ่าย

(๔).๑. กฏัตตากรรมฝ่ายกุศล เช่น พ่อแม่ปรารถนาให้ลูกได้ทำบุญทั้งๆ ที่ลูกยังเล็กอยู่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องบุญบาปเลย จับมือเด็กให้ไหว้พระบ้าง ถวายของแก่พระสงฆ์บ้าง กุศลกรรมที่ทำไปแล้วนี้ แม้เด็กจะไม่รู้ไม่เข้าใจ ไม่มีเจตนา ไม่ตั้งใจทำ ก็ย่อมมีผล

(๔).๒. กฏัตตากรรมฝ่ายอกุศล เช่น เด็กเล็กๆ ที่ยังไร้เดียงสา

อยู่ไม่รู้บาปบุญคุณโทษ เวลาโมโหโกรธพ่อแม่ ก็จะหยิกบ้าง ทุบตีบ้าง ถีบบ้าง กัดบ้าง ตามประสาเด็ก แต่อกุศลกรรมนี้แม้ไม่มีเจตนา ไม่ได้ตั้งใจทำ ก็ย่อมมีผล

สรุปลำดับการให้ผลของกรรม จะเห็นได้ว่า ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะหนีพ้นจากการส่งผลของกรรมได้เลย กรรมทุกอย่างที่ทำลงไปแล้วต้องเข้าอยู่ในกรรมประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างแน่นอน และไม่มีผู้ใดหรือกรรมอื่นใดที่จะไปขัดขวางหรือยับยั้งผลของกรรมได้ กรรมแต่ละประเภทมีลำดับการให้ผลดังนี้

- ถ้าผู้ใดทำกรรมไว้ครบทั้ง ๔ ประเภท ครุกรรมจะเป็นตัวส่งผลให้ก่อนเป็นอันดับ ๑

- ถ้าผู้ใดไม่เคยทำกรรมหนักๆ (ครุกรรม) ไว้เลย ทำไว้เพียง ๓ ประเภทหลังเท่านั้น อาสันนกรรมก็จะเป็นตัวส่งผลให้ก่อนเป็นอันดับ ๑

- ถ้าผู้ใดทำกรรมไว้เพียง ๒ ประเภทหลัง อาจิณณกรรมก็จะเป็นตัวส่งผลให้ก่อนเป็นอันดับ ๑

- ถ้าผู้ใดไม่เคยประกอบกรรมใดๆ ใน ๓ ประเภทแรกไว้เลย กฎัตตากรรมซึ่งเป็นกรรมที่กระทำโดยไม่เจตนา ไม่เต็มใจทำ ก็จะเป็นผู้ส่งผลให้เอง เป็นตัวนำเกิดในภพภูมิต่อไป

๓. กรรมตามลำดับเวลาของการให้ผล หมายความว่า กรรมต่างๆ ที่ได้กระทำแล้วนั้น จะให้ผลในช่วงระยะเวลาใดบ้าง จะให้ผลในชาติปัจจุบันนี้ ชาติหน้า หรือชาติต่อๆ ไป วาระที่กรรมจะให้ผลนั้นแบ่งเป็น ๔ ช่วงด้วยกัน คือ

(๑) ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ให้ผลในชาติปัจจุบัน

(๒) อุปปัชชเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ส่งผลในชาติหน้า (ชาติที่ ๒)

(๓) อปราปริยเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ส่งผลในชาติหน้าต่อๆ ไป (ชาติที่ ๓ เป็นต้นไป)

(๔) อโหสิกรรม เป็นกรรมที่มีอยู่ แต่ไม่สามารถส่งผลให้เจ้าของกรรมได้

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องลำดับกาลเวลาที่กรรมจะให้ผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ ต้องเข้าใจ และรู้จักกับ **วิถีจิต** คือการทำงานของจิตในขณะที่ได้รับอารมณ์ทางทวารทั้ง ๖ คือทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจเสียก่อน เพราะจิตที่เกิดขึ้นแต่ละขณะนั้น ต้องมีเหตุมีปัจจัย และทำหน้าที่ต่างๆ กันไปตามกิจของจิตแต่ละดวง ซึ่งคนเราส่วนมากมักจะสงสัยกันว่า การกระทำกรรมไม่ว่าจะเป็นบุญกุศลหรือบาปอกุศลแต่ละครั้งนั้น ใครเป็นผู้จดจำหรือบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งเอาไว้ ตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งตายไป อันเป็นเวลายาวนานนับเป็นหลายสิบปีทีเดียว

วิถีจิต หมายถึง ความเป็นไปของจิต เจตสิก[๑๑] ตามลำดับที่เกิดก่อนและหลัง ในเมื่อประสบกับอารมณ์ใหม่ในวาระหนึ่งๆ นั้นในปวัต-ติกาล (ตั้งแต่เกิดมามีชีวิตอยู่จนกระทั่งตายไป)

จิตของมนุษย์เราขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ย่อมมีการเกิดดับอยู่ตลอดเวลา และเกิดดับอย่างรวดเร็วมาก เพียงชั่วขณะดีดนิ้วมือครั้งหนึ่งจิตเกิดขึ้นแล้วดับไป "แสนโกฏิครั้ง"

ลักษณะของจิตที่เกิดขึ้นดวงหนึ่ง นับเป็นขณะหนึ่ง[๑๒] หรือขณะจิตหนึ่งแล้วดับไปนั้น ที่เรียกว่ามีการเกิดดับนี้ แบ่งได้เป็น ๓ อนุขณะ มีชื่อเรียกดังนี้

๑. อุปปาทขณะ หมายถึง ขณะที่จิตเกิดขึ้น (เกิดขึ้น ๑ อนุขณะ)

---

[๑๑] เจตสิก หมายถึงธรรมชาติที่ประกอบกับจิต ปรุงแต่งจิต อาการหรือคุณสมบัติต่างๆ ที่แสดงออกของจิต ทำให้จิตรู้อารมณ์ไปตามอำนาจของเจตสิกที่ประกอบปรุงแต่ง เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ศรัทธา เมตตา สติ ปัญญา ฯ เป็นต้น มี ๕๒ อย่าง เจตสิกนี้เกิดดับพร้อมกับจิต รับอารมณ์เดียวกับจิต

[๑๒] ขณะ หมายถึง จิตเกิดขึ้นดวงหนึ่งก็นับเป็นขณะหนึ่ง เรียกว่า ขณะจิต บางทีก็เรียกว่า ขณะเฉยๆ แต่ว่าจิตที่เกิดขึ้นดวงหนึ่ง ที่เรียกว่า ขณะหนึ่งนั้น ยังแบ่งได้เป็น ๓ อนุขณะ หรือ ๓ ขณะเล็ก คือ อุปปาทขณะ ฐิติขณะ ภังคะขณะ

๒. ฐิติขณะ หมายถึง ขณะที่จิตตั้งอยู่ (เกิดขึ้น ๑ อนุขณะ)

๓. ภังคขณะ หมายถึง ขณะที่จิตดับไป (เกิดขึ้น ๑ อนุขณะ)

ขณะที่จิตเกิดดับอย่างรวดเร็ว และยังไม่ได้รับอารมณ์ทางทวารทั้ง ๖ นั้น เช่น ขณะที่กำลังนอนหลับสนิทที่ไม่ได้ฝัน (คนที่หลับสนิทจะไม่ฝัน คนที่ฝันจะเป็นเวลาที่กำลังจะเคลิ้มหลับหรือเวลาที่กำลังจะตื่น) ขณะนั้นเรียกว่า จิตเป็นภวังค์ หมายความว่า จิตมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปต่อเนื่องกันไปไม่ขาดสาย พร้อมที่จะรับอารมณ์ที่มากระทบไม่ว่าจะเป็นทางทวารใดอยู่ตลอดเวลา แต่ขณะใดจิตได้รับอารมณ์จากทวารหนึ่งทวารใดแล้ว ขณะนั้นจิตก็พ้นจากภวังค์ จะรับอารมณ์นั้น ถ้าได้อารมณ์ที่ดีก็พอใจ ถ้าได้อารมณ์ที่ไม่ดีก็ไม่พอใจ เมื่อรับอารมณ์จนสุดวิถีแล้วจิตก็ตกเป็นภวังค์ พร้อมที่จะรับอารมณ์ที่มากระทบใหม่ต่อไปอีก

เมื่อรูปมากระทบตาการทำงานของจิตจะเกิดขึ้นเพื่อรับรู้อารมณ์ที่ตา และจะทำงานที่มโนทวาร (ทางใจ) รูปกระทบจักขุปสาท ๑ ขณะจิตจะเกิดดับติดต่อกันไป ๑๗ ขณะใหญ่ ในวิถีเดียวทำให้ภวังคจิตเกิดดับ ๓ ขณะ เหลืออีก ๑๔ ขณะสิ้นสุดวิถี จะทำงานที่จักขุวัตถุเสีย ๑ ขณะจะเป็นวิถีของรูปที่กำลังปรากฏขณะนั้น นอกนั้นที่เหลืออีก ๑๓ ขณะ จะเป็นวิถีของรูปและนามอีก ๔ ขณะ เพื่อใช้สัญญาเดิมมาพิจารณาตัดสินว่ารูปที่เห็นนั้นเคยเห็นมาก่อนหรือไม่ เมื่อรู้และตัดสินแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของจิตดวงต่อมารับเสพอารมณ์นั้นทันทีว่า ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ หรือเฉยๆ จิตที่ทำหน้าที่เสพอารมณ์นั้น เรียกว่า ชวนจิต บุญหรือบาปจึงเกิดขึ้นในชวนจิต ๗ ขณะนี้เอง แล้วก็ส่งต่อไปให้จิตอีก ๒ ขณะรับช่วงประทับอารมณ์ไว้ต่อไป ต่อจากนั้นจิตก็จะอยู่ในสภาพภวังค์มีอารมณ์เก่าที่ได้มาจากอดีต คือกรรมอารมณ์ นิมิตอารมณ์ หรือคตินิมิตอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง จิตจึงเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับ ต่อเนื่องกันไปเป็นการรักษาภพชาติความเป็นมนุษย์เอาไว้

ดังนั้นตัวการที่จดจำหรือบันทึกบาปบุญเอาไว้นี้ก็คือชวนจิตดวงที่

๑ ถึงดวงที่ ๗ นั่นเอง จะเป็นตัวส่งผลให้ผู้เป็นเจ้าของกรรมได้รับผลในโอกาสอันสมควร

เพื่อให้เข้าใจง่าย เรามาดูการทำงานของจิตแต่ละดวง หรือแต่ละขณะทั้ง ๑๗ ดวง หรือ ๑๗ ขณะ จะขอกล่าวในทางโสตทวาร (ทางหู) ประกอบเพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจน จะเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนี้

ภพเก่า (ชาติที่แล้ว)	ภพใหม่ (ชาติปัจจุบัน)
จ. →	**ตี น ท ป วิ สํ สัน วุ ช ช ช ช ช ช**
	ช ต ต ภวังค์
	๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔
	๑๕ ๑๖ ๑๗ ขณะจิต ๑๗

ความหมายของอักษรย่อ

จ. = จิตดวงสุดท้ายในภพชาติที่แล้ว
ตี. = อตีตภวังค
น. = ภวังคจลนะ
ท. = ภวังคุปัจเฉทะ
ป. = ปัญจทวาราวัชชนะ
วิ. = ปัญจวิญญาณ
สํ = สัมปฏิจฉันนะ
สัน = สันตีรณะ
วุ = โวฏฐัพพนะ
ช. = ชวนะ
ต. = ตทาลัมพนะ
ภ. = ภวังค์ต่อไป

จ. เป็นจิตดวงสุดท้ายในภพเก่าชาติที่แล้ว ก่อนที่จะตาย (จุติ) จากภพเก่า จะรับอารมณ์ครั้งสุดท้ายที่มาปรากฏก่อนตาย มี กรรมอารมณ์ นิมิตอารมณ์ หรือคตินิมิตอารมณ์ อารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งจะเป็นบุญกุศล หรือบาปอกุศลก็ตาม อารมณ์นี้เป็นผลของกรรมที่มีอำนาจมากที่เขาได้ทำเอาไว้ขณะที่มีชีวิตอยู่ในภพเก่าชาติที่แล้ว จะเป็นตัวตัดสินนำปฏิสนธิในภพใหม่ชาติปัจจุบันนี้ทันทีคือ **ตี** หมายถึง **ขณะที่ ๑ อตีตภวังค** (ดูอักษรย่อข้างบนประกอบ)

ขณะที่ ๑ อตีตภวังค (จิตดวงแรก) เป็นภวังคจิตในภพใหม่ ภวังคจิตในภพใหม่นี้ มีกรรมอารมณ์ หรือนิมิตอารมณ์ หรือคตินิมิตอารมณ์ อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นอารมณ์ที่ได้มาจาก **จ.** ภพเก่าชาติที่แล้ว (ขอเรียกว่าอารมณ์เก่า) ดังนั้น อตีตภวังคซึ่งเป็นจิตดวงแรกของการปฏิสนธิก็คงมีอารมณ์เก่าอยู่ ยังไม่ได้รับอารมณ์ใหม่ (อารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งจากทางทวารทั้ง ๖) เป็นแต่เพียงอารมณ์ใหม่มากระทบเท่านั้นเอง แต่ยังไม่มาปรากฏในปัญจทวาร เป็นภวังคจิตที่มีอารมณ์เก่าอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า อารมณ์ใหม่มากระทบกับภวังคจิตดวงใด ภวังคจิตดวงนั้นได้ชื่อว่า อตีตภวังค ดังนั้นจิตดวงนี้ จึงยังไม่เรียกว่า วิถีจิต

สรุปให้เข้าใจง่ายๆ ว่า อตีตภวังค หมายความว่า ภวังค์ที่ผ่านไปในระหว่างที่ปัญจารมณ์เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่มาปรากฏในปัญจทวาร

ขณะที่ ๒ ภวังคจลนะ เป็นภวังคจิตที่หวั่นไหว หรือมีการไหวสะเทือนด้วยอำนาจปัญจารมณ์ที่ปรากฏในปัญจารมณ์ มีอารมณ์ใหม่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่มากระทบ จิตเตรียมจะปล่อยอารมณ์เก่าทิ้ง เพื่อรับอารมณ์ใหม่ที่มากระทบแต่ยังคงเป็นภวังคจิตที่มีอารมณ์เก่าอยู่ จึงยังไม่เรียกว่าวิถีจิตเหมือนกัน

ภวังคจิตที่เกิดอยู่ในขณะที่ปัญจารมณ์เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่มากระทบทางปัญจทวาร (คือทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย) ภวังคจิตดวงนั้นชื่อว่าภวังคจลนะ

ขณะที่ ๓ ภวังคุปัจเฉทะ เป็นภวังคจิตที่ตัดกระแสภวังค์เก่า คือ ปล่อยอารมณ์เก่า วางอารมณ์เก่า เพื่อรับอารมณ์ใหม่ที่มากระทบนั้นต่อไป จะพ้นจากการเป็นภวังค์ ขึ้นสู่วิถีเข้ารับอารมณ์ทางโสตทวาร (ทางหู) ภวังคุปัจเฉทะนี้ ยังคงเป็นภวังคจิตที่มีอารมณ์เก่าอยู่ ยังไม่พ้นจากภวังค์ เพียงแต่กำลังจะพ้น จึงยังไม่เรียกว่าวิถีจิตเช่นเดียวกัน

ขณะที่ ๔ ปัญจทวาราวัชชนะ เป็นกิริยาจิตเกิดขึ้นทำหน้าที่พิจารณาอารมณ์ใหม่ที่มากระทบนั้นว่า เป็นอารมณ์ที่มาทางทวารใด (ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น หรือทางกายจากการถูกต้องสัมผัส ยกเว้นทางใจ คือการคิดนึก รู้สึกฯ) เช่น ถ้าเป็นรูปมากระทบตา ก็เปิดประตูตา (จักขุทวาร) รับ ถ้าเป็นเสียงมากระทบหู ก็เปิดประตูหู (โสตทวาร) รับ เมื่อเปิดประตูรับแล้วก็หมดหน้าที่ทันที จิตขณะที่ ๔ นี้ก็ดับไป ภวังค์ก็ได้ขาดลง เป็นจิตที่ขึ้นวิถีรับอารมณ์ใหม่แทน

ปัญจทวาราวัชชนะจิตนี้ เป็นจิตดวงแรกที่ขึ้นวิถี หรือที่นับเป็นวิถี เพราะจิตดวงนี้ได้รับอารมณ์ใหม่แล้ว และจิตดวงต่อๆ ไปก็รับอารมณ์ใหม่ด้วย และนับเป็นวิถีจิตจนกว่าจะสุดวิถี คือกลับมาเป็นภวังค์ตามเดิม

ขณะที่ ๕ ปัญจวิญญาณ เมื่อจิตดวงที่ ๔ ปัญจทวาราวัชชนะจิตเปิดประตูรับอารมณ์เสร็จแล้วก็ดับไป ปัญจวิญญาณ จิตดวงที่ ๕ ก็เกิดขึ้นตามควรแก่อารมณ์ คือรู้อารมณ์ที่แน่นอนว่า เกิดทางทวารใด เป็นแต่เพียงรู้เท่านั้นว่าเกิดทางทวารนั้นๆ และยังไม่รู้ว่าเป็นเสียงอะไร หรือรูปอะไร เรื่องอะไร แล้วก็ดับไป

การรู้อารมณ์ว่าเกิดทางทวารใดนี้ ได้แก่

- ถ้าเป็นรูปมากระทบตา เกิดขึ้น ก็เห็นรูปนั้น
- ถ้าเป็นเสียงมากระทบหู เกิดขึ้น ก็ได้ยินเสียงนั้น
- ถ้าเป็นกลิ่นมากระทบจมูก เกิดขึ้น ก็รู้กลิ่นนั้น
- ถ้าเป็นรสมากระทบลิ้น เกิดขึ้น ก็รู้รสนั้น
- ถ้าเป็นการสัมผัสทางกาย เกิดขึ้น ก็รู้สึกในการสัมผัสนั้น

ขณะที่ ๖ สัมปฏิจฉันนะ ก็เกิดขึ้นทำหน้าที่รับอารมณ์จากปัญจ-วิญญาณ และส่งต่อไปยังสันตีรณะเท่านั้น แล้วก็ดับไป

ขณะที่ ๗ สันตีรณะ เมื่อสัมปฏิจฉันนะรับอารมณ์จากปัญจ-วิญญาณส่งต่อมา สันตีรณะ ขณะที่ ๗ นี้ก็เกิดขึ้นรับ เพื่อพิจารณาอารมณ์นั้นว่า ดีหรือไม่ดีประการใด เช่นถ้าเป็นรูปที่มากระทบตา หรือเสียงมากระทบหู จะพิจารณาว่าเป็นรูปอะไร หรือเสียงอะไร ดีหรือไม่ดี พอใจยินดีหรือไม่พอใจไม่ยินดีหมายความว่าอย่างไรแล้วสันตีรณะก็ดับไป

ขณะที่ ๘ โวฏฐัพพนะ ก็เกิดขึ้นตัดสินเด็ดขาดและกำหนดอารมณ์นั้น ให้เป็นบุญกุศล หรือให้เป็นบาปอกุศลตามควรแก่มนสิการ

ขณะที่ ๙ ถึง ขณะที่ ๑๕ รวม ๗ ขณะ เป็น**ชวนะจิต** ชวนะจิตทั้ง ๗ ขณะนี้เกิดขึ้นเสพอารมณ์นั้น เป็นบุญกุศล หรือบาปอกุศล ตามที่โวฏฐัพพนะได้ตัดสินและกำหนดมาให้แล้ว ถ้ากำหนดให้เป็นบุญกุศลก็เสพให้เป็นบุญกุศลทั้ง ๗ ขณะ ถ้าโวฏฐัพพนะตัดสินกำหนดให้เป็นบาปอกุศล ก็เสพให้เป็นบาปอกุศลอย่างเดียวตลอดทั้ง ๗ ขณะ

จะเห็นว่ากิเลสต่างๆ มีโลภะ โทสะ โมหะ ความยินดียินร้าย บุญหรือบาป ล้วนเกิดขึ้นที่ ***ชวนะจิตทั้ง ๗ นี้****เอง*

ดังนั้นตัวการที่รู้ หรือบันทึกบุญบาปไว้ ก็คือ ชวนะจิตดวงที่ ๑ ถึง ๗ นั่นเอง จะเป็นตัวส่งผลให้ผู้เป็นเจ้าของกรรมได้รับผลในโอกาสอันสมควรต่อไป

ขณะที่ ๑๖ และ ๑๗ ตทาลัมพนะ ก็เกิดขึ้นทำหน้าที่ยึดหน่วงอารมณ์ที่เหลือต่อจากชวนะส่งต่อให้ ตทาลัมพนะขณะที่ ๑๖ รับมา แล้วส่งต่อไปให้ตทาลัมพนะขณะที่ ๑๗ อีกขณะหนึ่ง เท่ากับว่าตทาลัมพนะเกิดขึ้นยึดหน่วงอารมณ์ที่เหลือจากชวนะจิตอีก ๒ ขณะ คือขณะที่ ๑๖ และ ๑๗ รับไปจนถึงภวังค์ใหม่

ตทาลัมพนะนี้ จึงได้ชื่อว่า เป็นตัวตามเก็บอารมณ์หรือยึดหน่วงอารมณ์ ๒ ขณะต่อเนื่องกัน เพื่อลดความรุนแรงของอารมณ์ที่รับมา

เปรียบเหมือนรถยนตร์ที่กำลังวิ่งมาด้วยความเร็วสูง ถ้าจะหยุดให้หยุดนิ่งทันทีไม่ได้ รถจะเสียหลักพลิกคว่ำเกิดอันตรายได้ จะต้องแตะห้ามล้อเพื่อชะลอความเร็วลงมาก่อนที่จะถึงจุดที่จะหยุด จึงจะหยุดได้อย่างปลอดภัย ตทาลัมพนะนี้ก็เช่นเดียวกัน

ขอย้อนกลับไปดูหน้าที่ของชวนะจิต ขณะที่ ๙ ถึงขณะที่ ๑๕ รวม ๗ ขณะ หรือ ๗ ดวง ตั้งแต่ดวงที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ (ชวนะจิต ๗)

ดวงที่ ๑ มีกำลังน้อย ให้ผลในปัจจุบันชาติเรียกว่า **ทิฏฐธรรม-เวทนียกรรม** เป็นกรรมที่ส่งผลในชาติปัจจุบัน

ดวงที่ ๗ เป็นตัวที่จะส่งผลในชาติหน้าต่อไปอันมีความสำคัญมาก เรียกว่า **อุปปัชชเวทนียกรรม**

ดวงที่ ๒ ถึงดวงที่ ๖ (มี ๕ ขณะ) จะส่งผลในชาติที่ ๓ ต่อไป เรียกว่า **อปราปริยเวทนียกรรม**

(๑) ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม ก็คือกรรมที่ให้ได้รับผลในชาตินี้ เป็นกรรมที่ได้กระทำในชาตินี้ และให้ผลในปวัตติกาลในชาตินี้นั่นเอง (ในระยะเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่จนกระทั่งตายไป จะเป็นช่วงเวลาใดก็ได้) หรือที่ชาวบ้านเรามักจะเรียกกันว่า กรรมทันตาเห็น จะเห็นผลให้ได้เห็น ให้ได้ยิน ให้ได้กลิ่น ให้ได้ลิ้มรส ให้ได้สัมผัสสิ่งที่ดีและไม่ดี ไม่ติดตามข้ามภพข้ามชาติไปให้ผลในชาติหน้า (ชาติที่ ๒)[๑๓] หรือชาติต่อๆ ไปได้อีก ไม่ว่าจะไปเกิดในสุคติหรือทุคติภูมิก็ตาม เพราะเจตนาในการประกอบกรรมนั้นมีกำลังอ่อน จะมีลักษณะของการให้ผลตามเวลา ๒ ระยะคือ

(๑).๑. ปริปักกะทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็นกรรมที่มีกำลังแก่กล้า เมื่อทำลงไปแล้ว สามารถให้ได้รับผลทันตาเห็นในชาติปัจจุบันนี้ ภายใน ๗ วัน

ตัวอย่างเช่น มหาทุคคตะได้ถวายภัตตาหารแก่พระกัสสปสัมมา

---

[๑๓] นับปัจจุบันชาตินี้ เป็นชาติที่ ๑

สัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าองค์ที่ ๒๔ และนายปุณณะกับภรรยาซึ่งเป็นคนยากจน ได้ถวายภัตตาหารแก่พระสารีบุตร ต่างก็ร่ำรวยเป็นเศรษฐีภายใน ๗ วัน

หรือเรื่องของพระเทวทัตที่คิดทำร้ายพระพุทธเจ้า เช้าวันหนึ่งได้ขึ้นไปหลบซ่อนตัวอยู่บนยอดเขาคิชฌกูฏ รอดักทำร้ายพระพุทธเจ้าเพราะจุดนั้นเป็นเส้นทางที่พระพุทธเจ้าจะต้องเสด็จลงจากเขาคิชฌกูฏออกบิณฑบาตผ่านเป็นประจำ ครั้นเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเขาคิชฌกูฏผ่านมาถึงจุดที่หลบซ่อนตัวอยู่ซึ่งเป็นทางขรุขระและแคบ ไม่มีทางหนีไปไหนได้ จึงได้ผลักก้อนหินขนาดใหญ่ลงมาจากยอดเขาเพื่อให้ทับพระพุทธเจ้าให้ตาย แต่ไม่ถูกพระพุทธเจ้าเพียงแต่สะเก็ดหินที่แตกออกมากระเด็นไปถูกพระบาทของพระองค์เพียงห้อพระโลหิตเท่านั้น เป็นการกระทำโลหิตุปบาทคือทำร้ายพระพุทธเจ้าให้ถึงห้อพระโลหิตและกระทำสังฆเภทกรรม (ทำสงฆ์ให้แตกกัน) ก็ดี หรือนันทมาณพที่ข่มขืนทำลายพระอุบลวัณณาเถรีผู้เป็นพระอรหันต์ก็ดี ต่างก็ถูกธรณีสูบลงสู่มหานรก เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปริปักกะทิฏฐธรรมเวทนียกรรมทั้งสิ้น ได้รับผลเห็นทันตาภายใน ๗ วัน[๑๔]

ในธรรมบทอรรถกถาแสดงไว้ว่า กรรมที่ทำจะได้รับผลใน ๗ วันนั้น จะต้องประกอบด้วยสัมปทา[๑๕] ๔ คือ

- เจตนาสัมปทา มีเจตนาอันแรงกล้ายิ่งในการกุศลนั้น ทั้ง ๓ กาล คือ ก่อนทำ ขณะทำ และหลังจากทำเสร็จแล้วไม่เสียดาย
- ปัจจยสัมปทา สิ่งของที่ถวายนั้นต้องได้มาด้วยความบริสุทธิ์
- วัตถุสัมปทา ปฏิคาหก บุคคลผู้รับทานนั้น เป็นพระอนาคามีหรือพระอรหันต์
- คุณาติเรกสัมปทา พระอนาคามี หรือพระอรหันต์ผู้รับทานนั้นเพิ่งออกจากนิโรธสมาบัติใหม่ๆ

---

[๑๔] ดูประวัติความเป็นมาในผนวก ก. ท้ายเล่ม

[๑๕] หมายถึง ความถึงพร้อมด้วยคุณความดี

(๑).๒. อปริปักกะทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็นกรรมที่มีกำลังไม่แก่กล้าเต็มที่ แต่สามารถให้ได้รับผลในชาตินี้ หลังจากที่เขาได้ทำกรรมล่วงเลยไปแล้ว ๗ วันเป็นต้นไปจนกระทั่งตาย ทางกุศลก็ได้รับผลเป็นเกียรติคุณแพร่หลาย มีบุญญาภินิหาร และได้รับการยกย่องสรรเสริญ ถ้าเป็นทางอกุศลก็ได้รับผลตรงกันข้ามกับทางกุศล

การได้รับผลในชาตินี้ หรือที่เรียกว่า ทิฏฐธรรมเวทนียกรรมนี้ ก็ด้วยอำนาจของเจตนาในกุศลชวนะกรรม หรือกุศลชวนะกรรมดวงที่ ๑ ในชวนะ ๗ ดวง ของแต่ละวิถี แต่ถ้าเจตนากรรมในชวนะดวงที่ ๑ ไม่มีโอกาสให้ผลในชาตินี้ ก็เป็นอโหสิกรรมไป แล้วจะเป็นอำนาจหน้าที่ของเจตนากรรม ในชวนะดวงที่ ๗ ต่อไป

(๒) อุปปัชชเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ให้ได้รับผลในชาติหน้าหรือชาติที่ ๒ เมื่อได้กระทำกรรมอย่างใดลงไปในชาตินี้ ไม่ว่าจะเป็นกุศลหรืออกุศล ไม่มีโอกาสที่จะให้ผลในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ในชาตินี้ ก็จะส่งผลให้ได้รับในชาติหน้าหรือชาติที่ ๒ ทั้งในปฏิสนธิกาล (ให้ได้ไปเกิดในภพชาติที่ดี หรือภพชาติที่ไม่ดี) และในปวัตติกาล เมื่อนำเกิดแล้วผลของบุญหรือบาปก็จะตามมาหล่อเลี้ยงสนับสนุนส่งเสริม ส่งผลในทางที่ดีให้ได้เสวยความสุข หรือส่งผลในทางที่ไม่ดีก็จะตามมาเบียดเบียนตัดรอนไม่ให้มีความสุข มีแต่ทุกข์อยู่ตลอดเวลาตามควรแก่กรรมที่ได้ทำไว้

อุปปัชชเวทนียกรรมนี้ ได้แก่เจตนาที่อยู่ในชวนะดวงที่ ๗ ซึ่งเป็นดวงสุดท้าย เป็นเจตนาที่มีกำลังมากเป็นพิเศษ ที่สามารถทำให้สำเร็จกิจและส่งให้ผลในชาติหน้า หรือชาติที่ ๒ แน่นอน มี ๒ ทางคือ

(๒).๑. อุปปัชชเวทนียกรรมฝ่ายกุศล ได้แก่บุญหนัก คือ มหัคคตกุศล ๙ ประการ มีรูปกุศล ๕ (ปฐมฌาณกุศล ทุติยฌานกุศล ตติยฌานกุศล จตุตถฌาณกุศล และปัญจมฌานกุศล) กับอรูปกุศล ๔ (อากาสานัญจายตนกุศล วิญญาณัญจายตนกุศล อากิญจัญญายตนกุศล และเนวสัญญานาสัญญายตนกุศล)

(๒).๒. อุปปัชชเวทนียกรรมฝ่ายอกุศล ได้แก่บาปหนัก หมายถึง อนันตริยกรรมทั้ง ๕ และนิยตมิจฉาทิฏฐิกรรม ได้แก่ ฆ่าบิดา ฆ่ามารดา ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงทำให้พระโลหิตห้อ ทำลายสงฆ์ให้แตกกัน และมีความเห็นผิดจนไม่สามารถจะแก้ไขได้

(๓) อปราปริยเวทนียกรรม เป็นกรรมที่จะส่งผลให้แก่เจ้าของในชาติที่ ๓ เป็นต้นไป เมื่อได้ทำกรรมอย่างใดลงไปในชาตินี้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นกุศลหรืออกุศล อำนาจของเจตนากรรมนั้นในชวนะจิตดวงที่ ๑ ไม่มีโอกาสให้ผลในปวัตติกาลคือระหว่างที่มีชีวิตอยู่ทั้งเจตนาในชวนะจิตดวงที่ ๗ ก็ไม่มีโอกาสให้ผลในชาติที่ ๒ ด้วยแล้ว เจตนากรรมในชวนะจิตดวงที่ ๒ ถึงดวงที่ ๖ จะมีอำนาจติดตามคอยหาโอกาสให้ผลในชาติที่ ๓ และชาติต่อๆ ไปได้อีก จนกว่าผู้นั้นจะเข้าปรินิพพาน แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นพระอรหันต์แล้วก็ตาม จนกว่าพระอริยเจ้าจะดับขันธ์เข้าสู่พระปรินิพพานแล้วเท่านั้น จึงจะสิ้นกรรมนี้ อปราปริยเวทนียกรรมนี้จะเป็นอโหสิกรรมไม่ได้ จนกว่าจะส่งผลเสร็จแล้วเท่านั้น

ตัวอย่างของอปราปริยเวทนียกรรมนี้ คือเรื่องของพระโมคคัลลานะ[๖]

ดังนั้นอปราปริยเวทนียกรรมนี้ (ตั้งแต่ชวนะจิตดวงที่ ๒ ถึงดวงที่ ๖ รวมชวนะ ๕ ดวง) จึงมีอำนาจส่งผลไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่ละวิถีนี้ถ้าชวนะจิตดวงใดดวงหนึ่งให้ผลปฏิสนธิไปแล้ว เหลือชวนะจิตอีก ๔ ดวงในวิถีเดียวกันนั้นจะให้ปฏิสนธิอีก ๔ ชาตินั้นไม่ได้อีกแล้ว แต่ว่ามีอำนาจให้ผลในปวัตติกาล คือในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ในชาตินั้นได้ หมายถึงว่าชวนะจิต ๕ ดวงในวิถีหนึ่งนั้น ให้ผลเป็นปฏิสนธิได้เพียงดวงเดียว จะเป็นดวงใดดวงหนึ่งก็ตาม ส่วนที่เหลืออีก ๔ ดวง จะให้ผลในทางสนับสนุนส่งเสริม เบียดเบียนหรือตัดรอนปฏิสนธิสัตว์นั้นได้

[๖] ดูประวัติความเป็นมาในผนวก ก.ท้ายเล่ม

(๔) อโหสิกรรม เป็นกรรมที่ไม่ให้ผล เลิกให้ผล หมายความว่า เป็นกรรมที่ไม่สามารถจะให้ผลได้ เพราะ

- กรรมนั้นได้ให้ผลแล้ว เช่นได้ตกนรกไปแล้ว ไปเกิดในเทวภูมินั้นๆ แล้ว กรรมนั้นก็เป็นอโหสิกรรมไป หรือเป็นกรรมอันเล็กน้อยเข้ากับกรรมใหญ่ได้ กรรมใหญ่รับไปแล้ว กรรมเล็กน้อยก็เลิกให้ผล ไม่ต้องให้ผล เช่น ได้ตติยฌานกุศลกรรม ตติยฌานวิบาก ก็เป็นผู้รับผลปฐมฌานกุศลกรรม ทุติยฌานกุศลกรรม ซึ่งเป็นกรรมเล็กกว่า ก็ไม่ต้องให้ผล จึงเป็นอโหสิกรรมไป คือปฐมฌานวิบาก ทุติยฌานวิบากก็ไม่ต้องเกิดขึ้น ข้อนี้หมายถึงอดีต

- กรรมนั้นไม่ก่อให้เกิดผล เช่นกิริยาจิต แม้จะทำสักเท่าใดก็เป็นกิริยาไปหมด ไม่เกิดวิบาก เป็นจิตของบุคคลที่พ้นจากกิเลสแล้ว เป็นจิตของพระอรหันต์ที่ไม่ต้องมาเกิดอีก กระทำไปก็ไม่มีกิเลส จึงไม่เป็นบุญไม่เป็นบาป เมื่อไม่เป็นบุญไม่เป็นบาป ก็ไม่ก่อให้เกิดผล จึงเป็นอโหสิกรรมไป ข้อนี้หมายถึงปัจจุบัน

- กรรมนั้นไม่มีผู้จะรับผล ได้แก่ผลกรรมในชาติอนาคตไม่มีแล้ว เช่นองคุลีมารฆ่าคน เป็นต้น ผลของกรรมที่ฆ่าคนนั้น ไม่ส่งผลได้ เพราะต่อมาได้เป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่มีภพ ไม่มีชาติ คือ ไม่ต้องเกิดอีกแล้ว กรรมนั้นก็ไม่มีผู้รับผล จึงเป็นอโหสิกรรมไป ข้อนี้หมายถึงในอนาคต

เมื่อเรารู้เรื่องของกรรมทั้งหมดแล้ว เจ้ากรรมนายเวรอยู่ตรงไหนมีไหม? ไม่มีเลย มีเพียงกรรมเท่านั้นที่ให้ผล ท่านก็ทราบแล้วว่า กรรมก็คือเจตนานั่นเอง เจตนาหมายถึง ความตั้งใจ หรือความต้องการที่เกิดขึ้นในใจของเรานั่นแหละเป็นตัวกรรม กรรมจำแนกตามคุณภาพ หรือตามธรรมที่เป็นมูลเหตุมี ๒ อย่าง คือกุศลกรรม การทำดีเป็นบุญ กับอกุศลกรรม การทำชั่วเป็นบาป

ทำอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นบุญ หรือเป็นบาป?

คำว่า **กรรม** แปลว่า การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือทำด้วยความจงใจ ซึ่งเป็นคำที่กล่าวเป็นกลางๆ ยังไม่บ่งว่าเป็นการกระทำดีหรือชั่ว เพราะกรรมมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว ถ้าเป็นการกระทำที่ดี เรียกว่า กุศลกรรมเป็นบุญ การกระทำที่ชั่วเรียกว่า อกุศลกรรมเป็นบาป

กรรมดีมีทั้งหมด ๒๐ ประการด้วยกัน เป็นกรรมบถ ๑๐ กับบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ กรรมบถ ๑๐ ได้แก่

กรรมดีทางกายมี ๓ ประการ ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดทางกาม เป็นการเว้นจากบาปทั้ง ๓ เรียกว่า มีกายดี หรือมีกายสุจริต

กรรมดีทางวาจามี ๔ ประการ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดทำหยาบ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อไร้สาระ เป็นการเว้นจากบาปทั้ง ๔ เรียกว่ามีวาจาดี หรือมีวจีสุจริต

และกรรมดีทางใจมี ๓ ประการ ได้แก่ ไม่มีความโลภคิดอยากได้ของของผู้อื่น ไม่มีความโกรธไม่มีความพยาบาทปองร้ายใคร มีความรู้ถูกเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริง[๑๗] เขาเรียกว่าเป็นคนมีใจดี หรือมีมโนสุจริต

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ได้แก่ ทาน ๓ ศีล ๓ ภาวนา ๔

ส่วนกรรมชั่ว หรือกรรมที่ไม่ดีเป็นบาป ก็มี ๑๐ ประการด้วยกัน ทางกายมี ๓ ทางวาจามี ๔ ทางใจมี ๓ ตรงกันข้ามกับกรรมดี คนทำกรรมชั่วนี้ เมื่อตายไปแล้ว ต้องลงสู่อบายภูมิ

---

[๑๗] เช่น รู้ว่าพระพุทธเจ้ามีจริง ได้ตรัสรู้จริง กรรมมีจริง ผลของกรรมมีจริง ทำกรรมดีได้รับผลของกรรมดี ทำกรรมชั่วได้รับผลของกรรมชั่ว บาปบุญมีจริง นรก สวรรค์มีจริง โลกนี้โลกหน้ามีจริง พระคุณของบิดามารดามีจริง ทุกข์มีจริง เหตุให้เกิดทุกข์มีจริง ความพ้นจากทุกข์มีจริง การปฏิบัติให้ถึงทางพ้นทุกข์มีจริง เป็นต้น

ดังนั้นดีหรือชั่ว บุญหรือบาป อยู่ที่กาย วาจา และใจของเรานี่เอง ไม่ได้อยู่ที่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือการยกย่องชมเชยว่าเป็นคนดี นั่นไม่ใช่ความดี ความดีไม่ได้อยู่ที่การตอบสนองของคนทั้งหลาย ความดีอยู่ที่กายสุจริต ๓ วจีสุจริต ๔ มโนสุจริต ๓ กับทาน ๓ ศีล ๓ ภาวนา ๔ เท่านั้น ความชั่วก็อยู่ที่ กายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ มโนทุจริต ๓

การทำความดีนี้จะทำข้อหนึ่งข้อใดก็ได้ อย่างน้อยให้มีศีล ๕ ก็ยังดี เราก็ภูมิใจได้ว่า เรามีดี เรามีศีล ไม่ต้องให้ใครมายกย่องชมเชยเรา เราก็มีความสุขแล้ว ไม่ว่าจะนั่ง จะยืน จะนอน หรือจะเดินไปไหน ไปอยู่ที่ใดก็มีแต่ความสุข และความดีนี้ก็จะอยู่กับเราตลอดไปจนถึงภพหน้าชาติหน้า

ดังนั้น ทุกเช้าหลังจากตื่นนอน อาบน้ำชำระกายให้สะอาด ทำใจให้สงบ ไหว้พระแล้วมาสมาทาน[๑๘] ศีล ๕ รักษาศีล ๕ กัน เพราะว่าคนที่มีศีล ๕ อยู่ตลอดเวลานั้น เทวดาจะคุ้มครองปกปักรักษา ทำให้ชีวิตรุ่งเรือง ไม่ตกต่ำ ประสพแต่ความสุข และเมื่อตายจากโลกนี้แล้วจะไม่ไปเกิดในอบายภูมิอย่างแน่นอน ศีลเป็นมนุษย์สมบัติที่นำเกิดสุคติภูมิ มีอายุยืน ผิวพรรณผ่องใส มีความสุขกายสุขใจ มีพละกำลังวังชาแข็งแรงดี มียศ มีอธิปไตย คือความเป็นใหญ่ในหน้าที่การงาน เมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าไม่มีศีล ไม่รักษาศีล ๕ แล้ว ก็เท่ากับว่าเราไม่มีสมบัติความเป็นมนุษย์ เมื่อตายไปแล้วก็จะกลับไปสู่อบายภูมิอีก ทั้งๆที่ได้พยายามตะเกียกตะกายขึ้นมาพ้นจากอบายภูมิมาได้แล้ว ยังจะต้องให้กลับลงไปสู่อบายภูมิที่ต้องรับทุกข์ทรมานอยู่อย่างเดียวเป็นเวลานานแสนนานเช่นนั้นอีกหรือ?

ศีล ๕ มีอะไรบ้าง? ได้แก่ (๑) เว้นจากการฆ่าสัตว์ (๒) เว้นจากการลักทรัพย์ (๓) เว้นจากการประพฤติผิดในกาม (๔) เว้นจากการพูดเท็จ (๕) เว้นจากการดื่มสุราเครื่องดองของเมายาเสพติด

---

[๑๘] สมาทาน หมายความว่า รับเอามาเป็นข้อปฏิบัติ

เจ้ากรรมเป็นใคร?

ทุกท่านคงทราบแล้วว่ากรรมคืออะไร? อะไรเป็นตัวกรรม? ปฏิบัติอย่างไรจึงเป็นกรรมดีทำให้ได้บุญ ทำอย่างไรจึงเป็นกรรมชั่วทำแล้วเป็นบาป จิตดวงไหนเป็นตัวที่รู้หรือบันทึกบุญบาปที่ได้ทำไว้แล้วเก็บเอาไว้และเป็นตัวส่งผลให้ผู้เป็นเจ้าของกรรมได้รับผลเมื่อใด เมื่อเรารู้เรื่องของกรรมแล้ว ทีนี้เรามาดูเรื่องของ **เจ้ากรรม** ซึ่งเป็นตัวพระเอกในเรื่องนี้ ทำไมจึงเรียกว่า **เจ้ากรรม** เราจะเห็นคำว่า **เจ้ากรรม**นี้ จะมีคำว่า **เจ้า** กับ **กรรม** มารวมกัน

คำว่า **เจ้า** หมายถึงผู้ที่เป็นหัวหน้า ผู้ที่เป็นใหญ่ มีอำนาจมากมากกว่าคนอื่นๆ ทั้งหมด สามารถจะสั่งการอย่างใดก็ได้ให้ผู้อื่นทำตามที่สั่งนั้น ผู้นั้นไม่สามารถที่จะขัดขืนได้ เราเรียกคนเหล่านั้นว่า **เป็นเจ้าคน**

ถ้าเป็นผู้ที่มีอำนาจในแผ่นดิน ก็เรียกว่า **เจ้าแผ่นดิน**

ถ้าเป็นผู้ที่มีอำนาจในการปกครองเมืองหนึ่งๆ ก็เรียกว่า **เจ้าเมือง**

ถ้าเป็นผู้บังคับบัญชามีอำนาจในกระทรวงคือรัฐมนตรีก็เรียก **เจ้ากระทรวง**

ถ้าเป็นหัวหน้ากรมในราชการ ก็เรียก **เจ้ากรม**

ถ้าเป็นเจ้าของงานพิธีต่างๆ ก็เรียก **เจ้าภาพ**

ถ้าเป็นหัวหน้าสงฆ์มีหน้าที่ดูแลสงฆ์ในวัด ก็เรียก **เจ้าอาวาส**

แม้แต่คนเล่นการพนันกัน ผู้ที่รับกินรับแทง ก็เรียกว่า **เจ้ามือ**ฯ เหล่านี้เป็นต้น

ตามพจนานุกรม[๑๙] ให้ความหมายของคำว่า **เจ้า**เอาไว้ว่า **เจ้า** หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ ผู้เป็นหัวหน้า

ดังนั้นถ้าเป็นผู้ที่เป็นใหญ่มีอำนาจเหนือกว่าสิ่งใด ๆ ก็เรียกว่าเป็น

---

[๑๙] พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕

เจ้า ของสิ่งนั้นๆ ทั้งสิ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ในการทำกรรมต่างๆ ก็เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว เมื่อได้ทำลงไปแล้ว จะให้ผลอย่างยุติธรรมตรงไปตรงมา ไม่มีการยกเว้น ไม่มีสิ่งใดที่จะมาห้าม หรือมาขัดขวาง มาหยุดไม่ให้ผู้นั้นรับผลของกรรมนั้นได้แม้แต่คนเดียว เมื่อไม่มีสิ่งใดมาห้ามหรือมาขัดขวางได้เช่นนี้ ก็ถือว่าผลของกรรมที่เป็นใหญ่กว่าใครๆ เป็นใหญ่กว่าสิ่งใดๆ มีอำนาจเหนือกว่าสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น จึงเรียกว่าเป็น **เจ้ากรรม**

ทำอย่างไรจึงเป็นเจ้ากรรมได้? ที่จะเป็นเจ้ากรรมขึ้นมาได้นั้น กรรมนั้นจะต้องกระทำที่ครบองค์ประกอบของกรรมบทนั้นๆ ก่อน เจ้ากรรมนี้แบ่งตามคุณภาพมี ๒ ฝ่าย คือ

๑. เจ้ากรรมฝ่ายกุศลเป็นกรรมดี ทำแล้วได้บุญ *บุญกำหนดด้วยเจตนา* การกระทำที่เป็นบุญระดับเจ้ากรรมที่ดีนั้น ต้องครบองค์เจตนา ๓ ประการ คือ

(๑) ก่อนทำเกิดความปลื้มใจดีใจ

(๒) ขณะที่ทำก็ปลื้มใจดีใจ

(๓) เมื่อทำเสร็จแล้วก็ปลื้มใจดีใจไม่เสียดายของหรือเงินทองที่ทำไป

เพียงเท่านี้ท่านก็มีเจ้ากรรมฝ่ายดี ที่เป็นบุญกุศลประจำตัวของท่านแล้ว ทำให้ท่านได้รับผลดี มีอายุยืน มีผิวพรรณงาม มีความสุข มียศ มีสวรรค์เป็นที่ไป ผลดีที่จะได้รับนี้ ไม่มีใครหรือมีสิ่งใดมาห้ามหรือมาหยุดการให้ผลของเจ้ากรรมนี้ได้เลย

๒. เจ้ากรรมฝ่ายอกุศลเป็นกรรมชั่วที่ไม่ดี ทำแล้วเป็นบาปได้บาป *บาปกำหนดด้วยองค์กรรมบท*การกระทำที่เป็นบาปนั้นก็ต้องครบองค์กรรมบทของกรรมนั้นๆ ด้วย เพราะกรรมแต่ละอย่างในทางอกุศลนี้ มีองค์ประกอบไม่เหมือนกัน เช่น การฆ่าสัตว์ จะถือว่าเป็นบาปก็ต่อเมื่อเข้าองค์ประกอบกรรมบท ๕ คือ

(๑) สัตว์นั้นต้องเป็นสัตว์ที่มีชีวิต

(๒) รู้ว่าขณะนั้นสัตว์นั้นยังมีชีวิตอยู่

(๓) มีจิตคิดจะฆ่า (ตั้งใจหรือเจตนา) สัตว์นั้น

(๔) เพียรพยายามที่จะฆ่าสัตว์นั้นให้ได้

(๕) สัตว์นั้นตายด้วยความเพียรพยายามในการฆ่านั้น

หรือเป็นเรื่องอทินนาทาน แปลว่า การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ หมายถึง การลักทรัพย์ รวมไปถึงการเบียดบัง ฉ้อ โกง ตระบัด ทำลายทรัพย์ของผู้อื่นให้เสียหายด้วย

การกระทำที่จะเป็นอทินนาทานนี้ จะต้องครบองค์ ๕ คือ

๑. รู้ว่าทรัพย์นั้นมีเจ้าของ

๒. ทรัพย์นั้นเจ้าของยังหวงแหน

๓. มีเจตนาจะลักเอาทรัพย์นั้น

๔. มีความพยายามในการลัก

๕. ได้ทรัพย์นั้นมาด้วยความพยายามนั้น

เมื่อถึงพร้อมด้วยองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ก็จะเป็นบาป นั่นคือท่านมีเจ้ากรรมในทางที่ไม่ดี เป็นบาปเป็นอกุศลประจำตัวของท่านแล้ว

ผลจากการฆ่าสัตว์ ทำให้มีอายุสั้น ผิวพรรณไม่งาม ไม่มีความสุข ไม่มียศ มีอบายภูมิเป็นที่ไป

ผลของการอทินนาทาน หรือลักทรัพย์ เป็นเหตุให้ก่อเวรภัย มีอบายภูมิเป็นที่ไป ถ้าเกิดมาเป็นคน ทำให้เกิดเป็นคนยากจน ขาดแคลนทรัพย์สมบัติในทุกภพทุกชาติ เป็นต้น

เจ้ากรรมนายเวรมีตัวตนหรือไม่ ?

กรรมมีอำนาจที่จะส่งผล คือวิบาก[๒๐] ทั้งบุญ และ บาป จึงเรียกว่า เจ้ากรรม ***เจ้ากรรมที่แท้จริง หมายถึง กรรมที่กระทำลงไปแล้วจะให้ผลอย่างแน่นอน โดยไม่มีสิ่งใดไปห้าม หรือไปขัดขวาง หรือไปหยุดการให้ผลของกรรมได้*** เหตุที่ไม่มีสิ่งใดไปห้าม หรือไปขัดขวาง ไปหยุดการให้ผลได้นี่เอง จึงถือว่า เป็นใหญ่มีอำนาจในการให้ผล ทำกรรมดี กรรมดีก็เป็นใหญ่มีอำนาจในการให้ผล ให้ได้รับผลของกรรมดี ทำกรรมชั่ว กรรมชั่วก็เป็นใหญ่มีอำนาจในการให้ผล ให้ได้รับผลของกรรมชั่ว ความเป็นใหญ่และมีอำนาจของกรรมนี่แหละ เราจึงเรียกว่า เจ้ากรรม เจ้ากรรมจึงไม่มีตัวไม่มีตนตามที่เข้าใจกัน ผู้ที่เข้าใจว่า เจ้ากรรมมีตัวมีตน ถือมีด ถือดาบ ถือหอก ไล่ฆ่า ไล่แทง ตามล้างตามผลาญนั้น มีใครเคยพบเห็นบ้างไหม? ไม่มีเลย เป็นการเชื่อตามที่เขาไม่รู้ไม่เข้าใจ เขาพูดเขาทำกันมาอย่างนั้น ก็ทำตามๆ กันมาอย่างผิดๆ ที่เขาพูดอย่างนั้น เป็นเพียงอุบายให้คนกลัวบาป ไม่กล้าทำบาปเท่านั้นเอง และยังทำให้คิดไปถึงอีกว่า ปัญหาต่างๆ ที่ตนประสบอยู่ขณะนี้เนื่องมาจากเจ้ากรรมนายเวร จึงต้องทำบุญกรวดน้ำอุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง

มาถึงตรงนี้ เรารู้แล้วใช่ไหมว่า ใครเป็นเจ้ากรรม? ก็อำนาจของกรรม กรรมที่ทำแล้วนั่นแหละเป็นเจ้ากรรม กรรมใดที่ยังไม่ได้ทำ กรรมนั้นก็ยังไม่เกิด จึงไม่มีเจ้ากรรม ถ้าเราทำกรรมใดลงไปแล้ว เจ้ากรรมก็เกิดขึ้น เราก็มีเจ้ากรรมแล้ว เราจึงเป็นเจ้าของกรรม เราทำกรรมดีก็มีเจ้ากรรมที่ดี เราทำกรรมชั่วก็มีเจ้ากรรมที่ชั่วที่ไม่ดี ไม่ใช่คนอื่นเป็นเจ้าของกรรม จึงไม่ต้องไปกราบไหว้ หรือทำบุญกรวดน้ำอุทิศให้เจ้ากรรมที่ไหนอีกแล้ว เราเป็นคนทำให้กรรมเกิด กรรมจึงอยู่ในคำสั่งของเรา เรา

[๒๐] วิบากในทางธรรม แปลว่า ผล บางคนไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิด เอาคำ วิบาก ไปใช้ เช่นวิ่งวิบาก แข่งรถวิบากฯ เป็นต้น ซึ่งแปลว่า ลำบากไป เป็นการไม่ถูกต้อง

จึงเป็นใหญ่กว่ากรรม

เรามาดูเจ้ากรรมของชีวิตเราที่เป็นอยู่ขณะนี้ ซึ่งกำลังให้ผลอยู่ อันมีกายกับใจที่ได้มาโดยอาศัยกรรมเก่าในอดีตจัดสรรมาให้ ถ้าเราอยากจะรู้ว่า ในอดีตชาติเราทำกรรมดี หรือทำบุญเอาไว้อย่างไรบ้าง มากน้อยเพียงใด ก็ใช้หลักที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ***"หว่านพืชชนิดใดไว้ก็ได้รับผลของพืชชนิดนั้น ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลของกรรมดี ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว"*** มาพิจารณา ดังนั้นเราก็ย้อนกลับมาพิจารณาดูตัวของเราเอง โดยไปยืนหน้ากระจกเงา แล้วพิศพิจารณาดูตัวของเราเองว่า เราเกิดมาชาตินี้ มีรูปร่างหน้าตาอย่างนี้หรือ หล่อไหม? งามไหม? สวยไหม? จนหรือรวย? ก็จะรู้ว่าในชาติก่อนเราทำบุญมามากน้อยเพียงใด แล้วสังเกตดูคนอื่นว่า เขามีรูปร่าง หน้าตาอย่างไร? สวยกว่าเรา หล่อกว่าเรา รวยกว่าเราไหม? ถ้าดีกว่าเราก็เพราะเขาได้ทำบุญหรือทำกรรมดีมามากกว่าเรานั่นเอง

เท่านี้ยังไม่พอ เรายังต้องพิจารณาไปถึงการเกิดอีกด้วยว่า เราเกิดมาได้พ่อแม่ที่ดีไหม? สิ่งแวดล้อมดีไหม? ถ้าเราเกิดในที่มีสิ่งแวดล้อมดี (ไม่ใช่แหล่งสลัม เต็มไปด้วยโจรผู้ร้าย การลักเล็กขโมยน้อย แหล่งอบายมุข มั่วสุมยาเสพติดฯ) และได้พ่อแม่ที่ดี ที่เป็นสัมมาทิฐิ นับว่าเป็นบุญของชีวิตเรา ที่พ่อแม่พาเข้าวัดฟังธรรม ได้บวชได้เรียน ได้ศึกษา ได้รู้จักศีล รู้จักธรรม ได้ศึกษาเล่าเรียนจนจบออกมา ได้ประกอบอาชีพสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับตนเองและครอบครัวขึ้นมาได้

ตรงนี้ขอให้เราเข้าใจด้วยว่า ผลที่ได้มาดังกล่าวแล้วนี้ ได้มาจากการทำเหตุเอาไว้ดีในอดีตชาติ คือทำกรรมดีเอาไว้ต่างหาก กรรมดีจึงส่งผลให้มาเกิดในที่ดี มีพ่อแม่ที่ดี ร่ำรวย มีความสุข มีการศึกษาที่ดี ประกอบอาชีพที่มั่นคง มันไม่ได้เกิดมาจากเจ้ากรรมนายเวร หรือการทำบุญแล้วอธิษฐานขอ

ในการทำบุญต้องอธิษฐาน[๒๑] ขอหรือไม่?

เมื่อเราได้ทำกรรมไว้แล้ว เป็นหน้าที่ของชนกกรรมที่ต้องนำสัตว์ไปเกิดแน่นอน เมื่อเกิดแล้วเป็นหน้าที่ของอุปถัมภกกรรม ที่ทำหน้าที่คอยติดตามสนับสนุนหรือส่งเสริม ให้มีความสุขบ้างทุกข์บ้างตามผลของกรรมที่เราได้กระทำเอาไว้ ไม่มีใครที่จะไปห้าม ไปขัดขวาง หรือไปหยุดยั้งการให้ผลของกรรมได้เลย กรรมจะต้องให้ผลแน่นอนตามที่ได้กระทำเอาไว้ ให้เราเข้าใจว่า เจตนานั่นแหละเป็นตัวกรรม เมื่อเรารู้เช่นนี้แล้ว ในการทำบุญแต่ละครั้งจะต้องอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาขอเอาไว้อีกหรือ? การอธิษฐานขอให้ได้สิ่งนั้นให้ได้สิ่งนี้นี่แหละเป็นตัวกิเลส ดังนั้นการทำบุญจึงไม่ต้องให้ตัวกิเลสเข้าไปตั้งความปรารถนา หรือเข้าไปอธิษฐานทำปากขมุบขมิบขออะไรต่อมิอะไรให้เสียเวลา เหตุที่เราได้ทำเอาไว้แล้วดีหรือไม่ดีนั่นแหละเป็นตัวที่ส่งผลให้ได้รับผลสมความปรารถนาหรือไม่ ถ้าเราทำกรรมตรงกับเหตุที่ได้ทำเอาไว้ ถึงไม่ตั้งความปรารถนาหรืออธิษฐาน มันก็ให้ผลอยู่แล้ว แต่บางคนไม่เข้าใจตรงนี้ คิดว่าผลที่ได้รับนั้นมันมาจากแรงของการอธิษฐาน หรือตั้งความปรารถนาเอาไว้ ถ้าหากเราไม่ทำเหตุดีเอาไว้ ให้ตั้งความปรารถนาหรืออธิษฐานอย่างไร มันก็ไม่ให้ผลดีตามที่ต้องการได้ แต่ถ้าได้ทำหรือได้สร้างเหตุดีเอาไว้ ไม่ต้องไปอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาใดๆ ทั้งสิ้น มันจะให้ผลที่ดีของมันเองด้วยเหตุที่เราไม่รู้ไม่เข้าใจตรงนี้ เมื่อสร้างเหตุดีเอาไว้แล้ว ยังอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาเอาไว้อีก ซึ่งที่จริงไม่ต้องอธิษฐานมันก็ให้ผลดีอยู่แล้ว เมื่อได้รับผลดี ก็ทำให้เข้าใจว่า ผลดีที่ได้รับนั้นเกิดจากแรงของการอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาเอาไว้ ซึ่งเป็นเรื่องที่รู้ผิดเข้าใจผิด

เช่น การทำบุญใส่บาตรตอนเช้าทุกๆ วัน เป็นการถวายทานให้

---

[๒๑] หมายถึง ความตั้งใจมั่นที่จะให้ได้ตามที่ตนปรารถนา

อาหารพร้อมด้วยสิ่งของที่เป็นบริวาร มีกับข้าว ขนม นมน้ำแก่ภิกษุสงฆ์ เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้ มีพลานามัยแข็งแรงได้ศึกษาธรรม ผลของทานนี้ ทำให้เรามีอาหารการกินบริบูรณ์ไม่อดอยาก มีพลานามัยแข็งแรง แต่เราไม่เข้าใจตรงนี้ ยังอธิษฐานขออีกว่า เกิดมาชาติใดอย่าให้อดอยากเลย ให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง แม้เราไม่อธิษฐานขอ ก็ได้รับผลอันนี้อยู่แล้ว (เพราะเราสร้างเหตุไว้ตรงกับผลที่จะได้รับ) ครั้นเมื่อได้รับผลอันนี้ จึงทำให้เข้าใจว่า ผลที่ได้นี้มันเกิดจากการอธิษฐานขอ อย่างนี้เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม คนเรายังมีกิเลสอยู่ เพียงแต่คิดจะทำบุญทีไร กิเลสมันมักจะรีบวิ่งเข้ามาหาทันทีโดยที่เราไม่รู้ตัว แล้วเจ้ากิเลสตัวนี้แหละ ที่มันอยากจะอธิษฐาน อยากจะให้ตั้งความปรารถนาเสียเหลือเกิน ร้อยทั้งร้อยเป็นเรื่องที่อยากให้ได้สิ่งนั้นให้ได้สิ่งนี้ เป็นเรื่องของความโลภทั้งสิ้น เช่น ทำบุญแล้วขอให้ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งในหน้าที่การงาน หรือให้มีโชคมีลาภ ให้ถูกสลากกินแบ่งรางวัลที่ ๑ ให้มีคู่ครองที่สวยๆ หล่อๆ ที่ร่ำรวย หรือขอให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงไม่เจ็บไข้ได้ป่วย หรือขอให้หายป่วยทั้งๆ ที่นอนป่วยจะตายอยู่แล้วๆ เป็นต้น

เราเคยสังเกตบ้างหรือไม่ว่า ถ้าเราสร้างเหตุไม่ดีคือทำกรรมชั่วเอาไว้ แล้วอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาให้ได้แต่สิ่งที่ดีๆ งามๆ หลังจากกิเลสมันอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาเอาไว้แล้ว ได้ผลตามที่อธิษฐานขอบ้างหรือไม่? หรือผู้ที่เกิดมาหูหนวก ตาบอด แขนขาพิกลพิการ สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ในการทำบุญเขาอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาขอให้เป็นอย่างนั้นหรือ? เชื่อว่าไม่มีผู้ใดทำเช่นนั้นแน่ แล้วทำไมเขาจึงเกิดมาเป็นเช่นนั้นได้

มีผู้ใดบ้างไหม? เมื่อทำบุญแล้ว อธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาว่า ด้วยผลบุญนี้ขอให้ข้าพเจ้าหูหนวก ขอให้ข้าพเจ้าตาบอด ให้เกิดมาเป็นคนพิกลพิการ แขนหัก ขาหัก ฯ ไม่มีเลย หรือผู้ที่ทำบาป ทำแล้วเขาอธิษฐานขอให้ไปตกนรก ขอให้ไปเกิดเป็นคนหูหนวก ตาบอด แขนขาด

ขาขาด มีบ้างไหม? ก็ไม่มีอีกนั่นแหละ แต่คนที่เกิดมามีร่างกายพิการไม่สมประกอบนั้น ผลที่ได้รับมานี้มันไม่ได้เป็นผลมาจากการอธิษฐานเลย แต่เป็นผลมาจากกรรมที่เขาได้กระทำไว้ต่างหาก

ดังนั้นถ้ากิเลสมันอยากอธิษฐานหรืออยากตั้งความปรารถนาขอเสียจริงๆ แล้ว ขอให้เรามีสติมีปัญญา ตั้งความปรารถนาหรืออธิษฐานเสียก่อนก่อนที่กิเลสมันจะอธิษฐาน เช่นอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาว่า หากข้าพเจ้ายังไม่พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ขออานิสงส์ผลบุญนี้ จงนำเกิดในครอบครัวสัมมาทิฏฐิ[๒๒] ให้ได้พบพระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่งในอนาคตกาลด้วยเถิด อย่างนี้เป็นต้น โดยที่การทำบุญไม่จำเป็นต้องไปอธิษฐานหรือตั้งความปรารถนาขออะไรเลย

เมื่อเจ้ากรรมมีอย่างที่เราเข้าใจถูกถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นคือทุกข์เกิด จะเป็นทุกข์จากการเจ็บไข้ได้ป่วย จากภัยต่างๆ ตลอดจนความยากจน หากินเลี้ยงปากท้องไปแต่ละวันๆ หรือหาเช้าไม่พอกินค่ำ เราก็จะแก้ปัญหาได้ถูก ถ้าใครบอกเราว่า เรามีเคราะห์กรรม ต้องไปสะเดาะเคราะห์บ้าง ไปตัดกรรมบ้าง ไปแก้กรรมบ้าง ต้องไปบนบานสร้างโน่นสร้างนี้ให้เสียเงินอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวรบ้าง อย่างนี้แล้วเรามีความจำเป็นไหม เมื่อเรารู้เรื่องเจ้ากรรมที่ถูกต้องแล้ว เราก็สบายใจได้ เพราะเรารู้และเข้าใจแล้วว่าชีวิตเราที่ทุกข์ยากลำบากมีปัญหาอยู่นี้ก็เพราะกรรมในอดีตของเราที่เราทำมาเอง ไม่ได้มีเจ้ากรรมนายเวรที่ไหนมาทำให้เรา และเราก็กำลังใช้หนี้กรรมเก่าอยู่ พร้อมๆ กับเรากำลังทำกรรมใหม่ที่เป็นกรรมดีเอาไว้เป็นเหตุ หมดกรรมเก่าเมื่อใด กรรมใหม่ที่ทำนี้ก็ให้ผล กรรมใหม่นี้มาให้ผลเมื่อใด ความทุกข์ยากลำบากปัญหาต่างๆ มันก็หมดไป

---

[๒๒] หมายถึง ความเห็นที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ความเห็นถูกต้องมี ๑๐ อย่าง คือ เห็นว่าการให้ทานมีผลจริง การบูชามีผลจริง การเคารพบูชามีผลจริง ผลวิบากของกรรมดี กรรมชั่วมีจริง โลกนี้มีจริง โลกหน้ามีจริง คุณของมารดามีจริง คุณของบิดามีจริง พวกโอปปาติกะ (พวกเกิดทันที เช่น เทวดา) มีจริง สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจะบรรลุมรรคผลนิพพานรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเองแล้ว สามารถให้ผู้อื่นรู้ตามได้ด้วยมีจริง

เพราะเราได้สร้างกรรมดีไว้เป็นเหตุแล้ว ผลที่ได้รับก็เป็นผลของกรรมดี ทำให้มีความสุขสบาย

เมื่อเราศรัทธาเชื่อตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้รู้แจ้งโลก จึงไม่ต้องไปวิตกกังวล หรือหวั่นไหวเรื่องเจ้ากรรมนายเวรเลย เราก็จะสบายใจ ไม่ทุกข์ใจ แม้ใครจะทำนายทายทักว่า นี่เป็นเพราะเคราะห์กรรม ต้องสะเดาะเคราะห์ แก้กรรมอย่างนั้นอย่างนี้ ก็อย่าไปหวั่นไหว อย่าไปเชื่อ

ทุกวันนี้ที่เราอยู่ดีมีความสุข ก็เพราะเรามีบุญเก่าคอยอุปถัมภ์ส่งเสริม ชีวิตที่ลำบากมีทุกข์บ้าง ก็เพราะอกุศลกรรมเก่า บาปเก่าที่เราเคยทำเอาไว้ก่อนมาเบียดเบียน ไม่ใช่เจ้ากรรมนายเวรที่ไหนกัน ทั้งบุญและบาป ต่างก็มีทุกขัง อนิจจัง อนัตตาเหมือนกัน มีการแปรเปลี่ยน ทุกข์เกิดแล้วก็ดับไป มีอนัตตา บังคับไม่ให้เป็นทุกข์ก็ไม่ได้ เมื่อมีความสุขเกิดก็อย่าหลงมัวเมา เพราะมันไม่ยั่งยืนถาวร สุขมีเกิดได้ ก็มีดับหมดไปได้เช่นกัน วันนี้มีความสุข วันข้างหน้าจะต้องมีทุกข์ จึงต้องเตรียมตัวเตรียมใจไว้ให้พร้อม ถ้าไม่มีบุญเก่ามาสนับสนุนส่งเสริมให้อีก คือบุญเก่าหมดก็หมดกัน ความทุกข์ยากจะย่างเข้ามาทันที จึงอย่าได้ประมาท อย่าคิดว่าเรามีพร้อมทุกอย่างแล้ว ไม่อดไม่อยากไม่ยากจนแน่ในชาตินี้ เพราะเราไม่รู้ว่าบุญที่มาอุปถัมภ์สนับสนุนส่งเสริมนั้นจะหมดวันไหน เมื่อถึงวันนั้นแล้ว แม้เศรษฐียังมาเป็นยาจกได้ นี่แหละที่เขาเรียกว่า เป็นกฎแห่งกรรม ดังนั้นจึงอย่าเชื่อเรื่องเจ้ากรรมนายเวรเลย จงเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรมเถิด

เราต้องการมีความสุข ต้องการมีอายุยืน เขาก็ต้องการมีความสุข ต้องการมีอายุยืนเช่นกัน ยกตัวอย่างง่ายๆ เราไปตลาดซื้อปลา ชี้บอกคนขาย เอาปลาตัวนั้นตัวนี้ที่กำลังว่ายไปมาอยู่นั้น พอปลาถูกทุบหัว มันก็ดิ้นพราดๆ ทุรนทุราย ก็เพราะมันได้รับความทุกขเวทนาแรงกล้าแสนสาหัสจากการถูกทุบหัว แล้วก็ตายต่อหน้าเรา ขณะนั้นเราคิดบ้างไหมว่า

เรามีชีวิต มันก็มีชีวิต เราต้องการความสุขมีอายุยืน มันก็ต้องการความสุขและมีอายุยืนเช่นกัน ถ้าเราคิดได้เช่นนี้ ความต้องการตรงนี้มันก็ตรงกัน แต่เราไม่คิดอย่างนั้น กลับสั่งให้คนขายปลาฆ่าปลาตัวนั้นเสีย เพื่อนำไปประกอบอาหารรับประทานคงจะอร่อยเพราะเป็นปลาสดๆ อย่าลืมว่าสร้างเหตุไว้อย่างไรคือทำกรรมไว้อย่างไรก็ต้องได้รับผลของกรรมอย่างนั้น เมื่อเราทำให้เขารับทุกข์ทรมานถูกทุบหัวถึงตาย ทำให้เขามีอายุสั้น ผลของกรรมที่ได้รับ ก็จะทำให้เราถูกทุบหัวต้องดิ้นพราดๆ ทุรนทุรายได้รับทุกขเวทนาจนถึงแก่ความตายเช่นเดียวกัน และจะมีอายุสั้นด้วย

คนที่มีอายุยืนก็เพราะเขาไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บก็เพราะเขาไม่เบียดเบียน ไม่ทรมานสัตว์ เขามีพลานามัยสมบูรณ์ก็เพราะเขาให้ทานด้วยข้าวปลาอาหารมามาก เขาได้วรรณผิวพรรณงามก็เพราะเขาได้ถวายผ้าไตรจีวร บริจาคเสื้อผ้าอาภรณ์ เครื่องนุ่งห่มมาก่อน เขาร่ำรวยมีโภคทรัพย์มากก็เพราะเขาให้ทานมามาก เขามีอำนาจมีคนเกรงใจ ก็เพราะใครทำความดีก็โมทนาไม่คิดอิจฉาริษยาใคร เขาเกิดในตระกูลสูง ก็เพราะเขาบูชาบุคคลที่ควรบูชามามาก เขาฉลาดมีสติปัญญาดีก็เพราะเขาคบบัณฑิต ฝึกสมาธิ เจริญภาวนามามาก ไม่ดื่มสุรายาเสพย์ติดฯ เป็นต้น คือสร้างเหตุเอาไว้ดี ก็ได้รับผลของเหตุที่ดีนั้นเช่นกัน

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับอนาถบิณฑิกเศรษฐี ที่เข้าไปเฝ้าถึงที่ประทับที่เชตวันมหาวิหาร กรุงสาวัตถีว่า สิ่งที่น่าปรารถนาน่ารักใคร่ น่าพอใจ หาได้ยากในโลกมี ๕ อย่าง คือ อายุ ผิวพรรณ สุข ยศ สวรรค์ แล้วทรงแสดงว่า จะพึงได้สิ่งเหล่านี้ เพราะเหตุเพียงอ้อนวอน หรือตั้งความปรารถนา เพราะถ้าได้ด้วยเหตุอ้อนวอน หรือตั้งความปรารถนาแล้ว ใครเล่าในโลกนี้จะเสื่อมจากอะไรได้ (คงได้สิ่งที่ต้องการหมด) ผู้ใคร่จะได้สิ่งเหล่านี้ ควรบำเพ็ญปฏิปทาที่ทำให้ได้สิ่งเหล่านี้จึงจะได้[๒๓] สมัยหนึ่ง

---

[๒๓] พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๒ หน้า ๖๗

พระผู้มีพระภาคเสด็จเข้าสู่นิเวศน์ของอุคคคหบดีชาวกรุงเวสาลี ประทับนั่งบนพุทธอาสน์ที่ปูลาดไว้ อุคคคหบดีได้จัดของอย่างดีที่สุดที่ตนชอบถวาย มีของเคี้ยว (ที่ทำด้วยแป้งสาลี ปรุงด้วยของอร่อย ๔ อย่าง มีเนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย) เนื้อสุกรอย่างดี (มีอายุ ๑ ปี ปรุงด้วยเครื่องปรุงมีเมล็ดยี่หร่าผสมกับพุทรารสอร่อย) นาลิยสากะ (ของเคี้ยวที่ใช้ผักคลุกกับแป้งสาลี นำมาเคี่ยวในเนยใสที่ผสมเมล็ดยี่หร่า ผสมกับของอร่อย ๔ ชนิด อบให้สุก) ข้าวสุกแห่งข้าวสาลีที่ขาวสะอาด และมีแกง กับอาหารอีกมาก ที่ดีและรสอร่อย ผ้าที่ทอในแคว้นกาสี (เป็นผ้าที่ขึ้นชื่อว่าเป็นผ้าที่ดีที่สุด) พร้อมด้วยเตียงไม้จันทน์ (มีเท้าทำเป็นรูปสัตว์) ปูลาดด้วยผ้าขนแกะสีขาวผืนใหญ่อย่างดี มุ้งทำด้วยผ้าทอจากแคว้นกาสี เพดานเตียงทำด้วยหนังชะมด ตบแต่งเป็นช่อดอกไม้สวยงาม มีหมอนหนุนศีรษะและหมอนรองเท้า สีแดงอย่างละใบ ราคาเกินหนึ่งแสนกหาปณะ พระผู้มีพระภาคทรงอาศัยความอนุเคราะห์ ทรงอนุโมทนาด้วยอนุโมทนียกถาว่า

"ผู้ให้ของที่น่าพอใจ ย่อมได้ของที่น่าพอใจ
ผู้ใดให้เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน ข้าว น้ำและปัจจัยมีประการต่างๆ
แก่ท่านผู้ประพฤติตรง ด้วยความพอใจ
สิ่งของที่ให้ไปแล้วนั้น เป็นของที่บริจาคแล้ว สละแล้ว ไม่คิดเอาคืน
ผู้นั้นชื่อว่าเป็นสัตบุรุษรู้ชัดว่า
พระอรหันต์เปรียบด้วยนาบุญ
บริจาคสิ่งที่บริจาคได้ยาก
ให้ของที่น่าพอใจ ย่อมได้ของที่น่าพอใจ"

เมื่ออนุโมทนียกถาแล้ว จึงเสด็จลุกจากพุทธอาสน์หลีกไป

ต่อมาไม่นาน อุคคหบดีชาวกรุงเวสาลีนี้ได้ถึงแก่กรรม ด้วยการที่ได้บำเพ็ญฌานได้ไปบังเกิดในพรหมโลกชั้นสุทธาวาส สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี ครั้งนั้นปฐมยามแห่งราตรีผ่านไป มัชฌิมยามย่างเข้ามา

อุคคเทพบุตรมีวรรณะงดงามยิ่งนัก เปล่งรัศมีสว่างไสวไปทั่วพระเชตวัน เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วยืนอยู่ ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสถามว่า "อุคคะ สำเร็จตามที่ท่านประสงค์แล้วหรือ?" อุคคเทพบุตร กราบทูลว่า "ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สำเร็จตามที่ข้าพระองค์ประสงค์แล้ว พระพุทธเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสกับอุคคเทพบุตรด้วยคาถาว่า

"ผู้ให้ของที่น่าพอใจ ย่อมได้ของที่น่าพอใจ
ผู้ให้ของที่เลิศ ย่อมได้ของที่เลิศ
ผู้ให้ของที่ดี ย่อมได้ของที่ดี
และผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ
นรชาติใดให้ของที่เลิศ ให้ของที่ดี
และให้ของที่ประเสริฐ
นรชนนั้น จะเกิดในที่ใดๆ
ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน มียศในที่ที่เกิดนั้นๆ"[๒๔]

นายเวรคือใคร?

นายเวร มีคำว่า **นาย + เวร** เป็น นายเวร

นาย หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ เป็นหัวหน้าควบคุม

เวร ในที่นี้หมายถึง ความเป็นศัตรูกัน อาฆาตจองล้างจองผลาญซึ่งกันและกันของคน ๒ คน หรือของสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ก่อเรื่องหรือก่อเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความเสียหาย กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการก่อเหตุนั้น ทั้งสองฝ่ายนี้ต่างก็เป็นศัตรูผูกใจเจ็บ

---

๒๔ พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๒ หน้า ๗๒

แค้นอาฆาตคิดปองร้ายจองล้างจองผลาญกัน

การอาฆาตคิดปองร้ายจองล้างจองผลาญกันทั้งสองฝ่ายนี้แหละ เรียกว่า **เวร** เป็นเวรทั้งสองฝ่าย

ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายนั้นย่อมชื่อว่าก่อเวรให้แก่ตนเอง ส่วนผู้แพ้ก็จะจองเวรต่อผู้ชนะต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ต่างฝ่ายต่างก็ได้รับความพินาศไปด้วยกัน จะไปไหนก็ต้องระมัดระวังตัวอยู่เสมอ ต้องหวาดระแวงไปทั่วอย่างไม่มีความสุข ความสบาย

ฝ่ายผู้ที่ก่อเรื่องหรือก่อเหตุขึ้นก่อน ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำบาป และก่อเวรด้วย

ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งที่ได้รับความเสียหาย ก็ผูกใจเจ็บ มีความอาฆาตพยาบาท คิดปองร้าย เพื่อแก้แค้น จองล้างจองผลาญให้ได้ ได้ชื่อว่า **เป็นผู้จองเวร** เพราะคิดจะทำให้เขาฝ่ายก่อเหตุขึ้นก่อนได้รับความเสียหายให้ได้สมใจแค้น

ทำบาป กับ จองเวร ไม่เหมือนกัน ทำบาป หมายถึงได้ทำให้เขาได้รับความเสียหายแล้ว ส่วนการจองเวร หมายถึงหาโอกาสที่จะทำให้เขาได้รับความเสียหาย เพียรพยายามทำให้ได้ ถ้าวันนี้ทำไม่ได้ ก็จะต้องทำในวันต่อไปให้ได้ ไม่วันใดก็วันหนึ่ง หรือทำกับคนนี้ที่ตนอาฆาตพยาบาทไว้ไม่ได้ อาจจะต้องทำกับลูกของเขา หรือญาติพี่น้องของเขาก็ได้

แต่ถ้าทั้งสองฝ่ายต่างก็เห็นโทษหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นโทษแล้วก็ไม่ติดใจ ไม่คิดอาฆาตพยาบาท ไม่คิดปองร้าย ไม่คิดแก้แค้นโต้ตอบ กลับให้อภัย เวรก็สงบระงับลงได้ ได้ชื่อว่า เป็นผู้ไม่ก่อเวร พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้มีความเมตตา ให้อภัยกัน การให้อภัยนี้แหละเป็นตัวทำลายการจองเวรจองล้างจองผลาญไม่ให้เกิดขึ้นได้

ดังนั้น **นายเวร** ก็คือ ผู้ที่ทำให้เวรเกิด ใครเป็นผู้ทำให้เวรเกิด คนนั้นนั่นแหละ คือนายเวร ถ้าเราเป็นผู้ทำให้เวรเกิด ก็เรานั่นแหละ เป็นนายเวร เราจึงเป็นใหญ่มีอำนาจมากกว่าเวร เพราะเราเป็นคนทำให้เวร

เกิด เวรจึงเป็นลูกน้องของเรา เราจึงเป็นนายเวรของตัวเราเอง คนอื่นจึงมาเป็นนายเวรของเราไม่ได้

ทีนี้เรามาพิจารณาดูว่า ทุกครั้งที่เรามีทุกข์ ไม่ว่าทุกข์จากการเจ็บป่วย จากการที่ทำการค้าขาดทุน จากการไม่มีงานทำ จากความยากจน หรือไม่ว่าจะเป็นทุกข์เรื่องใดก็ตาม เรามักจะเข้าใจว่าเป็นเพราะเจ้ากรรมนายเวรมาตามล้างตามผลาญเรา เราจึงต้องมีทุกข์เช่นนั้น จึงคิดทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร เพื่อจะไม่ต้องมาตามล้างตามผลาญให้เราต้องได้รับทุกข์ดังกล่าวแล้ว นี่แสดงว่าเรากลัวเจ้ากรรมนายเวรใช่ไหม? เมื่อเรากลัวเจ้ากรรมนายเวรแสดงว่าเจ้ากรรมนายเวรเป็นสิ่งที่ไม่ดีใช่ไหม? การคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีนี้ด้วยอำนาจของโมหะ ที่ไม่รู้ความเป็นจริง เป็นการเชื่อที่ไม่มีเหตุไม่มีผล จึงทำให้เกิดความกลัวเจ้ากรรมนายเวร เมื่อเราเกิดความกลัวเจ้ากรรมนายเวรแล้ว ลองคิดดูซิว่า จิตใจของเราขณะนั้นเป็นอย่างไร? มีปีติ มีความอิ่มใจ มีความสุข ผ่องใสหรือเศร้าหมอง ไม่ว่าจะเป็นความหวาดกลัว ความสะดุ้งกลัว ความตกใจ ความโกรธ ความหงุดหงิด ความเครียด ความไม่พอใจต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นโทสะทั้งสิ้น เมื่อจิตขณะนั้นเป็นโทสะก็เป็นจิตที่เศร้าหมอง ก็เท่ากับว่าเราทำบุญด้วยจิตที่เศร้าหมอง เพราะคิดถึงเจ้ากรรมนายเวรที่เป็นสิ่งไม่ดี บุญที่ทำนั้นก็ไม่เป็นบุญ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ถ้าทำบุญด้วยจิตที่เศร้าหมองแล้วมีทุคติเป็นที่ไป คือไปเกิดในที่ไม่ดี มีอบายเป็นที่ไป ได้แก่สัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เป็นต้น ถ้าทำบุญด้วยจิตที่ไม่เศร้าหมอง มีสุคติเป็นที่ไป คือไปเกิดในที่ดีเป็นมนุษย์ เทวดา พรหมหรืออรูปพรหม เป็นต้น

ดังนั้น ทั้งเจ้ากรรมและนายเวร ก็คือตัวผู้ที่ทำกรรมและก่อเวรขึ้นมาเองนั่นแหละ เป็นเจ้ากรรมและนายเวรเอง เราจึงมักเรียกรวมๆ กันว่า เจ้ากรรมนายเวร แต่ตรงนี้พยายามเข้าใจให้ถูกต้องตามความเป็นจริงว่า เจ้ากรรมนายเวรนั้นมีจริง แต่ไม่ได้มีเป็นตัวเป็นตน ที่ถือมีด ถือดาบ

คอยตามล้างตามผลาญเราตามที่เข้าใจกันแต่อย่างใด แต่มีเป็นผลของกรรม และการผูกใจเจ็บ คิดอาฆาตพยาบาท จองเวรแก้แค้น จนเป็นเหตุให้เราต้องทำกรรมชั่วลงไปตามที่ผูกใจเจ็บนั้น ให้ได้สมใจแค้น เมื่อทำกรรมชั่วสมใจแค้นลงไปแล้ว ก็เท่ากับว่าเราทำกรรมใหม่อีกขึ้นมาเอง กรรมนั้นก็จะเป็นเจ้ากรรมฝ่ายชั่วของเราอีกต่อไป

เมื่อรู้ถูกเข้าใจถูกเช่นนี้แล้ว เราต้องทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้นายเวรอีกหรือ? การกรวดน้ำอุทิศไปให้มีผลไหม? ตอบว่า ไม่มีผลอะไรเลย ไม่ต้องทำให้เสียเวลาเปล่าๆ นอกจากทำให้เสียเวลาแล้วจะทำให้จิตเศร้าหมองอีกด้วย จิตเศร้าหมองแล้วเป็นอย่างไรก็ได้กล่าวไว้แล้ว หากจะมีผลบ้างก็เนื่องมาจากความเข้าใจผิด และความเชื่อที่ผิดๆ ที่ทำกันมาจนเคยชิน เพราะเมื่ออุทิศแล้วทำให้เรามีความสบายใจเท่านั้นเอง

ตัวอย่างของเรื่องนายเวรนี้ เป็นเรื่องพระพุทธเจ้าของเราปัจจุบันนี้กับเทวทัต ซึ่งจะยกขึ้นมากล่าวอ้างประกอบ เพื่อให้เข้าใจได้ดีขึ้นดังนี้

ในอดีตชาติที่ผ่านมา ชาติหนึ่ง ครั้งนั้นพระพุทธเจ้าของเราองค์ปัจจุบันนี้ได้ เสวยพระชาติเป็นพ่อค้าผ้า และชาติเดียวกันนั้น เทวทัตก็ได้เกิดเป็นพ่อค้าผ้าเช่นเดียวกัน ต่างก็เอาผ้าชนิดต่างๆ รวมกันใส่ผ้าแล้วมัดผูกเป็นห่อแบกออกเดินเร่ขายตามหมู่บ้าน ทุกๆ วัน

มีหญิงหม้ายเศรษฐีเก่าอยู่นางหนึ่งไม่มีบุตร อยู่กับหลานสาวด้วยกันสองคน หลานสาวก็โตขึ้นทุกวันๆ จนเป็นสาว เห็นเพื่อนบ้านแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่สวยๆ งามๆ ก็อยากจะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่สวยๆ งามๆ กับเขาบ้างจึงได้พูดจาอ้อนวอนคุณยายซื้อผ้าให้บ้าง คุณยายไม่มีเงินพอจะซื้อผ้า เพราะหลังจากสามีถึงแก่กรรมไปแล้ว ก็ไม่มีอาชีพอะไร กินแต่สมบัติเก่าจนเงินทองเหลือน้อยลงต้องนำของเก่าที่เก็บสะสมไว้ออกขายเพื่อเอาเงินมาเลี้ยงชีพ แต่มีความรักหลานสาวมาก จึงได้นำถาดเก่าๆ ที่เหลืออยู่อีกใบหนึ่งไม่เคยนำออกมาใช้เลยและไม่รู้ว่าเป็นถาดทองคำ จะไปขายเอาเงินไปซื้อผ้า พอดีเทวทัตซึ่งเป็นพ่อค้าขายผ้าผ่านมาพอดี คุณยาย

เห็นผ้าสวยๆ ก็อยากจะซื้อให้หลานสาว บอกกับเทวทัตพ่อค้าผ้าว่า ยายไม่มีเงินจะซื้อ แต่มีถาดใบนี้อยู่ใบหนึ่งจะขอแลกกับผ้าพอจะได้บ้างไหม? เทวทัตรับถาดจากคุณยายมา แล้วเอาเหล็กขีดที่ถาดดูก็รู้ว่าเป็นถาดทองคำ ด้วยความโลภอยากจะได้ถาดทองคำนั้นเปล่าๆ ทำทีเสแสร้งแกล้งบอกกับคุณยายว่า เป็นถาดเก่าๆ ไม่มีราคาอะไรเลย ไม่อยากเอา คุณยายอ้อนวอนขอร้องอย่างไรเทวทัตก็ทำทีไม่สนใจ แล้วก็เดินจากไป เดินไปพร้อมกับครุ่นคิดอยู่ในใจว่าในตอนเย็นจะย้อนกลับมาเอา จะแลกกับผ้าสักชิ้นสองชิ้นก็ยังดี คุณยายคงเอาแน่ ก็เท่ากับว่าเราได้ถาดทองคำนั้นเปล่าๆ โดยที่ไม่ได้คิด หรือเฉลียวใจว่าอาจจะมีพ่อค้าผ้าคนอื่นๆ จะผ่านมาทางนั้นบ้าง แล้วคุณยายอาจจะนำถาดใบนั้นไปแลกกับผ้าบ้างก็ได้

หลังจากที่เทวทัตพ่อค้าผ้าผ่านไปแล้วไม่นานนัก ได้มีพ่อค้าผ้าอีกคนหนึ่ง (คือพระพุทธเจ้าของเราปัจจุบันนี้) ผ่านมาทางนั้นเช่นกัน คุณยายเห็นผ้าสวย ๆ ก็อยากจะซื้อให้หลานสาว จึงบอกกับพ่อค้าผ้าว่า หลานสาวอยากจะได้ผ้าไปแต่งตัวสวยๆ งามๆ กับเขาบ้าง แต่ไม่มีเงินจะซื้อ มีแต่ถาดเก่า ๆ ใบนี้อยู่ใบหนึ่งพอจะแลกกับผ้าได้สักชิ้นสองชิ้นไหม? พ่อค้าผ้ารับถาดจากคุณยายมาดู เห็นมีรอยขีดดูรู้ว่าเป็นถาดทองคำ จึงบอกกับคุณยายว่า จะให้ผ้าทั้งห่อนี้ไปก็แล้วกัน คุณยายดีใจมาก ถึงกับร้องออกมาว่า ถาดเก่าๆ ใบนี้มีค่ามากมายถึงขนาดนี้เชียวหรือนี่ พ่อค้าผ้ากลับบอกว่า ถาดใบนี้มีค่ามากกว่าผ้าทั้งห่อนี้ และเอาผ้ามาอีกห่อก็ยังมีค่าน้อยกว่าถาดใบนี้เสียอีก คุณยายกล่าวว่า เอาแค่นี้ก็พอแล้ว เมื่อพ่อค้าผ้าได้ถาดทองคำแล้วก็เดินจากไป จนกระทั่งถึงท่าเรือก็ลงเรือข้ามฟาก

หลังจากนั้นเทวทัตพ่อค้าผ้าก็ย้อนกลับมาที่บ้านของคุณยายอีกครั้งตามที่ตั้งใจไว้ หวังที่จะได้ถาดทองคำใบนั้น เมื่อไปถึงได้บอกกับคุณยายว่า สงสารคุณยายที่คุณยายรักหลานสาวมาก ทั้งๆ ที่ไม่มีเงินก็พยายามเอาถาดมาแลกกับผ้า และสงสารหลานสาวของคุณยายด้วยที่อยากได้ผ้าดีๆ ไปแต่งตัวสวยๆ งามๆ กับเขาบ้าง เมื่อคุณยายไม่มีเงินซื้อ

จริงๆ ก็ไม่เป็นไร เอาถาดใบนั้นมาให้ก็แล้วกัน แล้วเลือกเอาผ้าไปสักชิ้นสองชิ้นก็ได้ คุณยายบอกกับเทวทัตว่า พ่อคุณ ทำไมเพิ่งมาสงสารยายตอนนี้ละ มันช้าไปเสียแล้ว ได้นำถาดใบนั้นแลกกับผ้าของพ่อค้าผ้าอีกคนหนึ่งไปก่อนแล้ว ได้ผ้ามามากมายหลายชิ้น เทวทัตเมื่อรู้ว่ามีพ่อค้าคนอื่นมาตัดหน้าได้ถาดทองคำใบนั้นไปแล้วก็รู้สึกเสียดาย เกิดความเสียใจโกรธมาก แล้วถามคุณยายว่า พ่อค้าผ้าคนนั้นไปทางไหน คุณยายก็ชี้มือพร้อมกับบอกทางให้ เทวทัตก็รีบวิ่งตามไปจนไปถึงท่าเรือข้ามฟาก เรือก็ออกจากท่าพอดี เทวทัตมองดูเห็นมีพ่อค้าผ้าอยู่คนเดียวที่นั่งอยู่ในเรือเชื่อว่าต้องเป็นคนที่ได้ถาดทองคำไปแน่ จึงตะโกนพูดด้วยความโกรธออกไปด้วยเสียงดังว่า เราจะอาฆาตจองเวรตามล้างตามผลาญกับเจ้าทุกๆชาติตลอดไป ไม่ว่าเจ้าจะไปเกิดในที่ใดก็ตาม นี่แหละ คำพูดตรงนี้ เทวทัตได้ก่อเวรขึ้นแล้ว ก่อเวรเป็นครั้งแรกกับพระพุทธเจ้า

เราจะเห็นว่า ที่เทวทัตผูกอาฆาตจองเวรพระพุทธเจ้านี้เพราะอะไร? เพราะความโลภต้องการอยากได้ถาดทองคำมาเปล่าๆ เมื่อตนเองไม่ได้ เท่ากับตนเองเสียผลประโยชน์ ที่ไม่ได้ถาดทองคำใบนั้น จึงต้องคิดอาฆาตจองเวรผู้อื่นที่เขาได้ถาดใบนั้นไป ได้ชื่อว่าเป็นผู้ก่อเวร เทวทัตจึงเป็นนายเวรเอง

เมื่อพ่อค้าผ้าทั้งสองตายไปแล้ว เทวทัตไปบังเกิดในนรกเสวยความทุกข์ทรมานอยู่ไม่รู้กี่กัปกี่กัลป์ เมื่อพ้นจากนรกก็มาบังเกิดเป็นมนุษย์ ส่วนพ่อค้าผ้าอีกคนที่ได้ถาดทองคำไป ก็ไปบังเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เสวยความสุขอยู่นาน เมื่อจุติจากสวรรค์มาเกิดเป็นมนุษย์ ก็ได้มาพบกับเทวทัตอีกคือชาตินี้

พ่อค้าผ้าที่ได้ถาดทองคำจากคุณยายในอดีตชาติไปนั้นมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะราชบุตรของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา ได้พระนางพิมพาเป็นพระชายา ต่อมาได้ออกบรรพชา ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือพระสมณโคดมพระพุทธเจ้าของเราพระองค์ปัจจุบันนี้

ส่วนพ่อค้าผ้าเทวทัตในอดีตชาติอีกคนหนึ่งที่อาฆาตจองเวรพ่อค้าผ้า (คือเจ้าชายสิทธัตถะ) ที่ได้ถาดทองคำไปนั้น ได้มาเกิดเป็นเทวทัต ราชบุตรของพระเจ้าสุปปพุทธะ และเป็นพี่ชายของพระนางพิมพา ผู้เป็นชายาของสิทธัตถะราชกุมาร ได้ออกบวชตามพระพุทธเจ้าด้วย ร่วมกับพระสหายมี พระอนุรุทธ์ พระอานนท์ พระภัททิยะ พระเจ้าภัคคุ พระเจ้ากิมิล และช่างตัดผมอุบาลี เมื่อบวชแล้วต่างก็ได้ปฏิบัติธรรม พระเทวทัตบำเพ็ญฌานจนได้โลกียอภิญญา เหาะเหินเดินอากาศจำแลงแปลงกายได้

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ อนุปิยนิคมตามอัธยาศัยแล้วเสด็จจาริกไปทางกรุงโกสัมพี จนถึงกรุงโกสัมพี ประทับอยู่ ณ โฆษิ-ตาราม ในกรุงโกสัมพี มีลาภสักการะบังเกิดแก่พระพุทธองค์กับทั้งหมู่พระสงฆ์สาวกเข้ามาสู่พระวิหารเป็นอันมาก แล้วก็ถามถึงพระอัครสาวกทั้งสอง และมหาสาวกองค์อื่นๆ ว่าอยู่ที่ใด ไม่มีใครถามถึงพระเทวทัตบ้างเลยว่า พระเทวทัตอยู่ที่ใด จึงมีความคิดว่าเราก็เป็นกษัตริย์ศากยะราชสกุลเหมือนกัน ออกบวชด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีผู้ใดนับถือถามหาเราเลย มันน่าน้อยใจ แล้วเราจะให้ผู้ใดมาศรัทธาเลื่อมใสเล่า จึงจะได้บังเกิดลาภสักการะเหมือนผู้อื่นบ้าง ทำให้พระเทวทัตคิดการใหญ่เกิดความโลภขึ้น จึงคิดว่าเราต้องไปคบหากับกษัตริย์สักพระองค์หนึ่ง เพื่อจะได้เอกลาภเกิดขึ้นแก่เรา คิดว่าจะไปคบหากับใครดี จะไปหาพระเจ้าปเสนทิโกศลแห่งกรุงสาวัตถีหรือก็ไม่ได้ เพราะเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าและเป็นโสดาปัตติผลด้วย ถ้าไปหาพระเจ้าพิมพิสารหรือก็ไม่ได้อีก เพราะเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าอีกเช่นกัน และเป็นโสดาปัตติผลตั้งแต่ฟังธรรมครั้งแรกแล้ว จึงคิดขึ้นมาได้ว่า พระเจ้าอชาตศัตรูราชกุมารโอรสของพระราชาพิมพิสารนั้น ยังเป็นกุมารอยู่ ยังไม่รู้จักคุณและโทษของบุคคลใด และจะมีความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองต่อไปอีก ควรที่เราจะไปคบหาด้วยกับพระเจ้าอชาตศัตรู แสดงอิทธิฤทธิ์ทำให้เกิดความเลื่อมใส เมื่อเขาเลื่อมใสเราแล้ว เราก็ได้ลาภสักการะมาก

เมื่อคิดได้เช่นนั้น พระเทวทัตก็เก็บเสนาสนะ ถือบาตรและจีวร จาริกไปสู่กรุงราชคฤห์ ได้เหาะเหินไปในเวหาสู่เมืองราชคฤห์ แสดงอิทธิฤทธิ์แปลงเพศเนรมิตตนเป็นกุมารน้อย เอางูพิษมาทำเป็นเครื่องประดับมือเท้า แล้วเอามาพันเป็นเครื่องประดับที่อกอีก ๑ ตัว เอาขดไว้บนศีรษะ ๑ ตัว เอาพันกายบังเฉียงเป็นสังวาล ๑ ตัว ครั้นถึงแล้วก็ลงมาจากอากาศเข้าไปนั่งบนตักของพระเจ้าอชาตศัตรูราชกุมาร ราชกุมารสะดุ้งตกพระทัยเกิดความกลัว พระเทวทัตจึงตรัสถามว่า ราชกุมาร ท่านกลัวฉันหรือ? ราชกุมารตรัสตอบว่า ใช่ เรากลัว ท่านเป็นใคร? พระเทวทัตก็ตอบว่า ฉันคือพระเทวทัต ราชกุมารก็ตรัสว่า ถ้าเป็นพระคุณเจ้าเทวทัตจริง ก็จงกลับเป็นเพศตามเดิมเถิด

แล้วพระเทวทัตก็เปลี่ยนเพศกุมารน้อยกลับมาเป็นภิกษุ ทรงสังฆาฏิ บาตร และจีวร ยืนอยู่ตรงหน้าอชาตศัตรูราชกุมาร ราชกุมารเห็นปาฏิหาริย์ของพระเทวทัตก็มีพระทัยโสมนัส ทรงเลื่อมใสกระทำสักการบูชาถวายตัวเป็นโยมอุปัฏฐากทั้งเวลาเช้าและเวลาเย็น พร้อมด้วยราชรถ ๕๐๐ คัน ให้นำภัตตาหาร ๕๐๐ สำรับไปด้วย พระเทวทัตก็มีลาภมาก มีสาวกเพิ่มขึ้น ก็ทำให้มัวเมาไปด้วยลาภสักการะและความสรรเสริญเข้าครอบงำ เกิดความคิดที่จะปกครองคณะสงฆ์ทั้งหมดเสียเอง จะได้มีบริวารมาก จะให้มีอำนาจบารมี เมื่อพระเทวทัตคิดกระทำอกุศลสิ่งที่เป็นบาป ก็ทำให้คุณวิเศษปาฏิหาริย์ต่างๆ ที่ตนมีอยู่ก็เสื่อมฤทธิ์เสื่อมเดชหมดไปสิ้น

ต่อมาวันหนึ่ง พระเทวทัตไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่เวฬุวันมหาวิหาร กราบทูลว่าสมเด็จพระศาสดามีอายุมากแล้ว ขอให้พักผ่อนมากๆ จะขอเป็นผู้นำและจะปกครองภิกษุสงฆ์เอง ให้พระองค์มอบพระภิกษุสงฆ์ทั้งปวงให้แก่ตนเสีย ได้ทูลขอถึง ๓ ครั้ง พระผู้มีพระภาคทรงปฏิเสธทั้ง ๓ ครั้ง และทรงกล่าวว่า แม้แต่พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ พระองค์ยังมิได้มอบภิกษุสงฆ์ให้เลย ไฉนจะทรงมอบให้แก่พระเทวทัต

ทำให้พระเทวทัตไม่พอใจ ผูกเวรอาฆาตพระพุทธองค์ต่อไปอีก

พระเทวทัตจึงกลับไปคิดวางแผนยุยงให้พระเจ้าอชาตศัตรูคิดฆ่าพระราชบิดาเพื่อชิงราชสมบัติขึ้นเป็นกษัตริย์เสียเอง โดยทูลแก่พระเจ้าอชาตศัตรูว่า คนแต่ก่อนนั้นอายุยืน แต่คนในกาลบัดนี้อายุไม่ยืน ไม่รู้ว่าจะตายเมื่อใด จะนิ่งอยู่ช้าก็จะแก่ตาย แล้วเมื่อใดจะได้เป็นกษัตริย์ครองราชสมบัติ จะได้เป็นบรมสุข เร่งคิดการประหารพระราชบิดาเสียแล้วขึ้นเป็นกษัตริย์เสียเอง ฝ่ายอาตมาภาพก็จะฆ่าพระพุทธเจ้าแล้วจะเป็นพระพุทธเจ้าเสียเอง ฝ่ายพระเจ้าอชาตศัตรูหลงเชื่อถ้อยคำของพระเทวทัต วันหนึ่งเวลาเที่ยงได้เหน็บกริชเข้าไปในวังหลวงที่บรรทมของพระเจ้าพิมพิสาร เพื่อจะฆ่าพระเจ้าพิมพิสาร แต่ถูกอำมาตย์ทั้งหลายจับตัวไว้ได้พร้อมด้วยกริช พิพากษาให้ประหารชีวิต แต่พระเจ้าพิมพิสารกลับบอกว่าราชกุมารยังไม่รู้ดีรู้ชั่ว อย่าประหารชีวิตเลย ราชกุมารไม่ถูกประหารชีวิต พระเจ้าพิมพิสารจึงเรียกราชกุมารมาถามว่า เหตุใดจึงเหน็บกริชเข้าไปในที่บรรทม ก็ตอบว่า จะฆ่าพระราชบิดาเพื่อจะได้ราชสมบัติ พระเจ้าพิมพิสารก็มอบสิริราชสมบัติให้แก่อชาตศัตรูราชกุมารขึ้นเป็นกษัตริย์[๒๕]

ครั้นได้ครองราชสมบัติแล้ว ก็บอกแก่พระเทวทัตว่า บิดามอบราชสมบัติให้แล้ว พระเทวทัตจึงกล่าวว่า ราชสมบัติที่บิดายกให้นั้น ท่านโกรธขึ้นมาเมื่อใด ท่านก็จะเอาราชสมบัติคืนไปเสียเมื่อนั้น เพราะทหารทั้งหมดมีความจงรักภักดีต่อพระเจ้าพิมพิสาร อาตมาเห็นว่าฆ่าให้ตายเสียนั่นแหละราชสมบัติจึงเป็นสิทธิแก่มหาบพิตรโดยแท้ เจ้าอชาตศัตรูได้ฟังเช่นนั้น จึงตรัสว่า ข้าพเจ้าไม่อาจฆ่าพระบิดาด้วยศาสตราวุธได้ พระเทวทัตจึงบอกว่า มหาบพิตรไม่ต้องฆ่าด้วยอาวุธ จงฆ่าพระบิดาด้วยการจับขังไว้ในเรือนจำให้อดข้าวอดน้ำไม่ช้าก็ตาย เจ้าอชาตศัตรูเชื่อ จึงสั่ง

[๒๕] พระเจ้าพิมพิสารครองราชย์ได้ ๕๒ ปี พระเจ้าอชาตศัตรูก็ขึ้นครองราชย์แทนครองราชย์ได้ ๓๑ ปี (แบ่งเป็นพุทธปรินิพพาน ๗ ปี และหลังพุทธปรินิพพาน ๒๔ ปี) ก็ถูกพระเจ้าอุทยภัทรราชโอรสปลงพระชนม์ แล้วขึ้นครองราชย์แทน

ให้จับพระบิดาขังไว้ในเรือนจำ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าเยี่ยมนำอาหารและน้ำให้โดยเด็ดขาด แม้พระนางเวเทหิราชเทวีมารดาของเจ้าอชาตศัตรูร้องขอก็ไม่ยินยอม พระเจ้าพิมพิสารเลี้ยงพระชนม์ชีพอยู่ด้วยความโสมนัสที่นึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า ขณะที่ยืนทอดพระเนตรทางหน้าต่างไปยังยอดเขาคิชฌกูฏ มองเห็นยอดเขาและคันธกุฎีของพระพุทธเจ้า แล้วเดินจงกรมเจริญพระพุทธคุณเป็นอารมณ์ มีปีติเลี้ยงพระกายอยู่ได้ ต่อมาเจ้าอชาตศัตรูรู้ว่าพระเจ้าพิมพิสารดำรงชีพอยู่ได้ด้วยการเดินจงกรม จึงสั่งให้ช่างโกนผมเอามีดโกนที่คมไปผ่าพระบาททั้งสองข้างของพระบิดาแล้วเอาน้ำเกลือราด เอาถ่านไม้ตะเคียนนาบไม่ให้เดินได้ ต้องทนทุกขเวทนาอย่างสาหัส ในที่สุดก็สวรรคต

ก่อนหน้านั้น พระเทวทัตได้ขอให้พระเจ้าอชาตศัตรูส่งนายขมังธนูคนหนึ่งไปคอยดักฆ่าพระพุทธเจ้าแล้ววางแผนที่จะฆ่านายขมังธนูนี้เสียโดยสั่งนายขมังธนูว่าเมื่อฆ่าพระพุทธเจ้าแล้วให้หนีออกไปทางนั้นๆแล้วส่งคนอีก ๒ คนออกไปคอยดักอยู่ตามทางที่นายขมังธนูหนีออกมา แล้วให้ฆ่านายขมังธนูเสีย และส่งคนอีก ๔ คนไปดักฆ่าคน ๒ คนที่ฆ่านายขมังธนูนั้นอีก แล้วส่งคนอีก ๘ คนไปดักฆ่าคนทั้ง ๔ ที่ฆ่าสองคนที่ฆ่านายขมังธนูนั้นด้วย แล้วส่งคนอีก ๑๖ คนไปดักฆ่าคนทั้ง ๘ นั้นอีก เพื่อปิดปากมิให้ใครรู้ว่า ใครเป็นคนสั่งให้ฆ่าพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าทรงรู้ด้วยพระญาณของพระองค์เองทุกอย่างจนหมดสิ้น ปรากฏว่านายขมังธนู เมื่อเห็นพระพุทธเจ้าก็ยกคันธนูขึ้นจะง้างสายธนูเพื่อเตรียมยิง ปรากฏว่าง้างสายธนูไม่ออก เมื่อยกธนูขึ้นแล้วก็ยกค้างอยู่เฉยๆ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า เธอจงเอาคันธนูลง แล้วมาหาเราเถิด นายขมังธนูเอาคันธนูลงได้แล้วเข้าไปกราบพระพุทธเจ้า รับสารภาพผิดพร้อมกับเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ฟัง พระพุทธเจ้าตรัสบอกว่า ไม่ต้องเล่าเรารู้หมดทุกอย่างแล้ว จึงได้แสดงธรรมให้ฟัง นายขมังธนูก็สำเร็จเป็นโสดาบัน พระพุทธเจ้าบอกกับนายขมังธนูว่า เธออย่าออกไปทางประตูนี้ เพราะมีคนคอยดักรอจะ

ฆ่าเธออยู่ เธอจงออกไปทางประตูโน้นเถิดแล้วจะปลอดภัย เมื่อนายขมังธนูกลับไปแล้ว คน ๒ คนที่มารอดักจะฆ่านายขมังธนูอยู่นั้น ไม่เห็นนายขมังธนูกลับออกไป ก็เกิดความสงสัย จึงเข้าไปถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็แสดงธรรมให้ฟังอีก จนทั้งสองคนสำเร็จเป็นโสดาบัน ส่วนคนอื่นๆ ที่มาดักจะฆ่าคนต่อๆ ไป เมื่อไม่เห็นคนเหล่านั้นออกไป ก็เข้าไปพบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้แสดงธรรมให้ฟัง ต่างก็สำเร็จเป็นโสดาบันกันหมดทุกคน แล้วก็พากันกลับไป เป็นอันว่าฆ่าพระพุทธเจ้าไม่สำเร็จ

เมื่อพระเทวทัตฆ่าพระพุทธเจ้าไม่สำเร็จ ก็เพิ่มความโกรธแค้นมากยิ่งขึ้น คราวนี้ได้เตรียมลงมือทำด้วยตนเอง เช้าวันหนึ่งได้ขึ้นไปหลบซ่อนตัวอยู่ที่ยอดเขาคิชฌกูฏ เพื่อกลิ้งก้อนหินขนาดใหญ่ให้ลงมาทับพระพุทธเจ้าให้ตาย ขณะที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากยอดเขาคิชฌกูฏเพื่อบิณฑบาตผ่านมา เมื่อพระพุทธเจ้าผ่านมาจึงได้ผลักก้อนหินขนาดใหญ่ลงมาจากยอดเขาที่ตนเองซ่อนตัวอยู่ แต่หินก้อนนั้นกลับไปติดอยู่ที่กอไผ่กอหนึ่งรับเอาไว้ จึงไม่ได้ทับพระพุทธเจ้า คงมีเพียงสะเก็ดหินที่แตกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ที่กระเด็นมาถูกพระบาทของพระองค์จนห้อพระโลหิตเท่านั้น พระเทวทัตก็ทำการไม่สำเร็จอีก

ทีนี้พระเทวทัตก็ไปหาคนเลี้ยงช้างของพระราชา อ้างว่าตนเป็นญาติของพระราชา สามารถเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง เพิ่มอาหาร เพิ่มค่าจ้างให้ได้ คนเลี้ยงช้างก็เชื่อ พระเทวทัตจึงสั่งว่า เมื่อเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จมาบิณฑบาตในตอนเช้า ก็ให้ปล่อยช้างนาฬาคีรีออกไปให้ทำร้ายพระพุทธเจ้าให้ตาย ต่อมาเช้าวันหนึ่ง พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระอานนท์และพระสาวกได้ออกบิณฑบาตเข้าไปในซอยแห่งนั้น เมื่อคนเลี้ยงช้างเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จมา นายควาญช้างก็ปล่อยช้างนาฬาคีรี ซึ่งเป็นช้างที่ดุร้าย ประกอบกับควาญช้างให้ดื่มสุราจนเมาตกมันแผดเสียงร้องกึกก้องแล่นตรงไปทางที่พระพุทธเจ้าดำเนินอยู่พร้อมด้วยสาวก ภิกษุทั้งหลายเห็นเช่นนั้นจึงกราบทูลให้พระองค์เสด็จหนีเสีย เพราะช้างนาฬา-

คีรีเชือกนี้ดุร้ายมาก แต่พระองค์ทรงปฏิเสธและตรัสว่า ตถาคตจะไม่ปรินิพพานด้วยความพยายามของผู้อื่น ครั้นช้างนั้นเข้ามาใกล้ พระอานนท์ก็ทูลบอกให้พระองค์เสด็จหนีอีกเป็นครั้งที่ ๒ แต่พระองค์ก็ไม่หนี พระอานนท์จึงได้รีบเดินขึ้นไปอยู่ข้างหน้าพระองค์เสียเอง เพื่อป้องกันมิให้ช้างนาฬาคีรีทำร้ายพระองค์ ถ้าจะทำร้ายก็จะทำร้ายพระอานนท์ก่อน แต่พระองค์เอาพระหัตถ์กันไว้ไม่ให้พระอานนท์ขึ้นนำหน้า ตรัสว่า อานนท์ไม่ต้อง ตถาคตจะไม่ปรินิพพานด้วยความพยายามของผู้อื่น ครั้นช้างนาฬาคีรีแล่นมาถึงหน้าพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ก็ทรงแผ่เมตตาให้ ช้างนาฬาคีรีก็เสื่อมคลายจากพยศอันดุร้าย ไม่ทำร้ายพระองค์แต่อย่างใด กลับนอนหมอบที่พื้นลงเบื้องหน้าพระพุทธองค์พร้อมกับชูงวงขึ้นเหมือนกับแสดงการอภิวาท แล้วถอยหนีไป ทำให้พระเทวทัตผิดหวังอีกครั้งหนึ่ง

ครั้นพระเทวทัตคิดฆ่าพระพุทธเจ้าไม่ได้สมความคิดแล้ว ทีนี้หาวิธีด้วยการโกหกชวนพรรคพวกมี พระโกกาลิกะ เป็นต้น เข้าไปกราบทูลพระพุทธเจ้าเสนอข้อปฏิบัติ ๕ ข้อ เพื่อให้เห็นว่าตนเองเคร่งครัดในการปฏิบัติ ได้แก่ ให้ภิกษุสงฆ์ทั้งหลายอยู่ป่าตลอดชีวิต ห้ามไม่ให้เข้ามาในหมู่บ้าน ๑ ให้ถือบิณฑบาตตลอดชีวิต ห้ามรับนิมนต์ ถ้ารับนิมนต์มีโทษ ๑ ให้ทรงผ้าบังสุกุลตลอดชีวิต ถ้ารับผ้าจีวรที่เขาถวายมีโทษ ๑ จะให้อยู่โคนต้นไม้ตลอดชีวิต ถ้าเข้าสู่ที่มุงบังมีโทษ ๑ ห้ามมิให้ฉันเนื้อสัตว์ตลอดชีวิต ถ้าฉันมีโทษ ๑ ข้อเสนอทั้ง ๕ นี้ พระพุทธเจ้าไม่อนุญาต ให้เหตุผลว่า ข้อ ๑ ถึง ๔ นั้น ให้ภิกษุปฏิบัติตามความสมัครใจ ไม่บังคับ เฉพาะข้อที่ ๔ ให้อยู่โคนไม้ได้เพียง ๘ เดือน ฤดูฝนไม่ให้อยู่โคนไม้ ส่วนข้อที่ ๕ การฉันเนื้อสัตว์ อนุญาตเนื้อสัตว์ที่บริสุทธิ์ โดยมีเงื่อนไข ๓ ประการ คือ ไม่ได้เห็น ไม่ได้ฟัง ไม่ได้นึกรังเกียจว่าเขาฆ่าเพื่อตน ทำให้พระเทวทัตผิดหวังอีกครั้งหนึ่ง

ทีนี้พระเทวทัตได้ออกประกาศไปทั่วกรุงราชคฤห์ว่า ข้อเสนอ ๕ ประการนั้น เป็นข้อที่ภิกษุควรปฏิบัติอย่างยิ่ง แต่พระพุทธเจ้าไม่รับ

ตนเองปฏิบัติเคร่งครัดกว่าพระพุทธเจ้า แล้วชักชวนภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุพวกใดปรารถนาจะใคร่พ้นทุกข์ ขอให้ไปอยู่กับตน ทำให้ภิกษุใหม่ที่มีปัญญาน้อยหลงเชื่อ สำคัญว่าจริง พากันไปเข้าเป็นพวกของพระเทวทัตได้ ๕๐๐ รูป เป็นการทำให้สงฆ์แตกแยก แล้วพากันออกไปชักชวนพระภิกษุสงฆ์อื่นๆ ให้เข้ามาเป็นพวกของตนอีก

พระพุทธเจ้าได้ตรัสให้พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะไปเทศนาสั่งสอนภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูปนั้น เมื่อเขาได้สติก็พากันเปลี่ยนใจหันมาเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธเจ้า พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะก็นำภิกษุเหล่านั้นกลับมา

เมื่ออัครสาวกพาพระสงฆ์กลับไปแล้ว พระเทวทัตก็เสียใจเกิดอาการป่วยอาเจียนเป็นโลหิตถึงซึ่งอาพาธเป็นไข้หนักถึง ๙ เดือน จึงได้คิดระลึกถึงเรื่องที่ตนได้ก่อเวรไว้กับพระศาสดา ทำให้จิตใจคิดถึงพระศาสดา ด้วยเข้าใจว่าชีวิตสังขารแห่งตนจะต้องดับเป็นแน่ ใคร่ที่จะได้ไปขอขมา และขอเห็นพระศาสดาเป็นครั้งสุดท้ายด้วย จึงบอกให้สาวกของตนนำไปเฝ้าพระศาสดา แต่สาวกทั้งหลายไม่ยอมพาไป กล่าวว่าพระอาจารย์เป็นเวรอยู่กับพระศาสดา แล้วจะไปพบพระศาสดาได้อย่างไร พระเทวทัตตอบว่า เราทำเวรอาฆาตต่อพระศาสดา แต่พระศาสดาไม่ได้อาฆาตตอบต่อเราแม้แต่น้อย เราจะไปขอขมาโทษพระศาสดาให้สิ้นโทษเสียที แล้วศิษย์ทั้งหลายก็ยกกายของพระเทวทัตขึ้นนอนบนเตียงช่วยกันหามไปตามถนนจากเมืองราชคฤห์ไปจนถึงเมืองสาวัตถี

พระสงฆ์ในสำนักพระพุทธเจ้าทราบว่าพระเทวทัตจะเข้าเฝ้าพระศาสดา ก็พากันไปกราบทูลพระศาสดา ก็มีพระพุทธฎีกาตรัสว่าเทวทัตจะมิได้เห็นตถาคต เมื่อพระเทวทัตใกล้เข้ามา เหล่าพระสงฆ์ต่างก็เข้ากราบทูลให้พระศาสดาทราบทุกระยะจนกระทั่งมาถึงใกล้สระโบกขรณีซึ่งอยู่ด้านหน้าพระเชตวันแล้ว แต่พระองค์ก็ตรัสว่า แม้เทวทัตจะเข้ามาถึงภายในอารามนี้ก็ตาม ก็คงไม่ได้เห็นตถาคตเป็นแน่แท้

เมื่อเทวทัตไปถึงสระโบกขรณีหน้าพระเชตวัน กรรมก็บันดาลให้พระเทวทัตมีความกระหายน้ำ อยากจะดื่มน้ำ จึงสั่งให้วางเตียงลงริมฝั่งสระโบกขรณีเพื่อจะลงไปที่สระ พระเทวทัตก็ลุกขึ้นนั่ง พอหย่อนเท้าทั้งสองลงถึงพื้นดิน ด้วยความชั่วร้ายแผ่นดินก็รับไม่ได้ ในขณะนั้นเอง พื้นปฐพีก็แยกแตกออกเป็นช่อง สูบเอาเท้าทั้งสองของพระเทวทัตลงไปในแผ่นดินตั้งแต่ข้อเท้าทั้งสองก่อน แล้วค่อยๆ จมลงไปถึงสะเอว ถึงอก จนกระทั่งถึงคางเกยอยู่บนพื้นแผ่นดิน พระเทวทัตจึงยกมือทั้งสองขึ้นไหว้พระศาสดาบูชาด้วยกระดูกคาง กล่าวขอขมาโทษ และสรรเสริญพระศาสดาว่าเป็นที่พึ่งที่พำนัก ณ กาลบัดนี้ เมื่อกล่าวจบ ก็จมลงไปในปฐพีบังเกิดในอเวจีมหานรก ต้องทนทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัส มีเท้าทั้งสองจมลงไปในพื้นเหล็กแดงถึงข้อเท้า มือทั้งสองจมเข้าไปในผนังเหล็กแดงถึงข้อมือ ศีรษะจมเข้าไปในแผ่นเหล็กแดงถึงหู หลาวเหล็กแดงโตเท่าลำต้นตาลแทงเข้าไปตั้งแต่ศีรษะลงมาตลอดจนถึงเท้า ข้างผนังทั้งสี่ มีหลาวเหล็กแดงโตเท่าต้นลำตาลพุ่งออกมาแทงกายพระเทวทัตทะลุออกไปในท่ามกลางตรึงไว้ไม่ให้ไหว มีเปลวไฟพุ่งออกมาจากเบื้องบน เบื้องต่ำ และด้านข้างทั้งสี่ พุ่งเข้ามายังจุดเดียวกันไหม้ที่กายพระเทวทัตที่แดงดังเหล็กสุก ต้องเสวยทุกข์อยู่เช่นนี้ตลอดมาจนบัดนี้

เรื่องดังกล่าวนี้ เราจะเห็นได้ว่า เทวทัตจองเวรพระพุทธเจ้า ก็เพราะการที่เสียผลประโยชน์ แต่ก็ทำอะไรพระพุทธเจ้าไม่ได้ พระเทวทัตเป็นผู้ก่อเวรเอง เป็นนายเวรเองและทำบาปทำอกุศลด้วย ถามว่าพระพุทธเจ้ามีความโกรธหรือเจ็บแค้นต่อพระเทวทัตบ้างไหม? ไม่มีเลย นอกจากไม่โกรธ ไม่ผูกใจเจ็บแล้ว ยังมีความเมตตาต่อพระเทวทัตอีก ดังนั้นความวิบัติจึงเกิดขึ้นกับพระเทวทัตผู้ก่อเวรเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

สาธุชนที่เคารพรักครับ เรื่องนายเวรนี้ ผู้ก่อเวรนั่นแหละ หรือผู้ที่ทำให้เกิดเวรนั่นแหละคือนายเวร ใครทำให้เกิดเวรก็ผู้นั้นนั่นแหละเป็นนายเวร เป็นเรื่องของเราเอง ถ้าเราไม่ก่อเวรเราก็ไม่มีนายเวร คนอื่น

จะมาเป็นนายเวรเราไม่ได้เลย ถ้าเราไม่คิดอาฆาต ไม่คิดพยาบาท ไม่คิดปองร้าย ไม่คิดจองล้างจองผลาญ ไม่คิดจองเวรใคร ให้อภัยเขา เราก็ไม่มีเวร ไม่มีนายเวร ใครจะทำอะไรเราก็ทำไม่ได้ ดังตัวอย่างเช่นพระพุทธเจ้าที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อเรารู้ถูกเข้าใจถูกแล้ว เรื่องนายเวรจึงเป็นเรื่องที่ไม่น่ากลัวเลย ก็ไม่จำเป็นต้องทำบุญอุทิศส่วนบุญไปให้นายเวรอีกต่อไปแล้ว ทำจิตให้ผ่องใส ให้มีปีติ มีความอิ่มใจ มีความสุขในการทำบุญทุกครั้ง ทั้งก่อนทำ ขณะที่ทำ และเมื่อทำเสร็จแล้วก็ไม่เสียดาย มีความปีติที่ได้ทำบุญตามที่ได้ตั้งใจไว้

การทำบุญก็ให้ทำกับสงฆ์ผู้ทรงศีล อย่าให้กิเลสเข้ามาปะปนด้วย เช่น ตั้งความปรารถนาหรืออธิษฐานขอให้ได้สิ่งนั้นให้ได้สิ่งนี้ ให้ได้ยศได้ตำแหน่งในหน้าที่การงาน ให้มีโชคมีลาภฯ เป็นต้น ตัวความต้องการตรงนี้นี่แหละเป็นตัวกิเลส ที่ทำให้ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีก ไม่มีวันที่จะพ้นจากวงเวียนกรรมนี้ไปได้เลย

สิ่งที่ควรระวังอีกเรื่องหนึ่งก็คือการทำบุญปนบาป เช่น จะทำบุญก็ไปสั่งให้พ่อค้าฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ ฆ่าหมู ฆ่าปลาเอามาทำอาหารเลี้ยงพระเลี้ยงแขก การสั่งฆ่าสัตว์เป็นบาป การเลี้ยงอาหารพระเป็นบุญ เราก็ได้ทั้งบุญและบาปคละเคล้ากันไป

เมื่อทำบุญแล้ว อย่าลืมกรวดน้ำทันที อุทิศส่วนบุญกุศลไปให้บิดามารดา ครูอาจารย์ เหล่าเทวดาทั้งหลายที่คอยปกปักรักษาดูแลบ้านเรือนของเราอยู่ และญาติพี่น้องของเราทั้งหลายทุกภพทุกชาติด้วย ที่เรากล่าวอุทิศส่วนบุญให้ญาติพี่น้องของเราทั้งหลายทุกภพทุกชาตินี้ด้วยนั้นก็เพราะว่า เราไม่ได้เกิดมาเพียงชาตินี้ชาติเดียวเท่านั้น เราได้เกิดมาแล้วไม่รู้กี่แสนกี่ล้านชาติ แต่ละชาติเราก็มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอีกจำนวนมาก ตัวเราเองก็ไม่รู้ว่า พ่อแม่ญาติพี่น้องของเราแต่ละชาตินั้นได้ทำบาปอกุศลอะไรเอาไว้บ้าง อาจจะตกนรกต้องทนทุกขเวทนาอยู่เป็นเวลานาน

บ้าง เร็วบ้างก็ได้ไม่แน่นอน เมื่อพ้นจากนรกแล้ว ถ้าเศษกรรมยังไม่หมด วันนี้เขาอาจจะมาบังเกิดเป็นเปรตบ้างก็ได้ ถ้าวันนี้ไม่มีอาจเป็นวันพรุ่งนี้ หรือวันต่อๆ ไปก็ได้ไม่แน่นอน ไม่มีใครจะบอกตรงนี้ได้ และอาจจะมีญาติของเรามาบังเกิดเป็นเปรตวันละหลายๆ คนก็ได้ที่จะมารอรับส่วนบุญจากเรา ด้วยเหตุที่เราไม่รู้ตรงนี้แหละ เราจึงต้องทำบุญอุทิศให้เผื่อไว้ก่อน ถ้าวันนี้ไม่มีมาเกิดเป็นเปรต บุญก็ไม่ได้หายไปไหน จะกลับมาสู่เราเอง และเราเองก็มีความปรารถนาที่จะช่วยญาติพี่น้องของเราให้พ้นไปจากความทุกข์ทรมานจากการเป็นเปรตด้วย เราต้องทำบุญให้ได้บุญก่อน เมื่อได้บุญแล้ว ก็อุทิศส่วนบุญของเราที่ได้นี้ไปให้ญาติพี่น้องของเราดังกล่าวแล้ว เพราะถ้าเขาต้องการส่วนบุญ เขาก็จะมารอรับส่วนบุญจากเรา เมื่อเขาได้ยินเรากล่าวคำอุทิศให้แก่ญาติพี่น้อง เขาซึ่งเป็นญาติพี่น้องของเราก็ยินดี จะกล่าวโมทนา สาธุ เสร็จแล้วสิ่งที่เขาปรารถนาก็จะบังเกิดเป็นของทิพย์ขึ้นมาทันที ผู้ที่จะมารับส่วนบุญได้นี้ จะต้องไปเกิดเป็นเปรตประเภทที่เรียกว่า ปรทัตตูปชีวิกเปรต[๒๖] เท่านั้น ที่อยู่ในฐานะที่รับได้ นอกนั้นอยู่ในฐานะที่รับไม่ได้ ทำบุญอุทิศไปให้อย่างไรก็ไม่ถึง ไม่ได้รับ ถ้าเรากรวดน้ำอุทิศส่วนบุญไปให้เปรตดังกล่าวแล้ว แต่เปรตนั้นไม่กล่าวโมทนาสาธุด้วย เขาก็ไม่ได้รับ คงอยู่เป็นเปรตต่อไป

ถ้าเราทำบุญแล้ว ไม่ได้กรวดน้ำ หรือลืมกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญไปให้ เปรตเหล่านั้นก็ไม่ได้รับส่วนบุญ คงอยู่เป็นเปรตเฝ้ารอรับส่วนบุญจากเราต่อไปอีก แต่บุญที่เราทำไว้แล้วนั้นไม่ได้หายไปไหน จะเป็นของเราแต่ผู้เดียวซึ่งจะได้รับผลของบุญนั้นตามลำดับเวลาของการให้ผลต่อไป

---

[๒๖] เป็นเปรตที่เลี้ยงชีวิตอยู่ได้โดยการอาศัยอาหารที่ผู้อื่นให้โดยการเซ่นไหว้ เป็นต้น เป็นเปรตจำพวกเดียวที่สามารถจะได้รับส่วนบุญกุศลที่ญาติทำบุญแล้วอุทิศไปให้ เปรตจำพวกนี้โดยมากอยู่ในบริเวณใกล้ๆ กับมนุษย์ เที่ยวไปสู่บ้านเรือนของญาติ โดยสำคัญว่ายังเป็นบ้านเรือนของตนอยู่ ไปคอยระวังอยู่ที่จะรับส่วนบุญ เมื่อญาติทำบุญแล้วอุทิศให้เปรตทั้งหลายนี้ก็จะได้อาหารทิพย์ หรือเสื้อผ้าทิพย์ สำเร็จตามความปรารถนา แล้วไปบังเกิดเป็นเทพ ก็จะพ้นทุกข์ไปจากการเป็นเปรตทันที

ผนวก ก.

เรื่องของนางอุบลวัณณาเถรี

สำหรับประวัติเรื่องราวความเป็นมาของนางอุบลวัณณาเถรีที่ถูกนันทมาณพข่มขืนกระทำชำเรานั้น มีกล่าวไว้ในประวัติของนางในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๓ และในธรรมบทอรรถกถาแสดงไว้ว่า

ในอดีตชาติหลายแสนกัปล่วงมาแล้ว สมัยพระปทุมุตตรสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้า องค์ที่ ๑๐ (ปัจจุบันนี้ พระพุทธเจ้าของเราคือพระสมณโคดมเป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ที่ ๒๕) นางได้นิมนต์พระปทุมุตตรพุทธเจ้าพร้อมด้วยเอกสาวกเสวยภัตตาหารที่บ้านของนาง นางได้เห็นนางภิกษุณีรูปหนึ่ง แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้ จึงตั้งจิตปรารถนา ขอให้แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้เช่นนั้นบ้าง ได้ถวายข้าวน้ำ และดอกบัวชื่อ อรุณะตั้งความปรารถนาเกิดมาชาติใดภพใดขอให้มีผิวกายดังดอกบัวนั้น

ครั้นนางตายไปแล้วก็ได้ไปเวียนว่ายตายเกิด เป็นมนุษย์บ้าง เทพธิดาชั้นดาวดึงส์บ้าง อยู่เป็นเวลานานอีกหลายแสนกัป

ต่อมา ถึงในศาสนาของพระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าองค์ที่ ๑๙ นางได้เกิดมาเป็นธิดาของเศรษฐีในกรุงพาราณสี ได้ถวาย

มหาทานแด่พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ด้วยดอกบัว ได้ปรารถนาให้มีผิวพรรณเหมือนดอกบัวเหล่านั้น

ครั้นมาถึงภัทรกัปนี้ ในสมัยแห่งพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ที่ ๒๔ ได้เกิดมาเป็นธิดาองค์ที่ ๒ ของพระเจ้ากิกี ราชาแห่งแคว้นกาสีในกรุงพาราณสี[๒๗] ผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า (พระนางเขมาเกิดเป็นธิดาองค์ที่ ๑) ได้ฟังพระธรรมของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วได้ขอบรรพชา แต่พระบิดาไม่ทรงอนุญาต นางจึงได้ประพฤติพรหมจรรย์อยู่ในพระราชวังพร้อมด้วยพี่น้อง รวม ๗ พระองค์ ด้วยกรรมดีที่นางได้ทำไว้นั้น เมื่อละสังขารแล้วได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ครั้นจุติจากดาวดึงส์ ก็มาเกิดในตระกูลใหญ่ในโลกมนุษย์ ได้ถวายผ้าอย่างดีมีสีเหลืองเนื้อเกลี้ยงแก่พระอรหันต์องค์หนึ่ง เมื่อนางตายไปแล้วก็ได้มาเกิดในตระกูลพราหมณ์ในอริฏฐบุรี เป็นธิดาของพราหมณ์ชื่อ ติริฏิวัจฉะ มีชื่อว่า อุมาทันตี มีสิริโฉมงดงามมาก

ต่อมาในช่วงพุทธทันดรที่ยังว่างจากพระพุทธเจ้า นางได้ไปเกิดในตระกูลหนึ่งในชนบทของเมืองสาวัตถี ที่ไม่ค่อยมีความอุดมสมบูรณ์มากนัก เป็นชาวนาปลูกข้าวสาลี วันหนึ่งขณะนางเดินไปสู่นา ระหว่างทางเห็นดอกบัวที่งามโสภาอยู่ในสระโบกขรณีข้างทาง จึงได้ลงไปเก็บดอกบัวนั้น พร้อมกับเก็บใบบัวมาเพื่อจะใส่ข้าวตอก ครั้นมาถึงนา จึงได้เด็ดรวงข้าวสาลีมาคั่วเป็นข้าวตอกได้ ๕๐๐ เมล็ด ขณะนั้นมีพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์หนึ่ง อยู่ที่เขาคันธมาทน์ ออกจากนิโรธสมาบัติผ่านมาสู่นาของนางกุมารี นางเห็นแล้วเกิดความเลื่อมใส ได้ถวายข้าวตอกจำนวน ๕๐๐ พร้อมดอกบัว ใส่ในบาตรของพระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วพระปัจเจกพุทธเจ้าก็ผ่านไป ครั้นแล้วนางกลับมาคิดว่า ดอกบัวนั้นคงไม่มีประโยชน์แก่พระปัจเจกพุทธเจ้า นางจึงตามไปขอดอกบัวกลับคืนมา แล้วนางก็กลับคิดทบทวน

---

[๒๗] พาราณสีเป็นเมืองหลวงของแคว้นกาสี

อีกครั้งว่า ท่านต้องมีความปรารถนาแน่จึงได้รับดอกบัวไป คิดได้เช่นนั้น นางจึงนำดอกบัวกลับไปถวายคืน และขอให้พระปัจเจกพุทธเจ้าอย่าตำหนินาง นางก็ตั้งความปรารถนาว่า หากนางไปเกิดในภพใดชาติใดก็ตาม ขอให้นางมีลูกมากเท่าเมล็ดข้าวตอกนั้น และขอให้ดอกบัวผุดขึ้นรองรับบาทของนางทุกๆ ก้าวด้วยเถิด

เมื่อนางละสังขารไปแล้วนางได้ไปเกิดอยู่ในดอกบัวที่สระโบกขรณีแห่งหนึ่ง ทุกเวลาเช้านางจะลงไปอาบน้ำชำระกายในสระนั้นเป็นประจำ ริมสระโบกขรณีมีอาศรมของฤาษีผู้ใจบุญพำนักอยู่ พระฤาษีเห็นดอกบัวทั้งหลายกลีบคลี่บานส่งกลิ่นหอมอบอวลไปทั่ว แต่มีดอกบัวดอกหนึ่งใหญ่กว่าดอกอื่นๆ ไม่ยอมบาน ก็ลงไปจะเด็ดขึ้นมา พอมือจับที่ก้าน กลีบดอกบัวนั้นก็บานออก เห็นนางนั่งอยู่ในดอกบัว ฤาษีจึงนำนางมาเลี้ยงไว้ในอาศรม ให้นางนอนบนเกษรปทุมชาติ ด้วยอำนาจบุญที่นางได้สร้างมาแต่ชาติปางก่อน น้ำนมก็ไหลออกมาจากนิ้วมือพระฤาษีให้นางได้ดื่มกิน ครั้นนางเจริญเติบโตขึ้น ไม่ว่าจะเดินไปทางไหน ดอกบัวก็ผุดขึ้นมารองรับบาทาทุกๆ ก้าวที่ย่างไป ด้วยเหตุนี้พระฤาษีจึงตั้งชื่อให้นางว่านางปทุมวดี มีรูปร่างงดงามราวกับนางเทพอัปสรสวรรค์ วันหนึ่งมีนายพรานป่าผ่านมาเห็นนางเข้าจึงไปทูลให้พระเจ้ากรุงพาราณสีทราบ พระเจ้ากรุงพาราณสีจึงได้เสด็จมายังอาศรมของฤาษี และได้ขอนางปทุมวดีต่อพระฤาษี เพื่อนำไปเป็นอัครชายา พระฤาษีเห็นว่าเป็นถึงเจ้าเมืองกรุงพาราณสีก็ยินดียกนางให้ พระเจ้ากรุงพาราณสีก็พานางปทุมวดีสู่เมืองพาราณสี ตั้งให้เป็นอัครชายาใหญ่กว่านางสนมทั้งปวง พระองค์ทรงโปรดนางมาก ทำให้บรรดานางสนมทั้งหลายไม่พอใจนางปทุมวดี ครั้นเวลาล่วงเลยมานาน นางปทุมวดีก็ตั้งครรภ์ เหล่าสนมทั้งหลายต่างก็มีความอิจฉา จึงทูลแก่พระเจ้าพาราณสีว่า นางปทุมวดีเป็นยักษิณี มิได้เป็นมนุษย์สามัญธรรมดา เวลานางเดินไปไหนจะมีดอกบัวผุดขึ้นมารองรับบาทาซึ่งไม่เคยพบไม่เคยเห็นมาแต่ปางก่อนเลย ควรจะขับไล่นางให้ออกจาก

วังไปสู่ป่าเสีย พระเจ้าพาราณสีฟังแล้วก็ทรงนิ่งเฉยไม่ได้ตรัสว่ากระไร

ครั้นเวลาต่อมา เกิดมีโจรร้ายก่อความไม่สงบขึ้นในชนบท ซึ่งอยู่ชายแดนของเมืองพาราณสี พระองค์จึงได้ยกกองทัพออกไปปราบ นางสนมจำนวน ๕๐๐ ได้โอกาส จึงได้ไปจ้างคนรับใช้ของนางปทุมวดีบอกว่า นางปทุมวดีคลอดบุตรออกมาเมื่อใด ให้นำบุตรของนางทั้งหมดไปซ่อนไว้ที่อื่นเสีย แล้วให้นำเอาท่อนไม้มาคลุกกับโลหิตไปวางไว้ข้างตัวของนางแทน

เมื่อถึงเวลาที่นางปทุมวดีคลอดบุตร นางก็หมดสติไม่รู้สึกตัว ให้กำเนิดพระราชกุมารคือองค์พระโพธิสัตว์เจ้าและบังเกิดเป็นพระราชกุมารโดยสังเสทชะกำเนิด อาศัยเกิดจากโลหิตที่นางคลอดพระราชกุมารพระโพธิสัตว์ ตามมาอีกจำนวน ๔๙๙ พระองค์ จึงเป็นพระราชกุมาร ๕๐๐ พระองค์ เหล่านางคนรับใช้ทั้งหลาย เห็นนางปทุมวดีหมดสติไป จึงไปบอกให้นางสนมทั้ง ๕๐๐ นางทราบ ได้มารับเอาพระราชกุมารไปนางละพระองค์ นำไปใส่ไว้ในผอบครบทั้ง ๕๐๐ พระองค์ แล้วนางรับใช้ทั้งหลายก็นำท่อนไม้มาคลุกโลหิตแล้วนำไปวางไว้ข้างตัวนาง ครั้นนางปทุมวดีได้สติฟื้นขึ้นมา จึงได้ถามคนรับใช้ว่า พระราชกุมารของเราอยู่ที่ไหน คนรับใช้จึงนำเอาท่อนไม้มาให้นางดูและบอกว่า นี่แหละเป็นพระราชกุมารของพระแม่เจ้า นางปทุมวดีเห็นเป็นท่อนไม้ก็ทำให้เกิดความเสียใจ สั่งให้ผ่าท่อนไม้นั้นนำไปใส่ในกองไฟ

ฝ่ายพระเจ้าพาราณสี ได้ปราบข้าศึกเรียบร้อยแล้ว ก็ยกกองทัพกลับมาตั้งพลับพลาอยู่นอกเมือง รอหาฤกษ์งามยามดีที่จะเสด็จเข้าสู่พระนคร ขณะนั้นเองเป็นโอกาสให้บรรดานางสนมทั้ง ๕๐๐ นางพากันออกไปเฝ้าพระเจ้ากรุงพาราณสี กราบทูลเรื่องที่นางปทุมวดีได้คลอดพระราชกุมารออกมาเป็นท่อนไม้ ทำให้ไม่เป็นมงคลแก่พระองค์และบ้านเมือง พระเจ้าพาราณสีฟังแล้วเชื่อว่าเป็นความจริง จึงสั่งให้ขับนางออกไปให้พ้นจากพระนคร นางก็ต้องออกเดินทางไปอย่างไร้จุดหมาย

แต่เพียงผู้เดียว พร้อมด้วยความโศกเศร้าเสียใจเหมือนคนไร้สติ ดอกบัวที่เคยผุดขึ้นมารองรับบาทาของนางทุกย่างที่ก้าวเดินไปนั้นก็อันตรธานหายไป นางได้รับความทุกข์จนร่างกายซูบผอม หน้าตาก็ไม่ผ่องใสหมดสง่าราศี ความงามที่เคยมีก็หายไปหมดสิ้น ขณะนั้นมีหญิงวัยชราผู้หนึ่งผ่านมา เห็นนางปทุมวดีเดินอยู่ก็มีจิตเมตตาเกิดสงสารเหมือนกับนางปทุมวดีเป็นลูกของนางเอง จึงได้พานางปทุมวดีไปเลี้ยงไว้ที่บ้านของตน

นางสนม ๕๐๐ นางได้เข้าไปกราบทูลพระเจ้าพาราณสีว่า เหล่านางทั้งหลายได้บนต่อเทพยดาที่รักษามหานทีว่า ถ้าพระองค์เสด็จไปปราบข้าศึกได้ชัยชนะกลับมาแล้ว นางทั้งหมดจะลงเล่นคงคาถวาย พระเจ้าพาราณสีฟังแล้วก็ทรงเชื่อ จึงได้กำหนดวันที่จะลงสรงคงคาด้วย เมื่อถึงเวลาพระองค์ก็เสด็จลงสรงด้วย เหล่านางสนมทั้ง ๕๐๐ นาง ก็นำผอบที่ใส่พระราชกุมารปิดคลุมด้วยผ้าคนละผอบ รวม ๕๐๐ ผอบ ตามเสด็จลงไปเล่นน้ำดำผุดดำว่ายอย่างสนุกสนาน ครั้นได้โอกาสต่างก็ปล่อยผอบให้ลอยไปตามกระแสน้ำ น้ำก็พัดพาผอบทั้ง ๕๐๐ ไปติดอยู่ในข่ายที่ขึงกั้นไว้ ครั้นเสร็จสิ้นจากการสรงวารีแล้ว พนักงานก็เก็บข่ายพร้อมกับผอบทั้ง ๕๐๐ ที่ติดตาข่าย แล้วนำไปถวายพระเจ้าพาราณสี พระองค์ได้เปิดผอบดูก็เห็นพระราชกุมาร คือองค์พระโพธิสัตว์เจ้าที่มีรูปงามโสภายิ่งนัก *มาถึงตอนนี้ หลายท่านคงสงสัยว่า กุมารที่ถูกนำไปเก็บไว้ในผอบเป็นเวลานานเหตุใดจึงยังมีชีวิตอยู่ได้ ก็เพราะด้วยผลบุญในอดีตชาติรักษาพระราชกุมารทั้งหลายไว้ไม่ให้ตาย โดยมีน้ำนมไหลออกมาจากนิ้วพระหัตถ์ของพระราชกุมารทั้งหลาย เมื่อพระราชกุมารอมนิ้วมือ น้ำนมก็จะไหลออกมาให้ดูดดื่มเลี้ยงชีวิตอยู่ได้ตลอดมา*

ขณะที่พระเจ้าพาราณสีกำลังพิศดูพระราชกุมารนั้น พระเจ้าพาราณสีจะตัดสินพระทัยจะทำอย่างไรต่อไปกับพระราชกุมารนั้น ยังไม่มีใครบอกได้ จึงร้อนถึงท้าวสักกะเทวาธิราชเจ้า (พระอินทร์) จะต้องช่วยพระราชกุมารซึ่งเป็นผู้มีบุญเป็นปัจเจกพุทธเจ้า แต่ถูกเหล่าสนมอิจฉา

จึงต้องเสด็จลงมาจากเทวโลก แล้วเขียนหนังสือปิดไว้ในผอบว่า พระราชกุมารทั้งหลายนี้ เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าพาราณสีทั้งสิ้น แต่นางสนม ๕๐๐ อิจฉานางปทุมวดีจึงแกล้ง ขอพระเจ้าพาราณสีจงรู้ความจริงตามหนังสือนี้เถิด เมื่อพระเจ้าพาราณสีทอดพระเนตรเห็นพระราชกุมารและตัวอักษรหนังสือเหล่านั้นแล้ว ทรงอ่านดูก็รู้ว่าพระราชกุมารทั้งหมดเป็นพระราชโอรสของพระองค์เองจึงให้ยกพระราชกุมารออกมาจากผอบแล้วสั่งให้เทียมรถเสด็จเข้าสู่พระนครทันที พร้อมกับสั่งให้เหล่าอำมาตย์ป่าวประกาศ ออกติดตามหาตัวนางปทุมวดีกลับคืนสู่พระนคร ติดตามจนพบแล้วนำกลับคืนสู่พระนคร พร้อมกับให้ดำรงเป็นอัครชายาตามเดิม เมื่อนางปทุมวดีคืนที่มเหษีแล้ว ดอกบัวก็บังเกิดปรากฏผุดขึ้นมารองรับบาทาทุกย่างก้าวของนางอีกตามเดิม

ส่วนพระราชกุมารนั้น พระญาติทั้งหลายพร้อมกันถวายพระนามว่า มหาปทุมกุมาร พระกุมารทั้ง ๔๙๙ พระองค์นั้น เมื่อมีพระชนม์ได้ ๑๖ ปี ก็พากันไปเล่นในสวนอุทยานและลงเล่นน้ำในสระโบกขรณี ขณะที่เล่นน้ำในสระโบกขรณีนั้น ได้เห็นดอกบัวทั้งหลายบ้างก็บาน บ้างก็โรยร่วงหล่นจากขั้วลงสู่ผิวน้ำ จึงได้พิจารณาและเห็นว่า แม้แต่ดอกบัวก็มีความแก่ชราทนอยู่ไม่ได้ ต้องร่วงโรยหล่นไป ชีวิตของมนุษย์เราก็คงเป็นเช่นนี้ หยั่งปัญญาลงสู่พระไตรลักษณ์ ก็เห็นประจักษ์แจ้งในร่างกายสังขารว่าสังขารทั้งหลายเป็นของไม่เที่ยง ทนอยู่ไม่ได้มีการเสื่อมสลายเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถบังคับให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ เป็นทุกข์เป็นอนัตตา แล้วพระกุมารทั้งหมดต่างก็ได้ตรัสเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งสิ้น ต่างก็มีจิตปรารถนาที่จะไปปฏิบัติธรรมที่เขานันทมูลก์ ต่างก็พลันลอยขึ้นไปในอากาศตรงไปยังเขานันทมูลก์ตามปรารถนา อยู่ปฏิบัติธรรมที่นั่น ครั้นสิ้นอายุขัยก็ดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน

ฝ่ายนางปทุมวดี เมื่อพระราชกุมารจากไปแล้ว นางก็โศกเศร้าเสียใจเป็นอันมาก เมื่อทราบว่าบุตรของนางเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า จึง

ได้นำข้าวยาคูไปเพื่อถวายแก่บุตร แต่ได้เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ๘ องค์ จึงได้ระลึกถึงบุตรและได้ถวายข้าวยาคูนั้นแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้น ครั้นนางละสังขารจากชาตินั้นแล้ว ได้ไปบังเกิดในสวนนันทวันบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เป็นเวลาช้านานจนสิ้นอายุขัย

ครั้นล่วงมาถึงสมัยพระพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ ๒๕ นางได้จุติจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มาปฏิสนธิในสกุลเศรษฐีมีทรัพย์มากในกรุงสาวัตถี ชื่อว่า นางอุบลวัณณากุมารี เพราะนางมีผิวพรรณงามเหมือนสีกลีบดอกบัวซึ่งมีสีเขียว นางเป็นหญิงที่น่าปรารถนายิ่งนักด้วยสิริ คือรูปสมบัติและโภคสมบัติ บุตรเศรษฐีทั้งหลายและบริวารของตนจำนวนมากต่างปรารถนาที่จะได้นางไปเป็นคู่ครอง ครั้นนางเจริญเติบโตเป็นสาว ต่างก็ได้ส่งคนมาสู่ขอนางกับเศรษฐีผู้เป็นบิดา จนบิดาเองหาทางออกไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะให้ใครดี จึงเรียกนางมาพบปรึกษากันแล้ว นางขอออกบวชเป็นภิกษุณี จึงได้ไปบวชที่สำนักนางภิกษุณี นางบวชได้ไม่ถึงครึ่งเดือน ก็บรรลุสำเร็จเป็นพระอรหันต์ พร้อมปฏิสัมภิทา ๔[๒๘] และอภิญญา ๖[๒๙] วิโมกข์ ๘[๓๐] ละกิเลสอาสวะได้ นางมีความชำนาญในอภิญญาทั้งหลาย จนได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เลิศในทางมีฤทธิ์

---

[๒๘] หมายถึงมีปัญญาแตกฉาน ๔ อย่าง คือ (๑) อัตถปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในอรรถ คือความเข้าใจอธิบายอรรถแห่งภาษิตย่อให้พิศดาร (๒) ธัมมะปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในธรรม (๓) นิรุตติปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในเรื่องของภาษา (๔) ปฏิภาณปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในปฏิภาณไหวพริบ

[๒๙] หมายถึงความรู้ยิ่งขั้นสูงมี ๖ อย่าง คือ (๑) อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้ (๒) ทิพพโสต หูทิพย์ สามารถฟังเสียงจากที่ไกลๆ ได้ (๓) เจโตปริยญาณ ญาณที่ให้ทายใจคนอื่นได้ (๔) ปุพเพ-นิวาสานุสติ ทำให้ระลึกชาติก่อนที่เคยเกิดมาแล้วได้ (๕) ทิพพจักขุ หรือจุตูปปาตญาณ ตาทิพย์ สามารถเห็นเหตุการณ์ไกลๆ ที่ไปไม่ถึงได้ และรู้จุติ ปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลาย (๖) อาสวักขยญาณ ญาณที่ทำให้อาสวะสิ้นไป

[๓๐] พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ หน้า ๗๕ วิโมกข์ ๘ ประการ คือ ๑. บุคคลมีรูป เห็นรูปทั้งหลาย (**มีรูป** หมายถึง ได้รูปญาณโดยเจริญกสิณที่กำหนดวัตถุในกายของตน เช่น สีผม **เห็นรูปทั้งหลาย** หมายถึง เห็นรูปญาณ ๔) ๒. บุคคลมีความกำหนดหมายในสิ่งไม่มีรูป เห็นรูปทั้งหลายภายนอก (เห็นรูปทั้งหลายภายนอก หมายถึง เห็นรูปทั้งหลายมีนิลกสิณ เป็นต้น)

สามารถยกมหาสมุทรทั้ง ๔ และยกแผ่นดินมาย่อวางไว้ที่ฝ่ามือ แล้วใช้ฝ่ามืออีกข้างปิดครอบจักรวาล บันดาลหยาดฝนสีต่างๆ ให้ตกลงมาได้

ต่อมานางจึงได้เที่ยวจาริกไปตามชนบท และในป่าอันเป็นที่สงบ ในป่านั้นมีชาวบ้านผู้ใจบุญได้สร้างกระท่อมขึ้นและได้ตั้งเตียงกั้นม่านไว้สำหรับพระเถรีที่จะมาหาความวิเวกด้วย เวลานั้นพระพุทธเจ้ายังไม่ทรงห้ามการอยู่ป่าของพวกภิกษุณี พระเถรีได้เข้าไปพำนักในกระท่อมนั้น รุ่งเช้านางได้เดินทางเข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี

ฝ่ายนันทมาณพซึ่งเป็นญาติกับนางอุบลวัณณา เป็นลูกชายลุงของนาง มีความรักนางมาตั้งแต่นางยังไม่ได้บวช เมื่อรู้ว่านางได้มาพักอยู่ในกระท่อมดังกล่าว จึงได้ไปยังกระท่อมนั้นก่อนที่นางจะกลับจากบิณฑบาต เข้าไปในกระท่อมนั้น แล้วเข้าไปซ่อนตัวอยู่ใต้เตียง เมื่อนางเถรีกลับมาจากบิณฑบาต ก็เข้าไปในกระท่อม โดยที่ไม่รู้ว่านันทมาณพมาซ่อนตัวอยู่ใต้เตียง นางก็ปิดประตูแล้วนั่งลงบนเตียง นันทมาณพก็ออกมาจากใต้เตียงเข้าปลุกปล้ำข่มขืนกระทำชำเราพระเถรีจนสำเร็จความใคร่ แต่นางเฉยๆ ไม่มีความรู้สึกอันใดเลย จิตของนางสงบนิ่งเหมือนกับไม่มีอะไรเกิดขึ้นกับนาง เปรียบเสมือนน้ำกลิ้งบนใบบอน ใบบอนหาเปียกน้ำไม่ จิตใจของนางก็เช่นกัน หาเปรอะเปื้อนด้วยกามตัณหาไม่ แล้วนันทมาณพก็ออกจากกระท่อมหนีไป แต่เขาไปได้ไม่กี่ก้าวก็ถูกแผ่นดินสูบอยู่ตรงนั้น แล้วไปบังเกิดในอเวจีมหานรกตลอดมาจนบัดนี้

ที่ยกเรื่องนี้ขึ้นมากล่าว เพื่อให้เห็นว่า ชีวิตของนางได้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏมาก่อนแล้วไม่รู้กี่แสนต่อกี่แสนกัป แต่มาเริ่มกล่าวถึงนางตอนที่นางมาเกิดในสมัยของพระพุทธเจ้ามีนามว่า พระปทุมุตตรสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ ๑๐ นางได้ทำบุญรักษาศีล ปฏิบัติธรรมมาตลอด ไม่รู้กี่แสนต่อกี่แสนกัป และได้เวียนว่ายตายเกิดในสุคติ ในมนุษยโลกบ้าง สวรรค์ชั้นดาวดึงส์บ้าง นางได้เกิดมาพบพระพุทธเจ้าถึง ๓ พระองค์ด้วยกัน ทั้งได้ถวายภัตตาหารแก่พระ

พุทธเจ้า และสาวกของพระพุทธเจ้าอีกด้วย ก็ยังไม่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ในชาตินั้นๆ จนกระทั่งได้มาเกิดในสมัยของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ คือ องค์ที่ ๒๕ นางจึงได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน

จากเรื่องนี้จะเห็นว่า คนเราไม่ใช่ว่าทำบุญรักษาศีล ปฏิบัติธรรม เพียงชั่วไม่กี่ชาติแล้วจะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์นั้น เป็นการเข้าใจผิด ผู้ที่จะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้นั้นจะต้องทำบุญรักษาศีลปฏิบัติธรรมมา ก่อน ได้สร้างสมบารมีมาก่อนเป็นแสนๆ กัปทีเดียว กระทำให้มีบารมีแก่ กล้าเสียก่อน จึงจะมีโอกาสถึงมรรค ผล นิพพานได้ เหมือนกับนางอุบล-วัณณาเถรี ที่ได้ปฏิบัติมาแต่อดีตชาติเป็นแสนๆ กัปมาแล้ว จึงขอยกมา ให้เป็นตัวอย่างเพื่อที่จะให้เข้าใจได้ถูกต้อง จะได้มีความพยายาม ความ อดทนในการปฏิบัติ เพื่อสร้างสมบารมีให้แก่กล้าเอาไว้ก่อน ถ้าเราไม่รู้ ว่าอดีตชาติเราสร้างมาบ้างแล้วหรือไม่ ก็ให้เริ่มปฏิบัติเสียแต่ชาตินี้เวลานี้ อย่างน้อยก็จะได้ใช้เวลาน้อยลงไปได้ ๑ ชาติ

มีผู้ถามว่า ที่ว่าได้อภิญญา ๖ นั้น เป็นอย่างไร? จะขอกล่าวย่อๆ ให้พอเข้าใจได้ดังนี้ เรื่องอภิญญานี้ ถ้าผู้ที่เรียนพระอภิธรรมมาแล้ว ก็ จะรู้และเข้าใจได้ดี มีกล่าวไว้ในปริจเฉทที่ ๔ เรื่อง อภิญญาวิถี และปริจ-เฉทที่ ๙ เรื่อง อภิญญา[๓๑]

คำว่า อภิญญา แปลว่า รู้ยิ่ง หรือรู้เป็นพิเศษ หมายความว่า เป็น จิตที่มีความรู้อันยิ่งใหญ่เป็นพิเศษจนมีอำนาจสามารถที่จะบันดาลให้เกิด สิ่งที่ตนปรารถนานั้นได้ ซึ่งจะต้องใช้ รูปาวจรปัญจมฌานกิริยา หรือ รูปาวจรปัญจมฌานกุศล ที่ได้มาจากการเพ่งกสิณ เป็นบาทให้เกิดอภิญญา จิต ดังนั้นอภิญญาจิตนี้จึงมีได้แต่ในภูมิที่มีขันธ์ ๕ เพราะต้องทำอภิญญา ด้วยรูปฌาน

อภิญญาที่ต้องอาศัยรูปาวจรปัญจมฌานจิตเป็นบาทให้เกิดอภิญญา

---

[๓๑] คู่มือการศึกษาพระอภิธรรม ขุนสรรพกิจโกศล (โกวิท ปัทมสุนทร)

นั้นมี ๕ ประการด้วยกัน คือ

๑. อิทธิวิธิ แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้

๒. ทิพพโสต คือหูทิพย์เหมือนเทวดาและพรหม สามารถฟังเสียงที่ไกลๆ ได้

๓. เจโตปริยญาณ ญาณที่ให้ทายใจ หรือรู้จิตใจของคนอื่นได้

๔. ปุพเพนิวาสานุสติ ทำให้ระลึกชาติก่อนที่เคยเกิดมาแล้วได้

๕. ทิพพจักขุ หรือจุตูปปาตญาณ คือตาทิพย์ สามารถเห็นเหตุการณ์ไกลๆ ที่ไปไม่ถึงได้ และรู้จุติ ปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลาย

ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ นี้ เป็นโลกียอภิญญา ที่ต้องอาศัยรูปาวจรปัญจมฌานเป็นบาทให้เกิดอภิญญา แต่ถ้ากล่าวว่า อภิญญา ๖ ก็เพิ่มโลกุตตรอภิญญาเข้าไปเป็นข้อที่ ๖

๖. อาสวักขยญาณญาณที่ทำให้อาสวะสิ้นไปเป็นโลกุตตรอภิญญา เป็นอภิญญาที่ไม่ต้องอาศัยรูปาวจรปัญจมฌานเป็นบาท

ผู้ที่ทำอภิญญาได้นี้ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ต้องได้ฌานสมาบัติ ๘ คือได้ทั้งรูปฌานสมาบัติ ๔ และอรูปฌานสมาบัติ ๔

๒. ต้องได้มีการฝึกฝนอบรม เป็นพิเศษอีก ๑๔ นัย เช่น เข้าฌานตามลำดับกสิณ เข้าฌานย้อนกสิณ เข้าฌานใดฌานหนึ่งตามลำดับกสิณและย้อนกสิณ เข้าตามลำดับฌาน เริ่มจากปฐมฌาน ทุติฌาน ตติยฌานเรื่อยไปจนถึงเนวสัญญานาสัญญาฯ เป็นต้น เพื่อให้ได้อภิญญา และต้องเข้าออกได้คล่องแคล่วว่องไวในกระบวนการอบรมทั้ง ๑๔ นัยนั้นด้วย ขั้นต่อไป การปฏิบัติ เมื่อได้ฌานสมาบัติ ๘ แล้ว ปรารถนาจะทำอภิญญาอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องเข้ารูปาวจรปัญจมฌานก่อน เพื่อเป็นบาทให้จิตมีกำลังกล้าแข็ง ออกจากรูปาวจรปัญจมฌานแล้ว จึงอธิษฐานตั้งความปรารถนาที่ตนประสงค์ให้เกิดอภิญญา เพื่อแสดงฤทธิ์[๓๒] อย่างนั้นๆ (เช่น

[๓๒] หมายถึง ความสำเร็จ

ปฐวีกสิณ ทำให้เกิดความแข็งในอากาศหรือในน้ำ จนยืน เดิน นั่ง นอนในอากาศ หรือในน้ำได้ เนรมิตย่น หรือขยายระยะทางให้ใกล้ให้ไกลได้ฯ เป็นต้น) อธิษฐานแล้วก็เข้ารูปาวจรปัญจมฌานอีก เพื่อเป็นบาทให้เกิดอภิญญา ลำดับนั้นอภิญญาจิตก็จะเกิดและสำแดงฤทธิ์ได้ตามประสงค์จนสุดกำลังแห่งอภิญญา ถ้าอภิญญาจิตยังไม่เกิด ก็ให้ตั้งต้นเข้ารูปา-วจรปัญจมฌานใหม่ ทำการอธิษฐานอีก แล้วเข้ารูปาวจรปัญจมฌานเพื่อเป็นบาทให้เกิดอภิญญา ทำอย่างนี้เรื่อยไปจนกว่าอภิญญาจะเกิด ด้วยเหตุนี้เองจึงกล่าวว่า มีรูปาวจรเป็นที่สุด คือต้องอาศัยรูปาวจร-ปัญจมฌานจึงจะเกิดอภิญญาได้

เรื่องของพระโมคคัลลานะ

พระโมคคัลลานะซึ่งเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า เกิดที่หมู่บ้านโกลิตคาม ไม่ไกลจากเมืองราชคฤห์มากนัก เป็นบุตรของพราหมณ์ นายบ้านแห่งนั้น มารดาชื่อนางโมคคัลลีพราหมณี เดิมเรียกชื่อว่าโกลิตะตามโคตรแห่งบิดา ต่อมาได้ชื่อว่า โมคคัลลานะ เพราะเป็นบุตรของนางพราหมณีโมคคัลลี

โมคคัลลานะเป็นเพื่อนสนิทรักใคร่กันกับอุปติสสะ (พระสารีบุตร) มาตั้งแต่เด็ก ซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ตระกูลทั้งสองต่างก็มั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์ มีบริวารเท่าๆ กัน มีความคุ้นเคยกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว แม้จะไปเที่ยวหรือไปทำธุระอะไรที่ใด ก็มักจะพากันไปด้วยกันเสมอๆ และชอบพากันไปเที่ยวดูมหรสพในกรุงราชคฤห์ด้วยกันเป็นประจำ ขณะกำลังชมดูอยู่นั้นถ้าเกิดความสนุกร่าเริงใจในเวลาถึงบทสนุก ก็จะให้รางวัลนักแสดงด้วย เมื่อถึงบทเศร้าก็เกิดความสลดใจ วันหนึ่งทั้งสองสหายก็ชวนกันไปดูมหรสพเหมือนวันก่อนๆ ขณะที่ดูมหรสพ

อยู่นั้น อุปติสสะได้ปรารภกับโกลิตะว่า ที่เราพากันมาดูมหรสพทุกวันนั้นหามีสารประโยชน์อันใดต่อชีวิตไม่ มีแต่เพิ่มกิเลสให้หลงอยู่ในกามคุณมากขึ้น ชีวิตของมนุษย์เรามีอยู่เพียงเท่านี้หรือ คนที่แสดงอยู่นั้นจะมีชีวิตอยู่ได้ก็ไม่ถึงร้อยปี จะต้องตายล่วงลับจากกันไปหมดไม่มีเหลือ ควรที่จะใช้เวลาเหล่านี้ไปแสวงหาความจริงของชีวิต หาธรรมที่จะนำไปให้พ้นจากทุกข์จะดีกว่า จึงคิดที่จะบวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรม[๓๓] ในวันนั้นการดูมหรสพของทั้งสองคนไม่เกิดความสนุกสนานร่าเริงใจแต่อย่างใด

เมื่อทั้งสองคนมีความคิดตรงกันอย่างนั้น ต่อมาทั้งสองคนพร้อมด้วยบริวารของตนได้พากันไปบวชเป็นลูกศิษย์อยู่ในสำนักของสัญชัยปริพาชก ได้เล่าเรียนศึกษาในลัทธิสมัยภายนอกพุทธศาสนาของอาจารย์สัญชัยจนหมดสิ้น ก็ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ท่านอาจารย์จึงให้เป็นผู้ช่วยสั่งสอนศิษย์คนอื่นในสำนักนั้นต่อไป แต่ทั้งสองยังไม่พอใจกับความรู้เพียงเท่านั้น ไม่ขออยู่ต่อ ต้องการที่จะออกแสวงหาโมกขธรรม คือธรรมที่หลุดพ้นจากกิเลสต่างๆ ต่อไปอีก โดยแยกกันไปคนละทิศและได้ตกลงกันว่า ถ้าใครได้พบโมกขธรรมก่อน ขอได้กลับมาบอกให้ทราบแก่กันด้วย

จนกระทั่งวันหนึ่ง อุปติสสะ (สารีบุตร) ได้พบกับพระอัสสชิเถระระหว่างทาง ขณะที่ท่านออกบิณฑบาตในเมืองราชคฤห์ เห็นลักษณะท่าทางการสำรวม การเดินก็ดี การครองผ้าไตรจีวรก็ดี มีสง่าราศี เกิดความเลื่อมใสในจริยาวัตรของท่าน จึงได้เดินติดตามท่านไปจนถึงใต้ต้นไม้ที่พระอัสสชิเข้าไปจะฉันอาหาร สารีบุตรเห็นเช่นนั้นก็ได้เข้าจัดปัดกวาดปูลาดซึ่งอาสนะ จัดน้ำใช้และน้ำดื่มให้

ครั้นพระอัสสชิฉันเสร็จแล้ว สารีบุตรจึงได้สนทนาถามว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ใครเป็นอาจารย์ของท่าน ท่านบวชอยู่สำนักใด มีจริยาวัตรน่าเลื่อมใสยิ่งนัก พร้อมกับขอร้องให้แสดงธรรมให้ฟังด้วย พระอัสสชิ

---

๓๓ ธรรมที่จะนำสัตว์ให้หลุดพ้นจากกิเลส

จึงตอบว่า ครูของเราคือ องค์พระพุทธเจ้า มีพระนามว่า อะระหัง เป็นผู้ทำลายซึ่งกิเลสทั้งหลายให้ขาดไปจากสันดาน เป็นผู้ตรัสรู้เองด้วยปัญญา มีพระนามชื่อว่า สัมมาสัมพุทโธ ท่านทรงแสดงพระธรรมเทศนาเพราะในเบื้องต้นได้แก่ ศีลข้อปฏิบัติ เจตนาวิรัติ ไม่ทำบาปด้วยกายและวาจา ทรงตรัสเทศนาเพราะในท่ามกลาง ได้แก่สมาธิ คือเจริญพระกรรมฐาน ได้ปฐมฌานเป็นต้น ระงับอกุศลพ้นจากนิวรณ์ทั้ง ๕ พระองค์ทรงตรัสเทศนาเพราะในเบื้องปลาย ได้แก่ วิปัสสนาปัญญาทั้ง ๑๐ มีสัมมสมนญาณเป็นต้น

เมื่อพระอัสสชิแสดงตนเป็นพุทธสาวกดังนี้ สารีบุตรก็โสมนัสหรรษา จึงอาราธนาให้พระอัสสชิแสดงธรรมเทศนา พระอัสสชิกล่าวว่า เราเป็นภิกษุใหม่แสดงได้แต่เพียงย่อๆ เท่านั้น จึงได้แสดงธรรมมีใจความย่อๆ ว่า ***"ธรรมทั้งหลายใดๆ ย่อมไหลมาแต่เหตุให้บังเกิดขึ้น"*** แล้วอธิบายว่า ตัณหาเป็นตัวเหตุให้เกิดผล คือกองทุกข์ เมื่อตัดตัณหานี้ได้แล้วกองทุกข์ก็ไม่มี เมื่อพระอัสสชิแสดงธรรมย่อๆ เพียงแค่คาถาเดียวจบลง สารีบุตรฟังแล้วก็พิจารณาปลงปัญญาลงสู่พระไตรลักษณ์ญาณ เห็นสังขารเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมสำเร็จพระโสดาปัตติผล เป็นอริยบุคคลในพระศาสนา แล้วถามพระอัสสชิว่า พระศาสดาของเรานั้นอยู่ในประเทศใด เมืองใด พระอัสสชิบอกว่า พระศาสดาของเรานั้นอยู่ที่วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ สารีบุตรจึงกล่าวว่า นิมนต์ท่านไปก่อนเถิด ข้าพเจ้าจะกลับไปบอกกับสหาย (โมคคัลลานะ) ก่อน แล้วจะพากันไปเฝ้าพระศาสดาภายหลัง

สารีบุตรกล่าวเสร็จก็ลาพระอัสสชิผู้เป็นอาจารย์ไป ได้ตรงไปที่สำนักของโมคคัลลานะได้บอกข่าวให้ทราบ พร้อมกับได้แสดงธรรมเทศนาตามที่ได้ฟังมาให้โมคคัลลานะฟัง ครั้นจบเทศนา โมคคัลลานะก็ได้สำเร็จพระโสดาปัตติผลเป็นอริยบุคคล

ต่อมาทั้งสองพากันไปสู่สำนักอาจารย์สัญชัย ได้ชักชวนให้ไป

เฝ้าพระศาสดาด้วย แต่สัญชัยไม่ไป ถือว่าตัวเองเป็นใหญ่อยู่แล้ว สารีบุตรและโมคคัลลานะพร้อมด้วยบริวารของตน ได้ลาอาจารย์สัญชัย แล้วพากันไปเฝ้าพระบรมศาสดาที่วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ ได้ขออุปสมบท พระองค์ก็ทรงอนุญาตให้เป็นภิกษุด้วยวิธี **เอหิภิกขุอุปสัมปทา**[๓๔] ทั้งสองคน ครั้นบวชแล้ว ภิกษุทั้งหลายพากันเรียกท่านทั้งสองว่า **สารีบุตร** และ **โมคคัลลานะ**

โมคคัลลานะบวชได้ ๗ วัน ก็ได้บรรลุอรหัตตผล ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์มาก มักจะท่องเที่ยวไปในนรกบ้าง สวรรค์บ้าง แล้วนำความกลับมาบอกให้มหาชนทราบว่า ญาติของตนไปเกิดที่ใด ต้องการอะไร ให้ทำบุญอย่างไรบ้าง เหตุที่ต้องไปเกิดในนรก หรือสวรรค์นั้นได้ทำกรรมอะไรไว้ในชาติปางก่อน ทำให้มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากขึ้น ต่างก็มาทำบุญถวายทานในสำนักของพระศาสดามากขึ้น ลาภสักการะก็เข้ามาสู่เป็นจำนวนมาก

ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้พวกเดียรถีย์ (นักบวชนอกศาสนา) เสื่อมลาภสักการะ ไม่มีใครเข้าไปถวายทานให้แก่พวกเขา ต่างก็พากันมาทำบุญถวายทานแก่พระบรมศาสดากันมาก พวกเดียรถีย์เชื่อว่า ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะพระโมคคัลลานะนั่นเองเป็นตัวต้นเหตุที่ทำให้พวกเขาเสื่อมลาภ จึงมีความโกรธแค้น ได้ว่าจ้างให้พวกโจรไปฆ่าพระโมคคัลลานะ พวกโจรก็ไปดักคอยอยู่ที่ประตูและหน้าต่างกุฏิจะลอบทำร้ายพระโมคคัลลานะขณะที่ออกมาจากกุฏิ แต่พระโมคคัลลานะรู้ด้วยญาณ จึงได้หนีออกมาทางช่องรูลูกกุญแจ วันนั้นทำร้ายไม่สำเร็จ ในวันต่อๆ มาพวกโจรก็ไม่ลดละพยายามติดตามอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะฆ่าให้ได้ พระโมคคัลลานะก็รู้ด้วยญาณทุกครั้ง จึงหนีเอาตัวรอดไปได้ด้วยฤทธิ์ของตนเป็นครั้งที่สอง

---

[๓๔] หมายถึง วิธีอุปสมบทที่พระพุทธเจ้าทรงบวชให้เอง ด้วยการเปล่งพระวาจาว่า "ท่านจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว ท่านจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด" วิธีนี้ทรงบวชให้แก่พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นบุคคลแรก

จนกระทั่งวันหนึ่งได้พิจารณาเห็นว่า ถึงแม้ว่าเราจะมีฤทธิ์มากสักเพียงใด จะรู้ล่วงหน้าก่อนและสามารถที่จะหลบหนีไปได้ทุกครั้งก็ตาม แต่แรงของฤทธิ์นี้ไม่สามารถที่จะสู้แรงของกรรมได้เลย วันหนึ่งก็คงหนีไม่พ้นแน่ เพราะกรรมเก่าที่ได้ทำเอาไว้ในอดีตชาตินั้นตามมาทัน หากเราชดใช้กรรมนี้ซึ่งเป็นกรรมสุดท้ายหมดแล้ว เมื่อละสังขารก็จะเข้าสู่นิพพานทันที

วันนั้นเป็นครั้งที่สาม ที่พวกโจรติดตามคอยดักทำร้าย พิจารณาแล้วจึงตัดสินใจให้พวกโจรจับไปโดยดีเพื่อชดใช้กรรมเก่าให้หมดไป พวกโจรได้ทุบตีจนกระดูกแตกละเอียดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย เข้าใจว่าตายแล้วจึงจับโยนทิ้งไว้หลังพุ่มไม้บริเวณนั้นเอง

พระโมคคัลลานะยังไม่ตาย ก็ได้ประสานอัตภาพเสียใหม่ด้วยอำนาจฤทธิ์ของตน แล้วเหาะไปทูลลาพระบรมศาสดาขอปรินิพพาน แล้วกลับมาปรินิพพานที่ตำบลกาฬศิลา แขวงมคธ พระศาสดาทรงจัดการฌาปนกิจศพให้ แล้วรับสั่งให้เก็บอัฐิธาตุ พร้อมกับสั่งให้สร้างสถูปใกล้ซุ้มประตูวัดเวฬุวันมหาวิหาร เมืองราชคฤห์ บรรจุอัฐิธาตุไว้

พวกโจรเมื่อฆ่าพระโมคคัลลานะแล้ว ก็ไปพูดต่อๆ กันไป จนมีข่าวเลื่องลือไปทั่วชมภูทวีป พระเจ้าอชาตศัตรูเมื่อได้ทราบข่าว ก็ให้สายลับออกสืบจับพวกโจรตามตลาดร้านค้า พวกโจรเหล่านั้นเมื่อได้รับเงินจากการว่าจ้างมาจากพวกเดียรถีย์แล้ว จึงพากันมานั่งดื่มสุราที่ร้านขายสุราในตลาดจนเมา พอเมาก็เกิดเถียงทะเลาะกัน ต่างคนต่างก็อวดอ้างความเก่งกล้าของตนว่าเป็นคนลงมือทุบตีทำร้ายพระโมคคัลลานะก่อนจนกระทั่งตาย สายลับที่สังเกตการณ์อยู่ได้ยินเช่นนั้น ก็จับพวกโจรเหล่านั้นไปมอบให้พระเจ้าอชาตศัตรู พระราชาได้ทำการสอบสวนพวกโจรเหล่านั้นแล้ว ครั้นทราบว่าพวกเดียรถีย์จ้างให้เขาฆ่า จึงสั่งให้จับพวกเดียรถีย์ทั้งหมดมาประหารชีวิต

พวกภิกษุทั้งหลายต่างก็สนทนากันในโรงธรรมว่า น่าสังเวชจริง

หนอ พระโมคคัลลานะมรณภาพไม่สมควรแก่ตนเลย

พระบรมศาสดาได้เสด็จเข้ามาตรัสถามถึงเรื่องที่สนทนากัน เมื่อทรงทราบเรื่องแล้วจึงตรัสว่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย พระโมคคัลลานะมรณภาพไม่สมควรแก่อัตภาพนี้เท่านั้น แต่ในอัตภาพก่อนสมควรแล้ว เพราะท่านได้ทำกรรมหนักเอาไว้ในอดีตชาติ แล้วตรัสบุพพกรรมของพระโมคคัลลานะว่า

เมื่ออดีตชาตินานมาแล้ว ท่านได้บังเกิดเป็นกุลบุตรอยู่ในเมืองพาราณสี ทำมาหากินเลี้ยงดูบิดามารดาซึ่งตาบอดทั้งสองข้าง อยู่ด้วยกันมาอย่างมีความสุข ครั้นเติบโตเป็นหนุ่ม บิดามารดาก็เป็นห่วงสงสารที่ท่านต้องออกทำมาหากิน และต้องรีบกลับมาปรนนิบัติรับใช้บิดามารดาอีก จึงจัดหาภรรยาให้ เพื่อจะได้แบ่งเบาภาระมาช่วยดูแลบิดามารดาแทน ในระหว่างที่ท่านออกทำงานนอกบ้าน เมื่อท่านมีภรรยาแล้ว ในตอนแรกๆ ภรรยาของท่านก็คอยปรนนิบัติดูแลบิดามารดาของท่านอย่างดี จึงอยู่กันอย่างมีความสุข

อีกหลายปีต่อมา ภรรยาของท่านรู้สึกเหนื่อยและเบื่อหน่าย เห็นว่าแต่ละวันไม่ได้ออกไปไหนเลย คอยแต่รับใช้ดูแลบิดามารดาของท่านอยู่อย่างนั้น หามีประโยชน์อย่างใดไม่ และก็ไม่ได้เป็นบิดามารดาของตนด้วย จึงดูแลไม่เหมือนเดิม บิดามารดาของท่านเห็นว่าไม่ดูแลรับใช้เหมือนก่อนๆ ทำให้อารมณ์ไม่ดี จึงบอกให้ท่านทราบ แต่ต่อหน้าท่านนางปฏิบัติรับใช้ดูแลอย่างดี ท่านเห็นว่านางยังปฏิบัติดูแลเหมือนเดิมทุกอย่าง ก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่นางกลับบอกให้สามีคือพระโมคคัลลานะว่า เดี๋ยวนี้บิดามารดาของท่านไม่เหมือนเมื่อก่อน เพราะยิ่งแก่ยิ่งเลอะเลือน มีอารมณ์หงุดหงิดง่าย หลงๆ ลืมๆ ทานข้าวแล้วก็บอกว่ายังไม่ได้ทาน เป็นต้น นางก็บอกว่าเบื่อไม่อยากจะอยู่แล้ว ท่านมีความรักและสงสารนางมาก เมื่อนางกล่าวเช่นนั้นอยู่บ่อยๆ ทุกวันๆ ก็หลงเชื่อคำยุยงของภรรยาจนเกินไป จึงคิดที่จะฆ่าบิดามารดาของตนเสีย

ต่อมาวันหนึ่ง ได้ใช้อุบายหลอกบิดามารดาของตนว่า จะพาไปเยี่ยมญาติที่อยู่แดนไกล จึงจัดให้ขึ้นเกวียนแล้วเดินทางพาเข้าไปในป่า เดินทางได้ระยะหนึ่งขณะที่อยู่ระหว่างทางก็บอกแก่บิดามารดาว่า แถวนี้มีโจรอยู่จำนวนมาก จะต้องเดินทางผ่านแดนของพวกโจรด้วย ท่านจะขอลงไปจากเกวียนเดินล่วงหน้าไปก่อนเพื่อคอยดูแลพวกโจรให้ ว่าแล้วก็ลงจากเกวียนเดินไปคอยอยู่เบื้องหน้า บิดามารดาตาบอดมืดมองอะไรไม่เห็นก็ขับเกวียนไปตามทางเกวียน ครั้นมาถึงที่ท่านคอยดักอยู่ ท่านก็ทำเสียงให้ดังเหมือนเสียงของพวกโจร แล้วใช้ไม้ทุบตีทั้งบิดาและมารดาจนบาดเจ็บได้รับทุกขเวทนา ขณะนั้นทั้งบิดาและมารดาเชื่อว่ามีโจรมาทำร้ายจริง มีความกลัวมาก แต่ก็เป็นห่วงท่านซึ่งเป็นบุตร จึงได้ร้องขึ้นด้วยความรักและความเป็นห่วงทั้งๆ ที่ได้รับบาดเจ็บอยู่ว่า ลูกเอ๋ย เจ้าจงหนีเอาตัวรอดไปเถิด พ่อแม่แก่แล้วถึงจะตายก็ไม่ว่า เมื่อท่านซึ่งเป็นบุตรได้ฟังบิดามารดากล่าวเช่นนั้น ก็มีความสังเวชสลดใจ จึงได้พาบิดามารดากลับบ้านไปเลี้ยงดูเหมือนดังก่อนมา เมื่อท่านตายไปแล้วก็ไปตกนรกทนทุกข์สิ้นกาลนาน ครั้นพ้นจากนรกแล้วมาเกิดในชาติใดๆ ก็ถูกเขาตีเกือบตายถึงร้อยชาติ ด้วยอำนาจของอกุศลกรรมที่เคยได้ทุบตีบิดามารดามาก่อนในอดีตชาติจนในที่สุดในชาตินี้ได้มาเกิดเป็นพระโมคคัลลานะ แม้ท่านจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้วก็ตาม เป็นอปราปริยเวทนียกรรม เป็นกรรมที่คอยติดตามหาโอกาสให้ผลในชาติที่ ๓ และชาติต่อๆ ไปอีกจนกว่าจะดับขันธ์เข้าสู่นิพพาน ดังนั้นจึงต้องถูกพวกโจรทั้งหลายพากันตีทำร้าย เมื่อหมดกรรมแล้วก็ดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพาน

สาธุชนทั้งหลาย มาถึงตรงนี้ ใคร่ขอเตือนสติท่านทั้งหลายว่า เราทุกคนเกิดมาแล้วอย่าได้ประมาทเลย จงปฏิบัติต่อพ่อแม่ ด้วยเหตุที่พระคุณของพ่อแม่มีมากมายมหาศาลเหลือเกินเหลือที่จะกล่าวได้ จะเอาทั้งแผ่นดิน ท้องฟ้า มหาสมุทร และเขาสุเมรุราช มารวมกันชั่งแล้วน้ำหนักก็ยังน้อยกว่าพระคุณของพ่อแม่มากนัก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

พิจารณาถึงพระคุณของมารดาซึ่งได้ละสังขารไปตั้งแต่พระองค์มีอายุได้เพียง ๗ วันเท่านั้น ยังไม่ทันได้ทดแทนสนองพระคุณของพระมารดาเลย จึงตรัสว่า *ไม่มีธรรมอันใดที่จะสมควรทดแทนสนองคุณพระมารดาได้ พระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎก สิ่งละสองหมื่นพันพระธรรมขันธ์ ทั้งสองปิฎกนี้ ก็ยังน้อยนักมิเทียบเท่ากับพระคุณของมารดาได้ ควรยกพระอภิธรรมปิฎกทั้งสี่หมื่นสองพันพระธรรมขันธ์ ซึ่งคุณของพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์นี้ยิ่งใหญ่สูงสุดลึกซึ้งเหลือล้นพ้นที่จะกำหนดได้เช่นกัน พอจะเทียบเท่ากับพระคุณของมารดาอันยิ่งใหญ่สูงสุดลึกซึ้งได้ประมาณปานนั้น*

ด้วยเหตุนี้เอง พระบรมศาสดาจึงเสด็จขึ้นไปประทับจำพรรษา (พรรษาที่ ๗) ยังดาวดึงส์เทวโลก ได้ประทับอยู่บนปัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ เพื่อที่จะตอบแทนคุณค่าน้ำนมของพุทธมารดา ตรัสเทศนาพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ภายในไตรมาส ภายใต้ต้นปาริฉัตรรุกขชาติอย่างสง่างาม จนพระพุทธมารดาได้บรรลุพระโสดาปัตติผล พร้อมกับเหล่าเทวดาทั้งหลายที่บรรลุมรรคผลตรัสรู้อีกถึง ๘๐ โกฏิด้วยกัน เสร็จแล้วพระพุทธองค์ก็เสด็จลงสู่โลกมนุษย์ ณ ประตูเมืองสังกัสสะนคร โดยมีเทวดาและมหาพรหมทั้งหลายลงมาส่งเสด็จ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันออกพรรษา ในครั้งนั้น มีฝูงมหาชนมากมายไปคอยต้อนรับ กระทำมหาบูชาเป็นการเอิกเกริกมโหฬาร พระศาสดาได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนามีผู้บรรลุธรรมเป็นจำนวนมาก มีการทำบุญตักบาตรคราวใหญ่แด่พระสงฆ์สืบต่อกันมา ที่เรียกกันว่า ***"ตักบาตรเทโวโรหณะ"*** หรือเรียกสั้นๆ ว่า ***"ตักบาตรเทโว"***

ในตำนานกล่าวไว้ว่า ก่อนที่จะเสด็จลงจากดาวดึงส์เทวโลกนั้น พระพุทธองค์สถิตอยู่เหนือยอดเขาพระสิเนรุราช ทอดพระเนตรเครื่องสักการบูชาแห่งเทพทั้งหมื่นโลกธาตุ และหมู่มนุษย์ที่เต็มไปทั่วจักรวาล เสด็จยืนที่หัวบันใดแก้วกระทำยมกปาฏิหาริย์อีกครั้งหนึ่ง แสดงพระโลกวิวรณปาฏิหาริย์บันดาลเปิดโลกให้สว่างแลเห็นกันได้ตลอดทั่วจักรวาล

ทั้งพรหมโลก เทวโลก มนุษยโลก ตลอดไปจนถึงอเวจีมหานรก สัตว์ที่ถูกขังถูกจองจำก็หลุดจากการขังและจองจำ เพลิงในนรกก็ดับ อเวจีมหานรกที่มืดมิดตลอดกาลก็สว่างไสวมองเห็นกันได้ถึงมนุษย์สวรรค์และพรหม สัตว์นรกที่ถูกทรมานด้วยการต่างๆ ก็หยุดถูกการทรมาน เปรตที่อยากข้าวอยากน้ำก็หายอยาก เพราะพระพุทธานุภาพบันดาล ฝูงสัตว์ทั้งหลายต่างก็มีความเมตตาสงสารกันต่างก็พากันกระทำการสักการบูชาพระพุทธองค์ จึงพากันเรียกวันนี้ว่า ***“วันพระเจ้าเปิดโลก”***

นอกจากนี้แล้วยังเชื่อกันอีกว่า เมื่อพระพุทธเจ้าเปิดโลกให้สว่างและเห็นกันได้ตลอดทั่วจักรวาลแล้ว จึงพากันทำบุญตักบาตรอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้แก่สัตว์นรก และเปรตทั้งหลาย ที่บางคนคิดว่าสัตว์นรกและเปรตเหล่านั้น อาจจะเป็นพ่อแม่ญาติพี่น้องของตนในอดีตชาติที่ยังรับกรรมอยู่บ้างก็ได้ ซึ่งตามปกติแล้วทำบุญกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้สัตว์นรกเหล่านี้จะไม่ถึง ไม่ได้รับ เพราะในอบายภูมิดังเช่น สัตว์นรกนอกจากจะอยู่ห่างไกลมากแล้ว ยังต้องรับทุกข์ถูกทรมานอยู่ตลอดเวลาด้วยความเจ็บปวดแสนสาหัส เช่น คนที่ฆ่าคนตาย ฆ่าสัตว์สี่เท้า ฆ่าตัวตาย เมื่อตายแล้วก็จะไปเกิดเป็นสัตว์นรกอยู่ในสัญชีวนรก จะต้องถูกนายนิรยบาลประหารด้วยมีด ดาบ แหลน หลาว ถูกสับ ถูกฟัน ถูกแทง ถูกทิ่ม ถูกแล่เนื้อเถือหนังด้วยศาสตราวุธต่างๆ ออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยจนเหลือแต่โครงกระดูก สัตว์ก็ร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดจนตาย ตายแล้วมีลมเย็นๆ พัดมาถูกสัตว์ทำให้ฟื้นขึ้นมาเหมือนเดิม ด้วยอำนาจของอกุศลมองเห็นสัตว์ที่อยู่ด้วยกันเป็นศัตรูกันไปหมด รู้สึกโกรธแค้นมากอยากจะฆ่าให้ตาย จนอกุศลทำให้เล็บมือของสัตว์เหล่านั้นกลายเป็นมีดเป็นอาวุธอันแหลมคม แล้วเข้าต่อสู้ห้ำหั่นกันจนร่างแหลกเหลวขาดเป็นท่อนๆ แขนขาด ขาขาด คอขาดตายไป แล้วกลับฟื้นขึ้นมาอีก ก็ถูกนายนิรยบาลใช้อาวุธฟันแทง แล่เนื้อเถือหนังจนเหลือแต่โครงกระดูกก็ตายอีก แล้วก็ฟื้นขึ้นมาอีก จะเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา ไม่มีเวลาและ

โอกาสที่จะได้คิดได้นึกถึงเรื่องบุญกุศลใดๆ เลย จึงไม่ได้ยินเราอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้ เมื่อมาถึงวันนี้ซึ่งเป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงเปิดโลกให้มองเห็นกันได้ สัตว์นรกหรือเปรตเหล่านั้นก็หยุดจากการถูกทรมาน จึงมีเวลาและเป็นโอกาสที่ได้เห็นได้ยินเรากรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้ได้บ้าง ถ้าเขาโมทนาได้ก็จะโมทนาได้รับส่วนบุญกุศล อาจจะพ้นจากเวรกรรมที่ต้องถูกทรมานอยู่ได้บ้าง ดีกว่าที่ไม่ได้ทำเสียเลย เพราะถ้าหากเขาไม่ได้รับ บุญนั้นก็ไม่ได้หายไปไหน ยังเป็นบุญของเราอยู่

จบเรื่องเจ้ากรรมนายเวรเพียงเท่านี้ ขอความสุขสวัสดี ความเจริญในธรรม ความมีสติปัญญา จงบังเกิดมีแก่ท่านผู้อ่านทุกท่านเทอญ

“ธรรมใดๆ ก็ไร้ค่า ถ้าไม่มีการปฏิบัติ”

บรรณานุกรม

๑. ***พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕*** ราชบัณฑิตสถาน, (กรุงเทพ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ พ.ศ.๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๑)

๒. ***พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย*** พิมพ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ (๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕) (กรุงเทพ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๙)

๓. ***พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน*** สุชีพ ปุญญานุภาพ. (กรุงเทพ : มหามกุฏราชวิทยาลัย จัดพิมพ์ พ.ศ.๒๕๒๕)

๔. ***คู่มือการศึกษาพระอภิธรรม.*** ขุนสรรพกิจโกศล (โกวิท ปัทมะสุนทร). ชมรมผู้ใฝ่ในธรรม จัดพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗.

๕. ***พจนานุกรมพุทธศาสตร์.*** ฉบับประมวลธรรม พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (กรุงเทพ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๒)

ท่านสาธุชนผู้สนใจในธัมมะ ที่เคารพรัก

-ท่านตอบตัวท่านเองได้ไหมว่า ท่านกลัวความตายหรือไม่?

-ถ้าตายขณะที่กลัวความตาย จิตจะเศร้าหมอง ไปเกิดในที่ไม่ดี มีแต่ทุกข์

-บางคนเกิดมาอยู่ดีมีสุข บางคนก็ยากจนนั้น เป็นเพราะเหตุใด?

-ต้องเตรียมตัวอย่างไรเมื่อตายแล้วจะได้ไปเกิดในที่ดีมีความสุข?

-เราเลือกที่เกิดได้หรือไม่?

เรื่องเหล่านี้ท่านจะได้รู้ ได้เข้าใจ เพื่อนำไปปฏิบัติและเตรียมตัว เตรียมใจได้ถูกต้องแล้วท่านจะไม่กลัวต่อความตายอีกเลย เพราะท่านได้เตรียมตัว เตรียมเสบียง (บุญ) เอาไว้พร้อมแล้วที่จะเดินทาง (ตาย) ได้ทุกเวลา ในเล่มต่อไปเรื่อง

“เตรียมตัวตายอย่างมีสติ”

“สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ”

การให้ธัมมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ผู้มีจิตศรัทธาที่จะร่วมทำบุญธรรมทาน สร้างหนังสือธรรม

แจกเป็นธรรมทาน

ติดต่อ

กองทุนธัมมะเพื่อธรรมทาน (พ.ต.อ.ประยูร ดิษฐานพงศ์)

หรือ ถิระวดี ดิษฐานพงศ์ โทร ๐๒-๔๓๓๒๗๒๙, ๐๒–๔๒๔๖๗๓๖.

กองทุนธัมมะเพื่อธรรมทาน

กองทุนธัมมะเพื่อธรรมทานนี้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นทุนพิมพ์หนังสือธรรมแจกเป็นทานแก่บุคคลทั่วไป มีวัตถุประสงค์

– เพื่อเผยแผ่ธรรมให้กว้างไกลออกไป
– เพื่อธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และคำสอนของพระพุทธเจ้าให้ตั้งมั่นคงอยู่กาลนานต่อไปอีก จนกว่าพระพุทธศาสนานี้จะสิ้นไป
– เพื่อเสริมปัญญาบารมี เพิ่มพูนดวงตาธรรมให้สว่างไสวยิ่งๆ ขึ้นไป และ
– เพื่อให้มีความรู้ถูกเข้าใจถูกตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ตามแนวในพระไตรปิฎก

ท่านผู้มีจิตกุศล ต้องการร่วมอนุโมทนาตั้งกองทุนธัมมะเพื่อธรรมทานนี้ ติดต่อได้ที่

พ.ต.อ. ประยูร ดิษฐานพงศ์ หรือ น.ส.ถิระวดี ดิษฐานพงศ์

๑๒๖๕ ซอยจรัญฯ ๗๕ ถนนจรัญสนิทวงศ์ บางพลัด กทม. ๑๐๗๐๐

โทร. ๐-๒๔๓๓-๒๗๒๙, ๐-๒๔๒๔-๖๗๓๖, ๐-๖๗๖๘-๔๘๙๕

ธนาณัติสั่งจ่าย ปท.บางอ้อ และโปรดแจ้งที่อยู่ของท่านให้ชัดเจนเพื่อสะดวกในการส่งหนังสือมาให้

“สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ”
การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ผู้บริจาคเข้ากองทุนธรรมะเพื่อธรรมทาน

คุณวินัย–คุณวรนุช เฉลิมชัยวัฒน์ กับคณะ ๑๔,๐๐๐. บาท

คุณยายประเจียด จันทโรภาส และครอบครัว

(อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่) ๑๐,๐๘๗. บาท

คุณกอบเกียรติ–คุณภคนา กิติคุณ และครอบครัว ๒,๐๐๐. บาท

พล.ต.ต.ปิติ–คุณจามรี เหรียญอัมพร และครอบครัว ๑,๐๐๐. บาท

คุณกมลรัตน์ โคสิตวุทธิ และครอบครัว ๑,๐๐๐. บาท

คุณวิศาล ว่องวราวาณิชย์ และครอบครัว ๑,๐๐๐. บาท

คุณถิระวดี ดิษฐานพงศ์ ๕๐๐. บาท

ผู้ร่วมบริจาคสร้างหนังสือเล่มนี้

รายละ ๑๐,๐๐๐. บาท

คุณบุญยงค์–คุณวัชรี กมลเลิศวรา และครอบครัว

คุณวินัย–คุณวรนุช–คุณลาวัณย์–คุณวสันต์ เฉลิมชัยวัฒน์ และครอบครัว

รายละ ๙,๐๐๐. บาท

พล.ท.เขษม–คุณเตือนจิต ไกรสรรณ์ และครอบครัว

รายละ ๕,๐๐๐.บาท

คุณวิเทศ–คุณยุพา สิริวัฒนเกตุ และครอบครัว

คุณกิตติ–คุณวงเดือน พงศ์ศรี และครอบครัว

ครอบครัวคุณแม่หมุยเกียว แซ่ลิ้ม(คุณเอกสุกิจ–คุณศุภรัสมี–ด.ญ.ปรียาพร–ด.ญ.อรุณวิดา–ด.ญ.ศศิวรรณ–ด.ญ.ณัฐวรรณ เอกอัครวิจิตร)

รายละ ๓,๐๐๐.บาท

คุณสมชาย-คุณวนิดา-คุณพิเศษ-คุณพิสิทธิ์-คุณศิริพร วงศ์ตระกูลกิจ และครอบครัว

คุณวิชิต-คุณสุวรรณี พงษ์กุหลาบ และครอบครัว

คุณวิทยา-คุณอภิญญา วัฒนโสภณวงศ์ และครอบครัว

คุณบัณฑร-คุณปทุมา ลิ้วประเสริฐ และครอบครัว

คุณสมศรี-คุณยุทธพงษ์ เพ็ญเจริญ-คุณขนิษฐา ขัดชูแสง พร้อมบุตรธิดา

รายละ ๒,๐๐๐.บาท

คุณสมบูรณ์–คุณพัชรินทร์ บุรีจิตตินันท์ และครอบครัว

คุณชุมพร–คุณวัชรี สิมะวัฒนา และครอบครัว

คุณชาญวิทย์–คุณสุกานดา ปิ่นจุฑารัตน์ และครอบครัว

คุณสุพินิจ-คุณภาวินี ลาภธนวัฒน์ และครอบครัว

คุณพิสิฏฐ์-คุณสุชาดา สุชาติลิขิตวงศ์ และครอบครัว

คุณจิรศักด์-คุณอารี สถิรกุล และครอบครัว

คุณสุรชัย-คุณศิริพร กิจสินธพชัย และครอบครัว

คุณแสง-คุณศิวพร ชัยแสงจันทร์ และครอบครัว

คุณสนธยา เหลืองรุ่งทิพย์ และครอบครัว

คุณสุชาดา-คุณธีรพันธ์-คุณชุติมา คงเสรี และครอบครัว

คุณบุญชัย-คุณสงวน ศิริมาลัยสุวรรณ และครอบครัว

คุณวิรัช-คุณดวงจันทร์ กตัญญูเสริมพงศ์ และครอบครัว

คุณศรีสุรางค์ ลาภชีวสิทธิ์ และครอบครัว

รายละ ๑,๒๐๐.บาท

คณะคุณเปมิกา เคียงสี กับเพื่อนๆ

รายละ ๑,๑๐๐.บาท

คุณชัย–คุณขนิษฐา ตันอรรณนาวิน

รายละ ๑,๐๐๐.บาท

รศ.ดร.วันชัย โพธิ์พิจิตร และครอบครัว

พล.ท.อำนาจ-คุณสุรางค์ ปุญญะสิทธิ์ และครอบครัว

คุณมาลี–คุณประวิทย์–คุณรัตนา–คุณปิยะวดี–คุณถิระวดี ดิษฐานพงศ์

คุณยงยุทธ–คุณปิยวรรณ เลิศฐิติตระกูล และครอบครัว

คุณหงษ์ เอื้อสุนทรพานิช

คุณอรวรรณ วัชโรทยางกูร

ร.ต.อ.กำจัดภัย เกษมทรัพย์

ครอบครัวแซ่ใหล

กัปตัน พ.ต.ต.ธนเกียรติ วงศาโรจน์และครอบครัว

คุณวชิระ–คุณจิตติญา–คุณพีระพล สถิรกุล

คุณฉวีวรรณ–คุณอึ้งเฮาะ–คุณวรรณรัตน์–คุณแคมป์เบลล์

–คุณนิษฐา อึ้งสุประเสริฐ–ทอมสัน

คุณชวลิต ศรีระทักษ์ และครอบครัว

คุณวรรณี ลาภวรกิจชัย และครอบครัว

คุณชนนาถ (เต๊าะ) พัฒนกุล

คุณสนั่น ทองสุข และครอบครัว

คุณน้ำมนต์ ตันตาล

คุณอดิศักดิ์ ลีลายั่งยืนและครอบครัว

คุณประจักษ์ ขจรศักดิ์ชุติกุล–คุณนิรมล ลาภนิธิพร

คุณสุรชัย–คุณรุ่งทิพย์ วีระมโนกุลและครอบครัว

คุณสุมาลี ศิริเผ่าสุวรรณกุล และครอบครัว

คุณศุภชัย–คุณดวงพร ศิริเผ่าสุวรรณกุล และครอบครัว

คุณเอมอร ถาวรวงศ์ และครอบครัว
คุณสุรชัย–คุณกาญจนี ติยมณีโรจน์ และครอบครัว
คุณอโนทัย ถกลวณิชกุล–พ.ต.ธงชัย แนบนาค

รายละ ๘๐๐.บาท

คุณพรชัย ชาตระวี

รายละ ๕๒๐.บาท

คุณธัญวลัย อุทิศส่วนกุศลให้คุณแม่จำเนียร เพชรคำดี

รายละ ๕๐๐.บาท

คุณวันเพ็ญ ลออวรคุณ
คุณกวี–คุณจมรพรรณ จงศุภสวัสดิ์ และครอบครัว
คุณวิจัย อายุรยืนยง–คุณอรุณี มงคลลาภกิจ
คุณสุนันทา เครือวัลย์ และครอบครัว
คุณโม่ย สินไชย และครอบครัว
คุณพรรษพล ญาณศิวโมกข์ และครอบครัว
คุณเจน เครือกาญจนา และครอบครัว
อาจารย์ วีระ โรจน์รุ่งสัตย์ และครอบครัว
คุณจินดา–คุณศุภศีรา–คุณณิชารีย์–คุณสิรภพ เครือกาญจนา
คุณวีรชัย–คุณกชนิภา–คุณอิษยา–คุณธนัชญา–คุณเดวิช ต่อพัฒนวนิช
คุณปภาณภร นิลสุวรรณและมารดา
คุณพรเพ็ญ อร่ามเรืองและครอบครัว
คุณชัญญานิช–คุณวราศรี อัจฉริยะเดชา (จ.กำแพงเพชร)
นาวาอากาศโท พนม พรเอี่ยมและครอบครัว
คุณวาณิช ตั้งจิตศิริชัยและครอบครัว

คุณณรังษีย์–คุณบุษบา พัฒนพันธ์ และครอบครัว
คุณณัฐนารี–คุณชนะเดช–คุณวัชรพร–คุณกิติพันธ์ หุตานนท์
คุณเฉลิม–คุณจำเนียร เพชรคำดี และครอบครัว
คุณสมชาย เจนพานิชการ
คุณพรรณพล เอลมานุวรรัตน์
คุณพุธชาติ ลักษณะสุต และบุตรธิดา

รายละ ๔๐๐.บาท

คุณกาญจนา ยิ่งยวด
คุณพงษ์ชัย เนตรภิญโญและครอบครัว
คุณสามารถ ธัญพิมลโรจน์ และครอบครัว

รายละ ๓๐๐.บาท

คุณสุนี–คุณดวงใจ–คุณศิริวรรณ จังศิริพรปกรณ์ (แซ่โง้ว)

รายละ ๒๐๐.บาท

คุณจิรวัลย์ ไพบูลย์นิธิกุล
คุณพรรณกร อัศวมณีกุล
คุณพรเทพ เกียรติก้องไกล
คุณศิรินทร จิตต์วิวัฒน์
คุณนิธิดา เสริมสุธีอนุวัฒน์
คุณกนกวรรณ สุวรรณภิรมย์
คุณสุชาย เยี่ยมอุรามงคล
คุณสมชาย กรแก้ววัฒนกุล
คุณสมปอง วัชโรทยานกูร
คุณอัมพา–คุณอัมพร วัชโรทยานกูร

คุณอุมารัตน์–ด.ช.วีรชัย วัชโรทยานกูร
คุณพรศิณี เอี่ยมศิรินุกูล และครอบครัว
คุณสุวณี เสริฐสุวรรณกุล
คุณโม่ย สินไชย
คุณซิงมิ้ง แซ่โง้ว–คุณซิ่วค้วง แซ่จึง
คุณหลาบ–คุณปวน เตือนใจ อารีทิพย์
คุณสุนิสา ธรรมสุจริตกุล
คุณมาเจ็ง แซ่จัง
คุณประพล วิมานเวณิก และครอบครัว
คุณวนิศา เสตเสถียร
คุณสุวิมล ประกายวัชระ
คุณเอกภัค ตระกูลรักวานิช
คุณพรชัย-คุณแสนสุข ติยะถิรกุล และครอบครัว
คุณกรรวรรณ ตันวติชาติ และครอบครัว
คุณอุดม สุริยนัทรินท์
ด.ญ.ยุวดี–ด.ญ.เยาวลักษณ์ ตั้งจิตปิยะนนท์
คุณศรายุทธ พฤติวงศ์วานิช
คุณพรรณกร อัศวมณีกุล
คุณสุเทพ ลีรพงษ์กุล
คุณวรเทพ–คุณประภาพร พิทักษ์สุรชัย
คุณคุณทัศนีย์–คุณชีรชน วชิราคม
คุณสิริเชฐษ์–คุณดิชรินทร์
คุณวัลยา เจริญศรีสันต์
คุณยุพา–คุณนิตนา รุกขสุวรรณ และครอบครัว
คุณวีระพงษ์ อดุลย์ธีรกิจ และครอบครัว
คุณดารณี ล้อมวงศ์ไพศาล

คุณวิบูลย์–คุณอภิวรรณ–ด.ญ.ชุตินันท์–ด.ญ.สิรินันท์ เศรษฐโชตินันท์
คุณประภาพร โพธิดี
คุณปรเมศร์–คุณวิมลวรรณ เกศอมรรัตน์ และครอบครัว

รายละ ๑๔๐.บาท

คุณตุ๊กตา เปี่ยมศิริ

รายละ ๑๒๐.บาท

คุณอัษฎาวุฒิ วิภานุรัตน์

รายละ ๑๐๐.บาท

คุณสุมิตรา ล้อมวงศ์ไพศาล
คุณธนวัฒน์ เต็มวัฒนางกูร
คุณคุณธันย์ชนก กุลศิริวุฒิชัย
คุณวรลักษณ์–คุณอุทัยวรรณ โฆษิตายา
คุณมยุรี แซ่โง้ว
คุณลัดดา แซ่ลี้
คุณวรภร แซ่เซีย
ด.ช.สิรคุณ–ด.ช.ปิติคุณ เตชพาหพงษ์
คุณอัจฉราภรณ์ ตันเจริญ
คุณศรีสังข์ เจริญศรีสันต์
คุณจวง แซ่จิว
คุณณัฐนันต์ กตัญญูเสริมพงศ์
คุณตั้งเอี๋ยวเต็ก
คุณลี้เต็กเส็ง
คุณตั้งเต็กอุ่ง

คุณลัดดา ล้อมวงศ์ไพศาล
คุณสินธ์นที กีรติการุณย์
คุณสุขทิวา เจริญกิจพิมล
คุณปพน–คุณบุญเย็น สุวรรณภิรมย์
คุณปรินดา ลออสุวรรณ
คุณเม่งจัง แซ่ตั้ง
คุณสมจิต ทองศุรี
คุณกาญจนา กอบเกียรติกนก
หน่วยระฆังทอง ๔๔. บริษัท A 14
คุณวราภรณ์ ลัคนาทิน
คุณสุภาภรณ์ แซ่ตั้ง
คุณณัฐพี แต่งเจริญสุข
คุณวันชัย บรรพตอลังการ
คุณพัชรี ล้ำเลิศคุณากร
คุณสุภา จิตบุญทวีสุข
คุณกุลจิต วงศ์ศิริสิน
คุณสมาน–คุณดุษณี ศิริศรชัยและครอบครัว
คุณวีรพล–คุณพิริพล วันรัตน์เศรษฐ์
คุณสมาน ศิริศรชัย และครอบครัว
คุณสิริลักษณ์ ธนภัทรสกุล
คุณยุพา สินธวารยัน
คุณแม่ซิ้งเฮียง แซ่เตีย
คุณรัตนา จิรหทัยธรรม
คุณพิสิษฐ์–คุณนงลักษณ์ เลิศจิรัชโชติ
คุณสิทธิพงษ์ เลิศจิรัชโชติ
คุณชูเกียรติ โรจน์ทิพยรัก

คุณสินีนาฏ อุโฆษกุล
คุณอดุลย์–คุณวิภาวดี ตันทัดประเสริฐ
คุณวัชราพร มัครถวัลย์แพทย์
คุณชินนิตา เสริมสุธีอนุวัฒน์
คุณณัฐ ก้านทอง
คุณทศพล พันธวาวงศ์ และครอบครัว
คุณเชษฐา ไกรยกิจพานิชย์
คุณศิริ ศิริปราโมทย์
คุณยุพา สินธวารยัน
คุณสุประวีณ์ ผดุงเกียรติกุล
คุณศิริชัย สมบัติจินดา
คุณธนุศักดิ์ เดชาสกุลทอง–คุณทิพาพันธ์ แซ่ลิ้ม
คุณประเสริฐ กวางทองพานิชย์
คุณอภิรักษ์ จุฬาสินนท์
คุณอนันต์ ศรีสุวรรณ
คุณสุวัฒน์ พบร่มเย็น
คุณชลกร กิจเจริญไพศาล และครอบครัว
คุณวันเพ็ญ ลออวรรณ
คุณสุเทพ ลีรพงษ์กุล
คุณกนกอร กาญจนเภตระนันท์
คุณสุนิสา ธรรมสุวรัตกุล
คุณทองเจือ รัตนพันธ์
คุณธนพร–คุณสัมฤทธิ์ ธนกาญจนสุทธิและครอบครัว
คุณนภาภรณ์ วิริยะกิจพัฒนา
ครอบครัวสถาพรพูนผล และน้องเอ
คุณสุรัชฎา เตชะทัตตานนท์

คุณมาลี อรรถประวิทย์
คุณอรวรรณ สราวิช และครอบครัว
คุณอรุณ–คุณบุญเจือ ไทรงามและครอบครัว
คุณอนงค์–คุณณรงค์ ศรีอรุณรัตน์ และครอบครัว
คุณสุทัศน์ ชัยศุภกิจสินธ์
คุณสุรชัย วัดแก้ว
คุณนาตลดา ภูมิรัตน์

หนังสือที่ทางมูลนิธิได้จัดพิมพ์ไปแล้ว

(พ.ต.อ. ประยูร ดิษฐานพงศ์ รวบรวมเรียบเรียง)

๑. ประเพณีกินผักกินเจ เดือนเก้าจีน
๒. ความตายของมนุษย์และทางที่ต้องไป (ตายแล้วไปไหน)
๓. ทางสายที่ ๑ ... ทางไปอบายภูมิ
๔. ทางสายที่ ๒ ... ทางไปโลกมนุษย์ (มนุษยภูมิ)
๕. ทางสายที่ ๓ ... ทางไปสวรรค์ (เทวโลก)
๖. ทางสายที่ ๔ ... ทางไปพรหมโลก
๗. ทางสายที่ ๕ ... ทางไปพระนิพพาน
๘. ทำบุญอย่างไรจึงจะได้บุญ
๙. วิปัสสนาญาณ
๑๐. ทอดกฐินได้บุญอย่างไร?
๑๑. ใคร...? เป็นเจ้ากรรมนายเวร

ดร. สุพจน์ เตชะวิบูลย์

(บริษัท ปัญจพลเปเปอร์อินดรัสตรี จำกัด)

บริจาคกระดาษเพื่อจัดพิมพ์หนังสือนี้

เป็นธรรมบรรณาการ

มนุษย์เราเกิดมามีผลกรรมนำหนุนอยู่ตามติด ดำเนินชีวิตไปตามกระแสแห่งกรรมจะพัดพานำทางไป มนุษย์มีหนทางไปมิใช่ด้วยพรหมลิขิต หากมีชีวิตดำเนินไปด้วยผลแห่งกรรม มีเจ้ากรรมนายเวรเป็นสารถีชักนำไปตามทางแห่งวิบาก ฉุดลากชีวิตไปตามมรรคาแห่งกรรม อันส่งผลให้เป็นไป ดังนี้ไซร้ ชีวิตคนจึงขึ้นลงตามกระแสกรรม จะสูงสุดหรือตกต่ำ ทั้งหมดย่อมเป็นไปด้วยผลกรรมอันตนได้กระทำไว้ไม่เปลี่ยนแปลง แล้วเจ้ากรรมนายเวรของมนุษย์นั้นเป็นใคร อยู่ที่ไหน ใครบ้างที่เคยพานพบ ที่แท้ไซร้กรรมทั้งหลายเวรทั้งปวง ล้วนเกิดขึ้นด้วยการกระทำของเราเอง เห็นชัดดังนี้เจ้ากรรมนายเวรก็ล้วนเป็นไปและเป็นอยู่ในตัวของเราเอง มีบาปบุญที่ตนทำเป็นพาหะ อันจะนำไปสู่ทิศทางอันเป็นผลที่เกิดจากการกระทำของเราเองเป็นสำคัญ

พระเต้าจี้

มูลนิธิเผยแผ่คุณธรรมเพื่อการสงเคราะห์ จีจินเกาะ
จัดพิมพ์เผยแผ่เป็นธรรมวิทยาทาน

ใคร...? เป็นเจ้ากรรมนายเวร

พ.ต.อ. ประยูร จิรธนพงศ์ : รวบรวมเรียบเรียง